

Ј.П. “СРБИЈАШУМЕ”- БЕОГРАД
Ш.Г. “ТИМОЧКЕ ШУМЕ”- БОЉЕВАЦ
Ш.У. “БОЉЕВАЦ”- БОЉЕВАЦ

**ОСНОВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА
ЗА
Г.Ј. " ЧЕСТОБРОДИЦА "
2018 - 2027**

Зајечар, 2017. године

С А Д Р Ж А Ј

0.0 УВОД	5
1.0. ОПШТИ ОПИС И УСЛОВИ ЗА ГАЗДОВАЊЕ	7
1.1. ТОПОГРАФСKE ПРИЛИКЕ	7
1.1.1. Географски положај газдинске јединице	7
1.1.2. Границе	7
1.1.3. Површина	7
1.2. ИМОВИНСКО ПРАВНО СТАЊЕ	9
1.2.1. Државни посед	9
1.2.2. Распрострањење газдинске јединице по катастарским општинама	9
1.2.3. Приватни посед	9
2.0. ЕКОЛОШКЕ ОСНОВЕ ГАЗДОВАЊА	10
2.1. РЕЉЕФ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	10
2.2. ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ТИПОВИ ЗЕМЉИШТА	10
2.3. ХИДРОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ	11
2.4. КЛИМАТСКИ УСЛОВИ	11
2.5. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА	12
2.6. ОПШТИ ФАКТОРИ ЗНАЧАЈНИ ЗА СТАЊЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА	13
3.0. ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	15
3.1. ОПШТЕ ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА У КОМ СЕ НАЛАЗИ ГАЗДИНСКА ЈЕДИНИЦА	15
3.2. ЕКОНОМСКЕ И КУЛТУРНЕ ПРИЛИКЕ	15
3.3. ОРГАНИЗАЦИЈА И МАТЕРИЈАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ ШУ "БОЉЕВАЦ"	16
3.4. ДОСАДАШЊИ ЗАХТЕВИ ПРЕМА ШУМАМА Г.Ј. "ЧЕСТОБРОДИЦА" И ДОСАДАШЊИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ШУМСКИХ РЕСУРСА	17
3.5. МОГУЋНОСТ ПЛАСМАНА ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА	17
4.0. ФУНКЦИЈЕ ШУМА	19
4.1. ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ И КРИТЕРИЈУМИ ПРИ ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНОМ РЕОНИРАЊУ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА	19
4.2. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И НАМЕНА ПОВРШИНА	19
4.3. ШУМЕ ВИСОКИХ ЗАШТИТНИХ ВРЕДНОСТИ (НСV)	20
4.4. ГАЗДИНСКЕ КЛАСЕ	24
5.0. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА	28
5.1. СТАЊЕ ШУМА ПО НАМЕНИ	28
5.2. СТАЊЕ ШУМА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА	29
5.3. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ	31
5.4. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СМЕСИ	35
5.5. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ВРСТАМА ДРВЕЋА	37
5.6. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ДЕБЉИНСКОЈ СТРУКТУРИ	39
5.7. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СТАРОСТИ	42
5.8. СТАЊЕ ВЕШТАЧКИ ПОДИГНУТИХ САСТОЈИНА	48
5.9. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ САСТОЈИНА	49
5.10. СТАЊЕ НЕОБРАСЛИХ ПОВРШИНА	54
5.11. ФОНД И СТАЊЕ ДИВЉАЧИ- УСЛОВИ И МОГУЋНОСТ ЗА РАЗВОЈ	55
5.12. СТАЊЕ ОСТАЛИХ ПРОИЗВОДА ШУМА	55
5.13. СТАЊЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДЕЛОВА ПРИРОДЕ	56
5.14. СТАЊЕ РЕТКИХ, РАЊИВИХ И УГРОЖЕНИХ ВРСТА (РТЕ)	57
5.15. СТАЊЕ ШУМСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА	58
5.16. ОПШТИ ОСВРТ НА ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ ШУМА	60
6.0. ДОСАДАШЊЕ ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА	62
6.1. ПРОМЕНА ШУМСКОГ ФОНДА	62
6.1.1. Промена шумског фонда по површини	62

6.1.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту.....	63
6.2. ОДНОС ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ РАДОВА У ДОСАДАШЊЕМ ПЕРИОДУ	64
6.2.1. Досадашњи радови на обнови и гајењу шума	64
6.2.2. Досадашњи радови на заштити шума.....	65
6.2.3. Досадашњи радови на коришћењу шума.....	66
6.2.4. Досадашњи радови на изградњи шумских саобраћајница	67
6.2.5. Досадашњи радови на коришћењу осталих шумских производа	69
6.2.6. Преглед извршених бесправних сеча у периоду 2008 – 2017. године.....	69
6.2.7. Општи осврт на досадашње газдовање шумама - оцена утицаја за садашње стање.....	69
7.0. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ШУМА.....	71
7.1. МОГУЋИ СТЕПЕН И ДИНАМИКА УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ФУНКЦИЈА ШУМА У ТОКУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА (ПРОГНОЗА ЗА 2 - 3 ПЕРИОДА).....	71
7.2. ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА	73
7.2.1. Општи циљеви газдовања.....	73
7.2.2. Посебни циљеви газдовања.....	74
7.3. МЕРЕ ЗА ПОСТИЖАЊЕ ЦИЉЕВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	76
7.3.1. Узгојне мере	76
7.3.2. Уређајне мере.....	77
7.4. ПЛАНОВИ ГАЗДОВАЊА	79
7.4.1. План гајења шума.....	79
7.4.1.1. План обнављања и подизања нових шума	79
7.4.1.2. План расадничке производње.....	81
7.4.1.3. План неге шума.....	81
7.4.2. План заштите шума	83
7.4.3. План коришћења шума.....	84
7.4.3.1. План сеча обнављања једнодобних шума	84
7.4.3.2. План проредних сеча шума.....	92
7.4.3.3. Укупан принос од сеча шума.....	93
7.4.3.4. План коришћења осталих шумских производа	95
7.4.4. План унапређивања стања ловне дивљачи.....	96
7.4.5. План изградње шумских саобраћајница и других објеката у шуми.....	97
7.4.6. План заштите природних добара.....	98
7.4.7. План уређивања шума	99
7.4.8. Очекивани ефекти газдовања шумама.....	99
8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА ГАЗДОВАЊА	101
8.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ШУМСКО-УЗГОЈНИХ РАДОВА.....	101
8.2. УПУТСТВО ЗА ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КОРИШЋЕЊУ ШУМА	112
8.3. УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ИЗВОЂАЧКОГ ПРОЈЕКТА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА	114
8.4. УПУТСТВО ЗА ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	115
8.5. ШУМСКА ХРОНИКА	116
8.6. ВРЕМЕ СЕЧЕ ШУМА	116
8.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИНДЕНТИФИКАЦИЈУ И УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА ВИСОКЕ ЗАШТИТНЕ ВРЕДНОСТИ	117
8.8. УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ ТАРИФА	118
8.9. СМЕРНИЦЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ	120
9.0. ЕКОНОМСКО - ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА.....	121
9.1. ОБРАЧУН ВРЕДНОСТИ ШУМА	121
9.1.1. Сортиментна структура укупне дрвне запремине.....	121
9.1.2. Вредност дрвета на пању	123
9.1.3. Вредност младих састојина (без запремине)	124
9.1.4. Укупна вредност шума	124
9.2. СТРУКТУРА СЕЧИВЕ ДРВНЕ ЗАПРЕМИНЕ И ПЛАНИРАНИ РАДОВИ	124
9.3. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА	127
9.4. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНОГ ПРИХОДА.....	130
9.5. РАСПОДЕЛА ПРИХОДА НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ	131

10.0. НАЧИН ИЗРАДЕ ОСНОВЕ	132
10.1. ПРИКУПЉАЊЕ ТЕРЕНСКИХ ПОДАТАКА	132
10.2. ОБРАДА ПОДАТАКА	132
10.3. ИЗРАДА КАРАТА	132
10.4. ИЗРАДА ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА ОСНОВЕ	133
11.0. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	134

0.0 УВОД

I Уводне информације и напомене

Газдинска јединица „Честобродица” налази се у саставу Источне шумске области, односно Тимочког шумског подручја и целом се површином налази на простору Општине Бољевац. Овом газдинском јединицом газдује Ш.У. „Бољевац”, која је у склопу Ш.Г. „Тимочке шуме” – Бољевац, које послује као део предузећа Ј.П. „Србијашуме”-Београд.

Издавање састојина и дендрометријски подаци за последње уређивање су прикупљени током 2016. и 2017. године и компјутерски обрађени према јединственој методологији за све државне шуме којима газдује Ј.П. „Србијашуме” Београд.

Ова Основа газдовања шумама је израђена према одредбама Закона о шумама (Сл.гл.Р.С.бр. 30/10, 93/12 и 89/15), у складу је са Правилником о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (Сл.гл.Р.С.бр. 122/2003), као и другим законским и подзаконским актима.

Основа газдовања шумама за газдинску јединицу „Честобродица” израђује се за период од 01. 01. 2018. - 31. 12. 2027. године.

Ова Основа газдовања шумама садржи:

1. Текстурални део,
2. Табеларни део,
3. Карте:
 1. основна карта са прегледом путне мреже,
 2. прегледна карта газдинских класа,
 3. прегледна састојинска карта,
 4. прегледна карта намене површина,
 5. привредна карта,
 6. карта премера,
 7. прегледна карта,
 8. карта шума високих заштитних вредности.

Најважнији закони који се у целости или делом односе на газдовање шумама и са којима је у складу писана ова Основа газдовања шумама су:

- Закон о шумама (Сл. гл.РС.бр 30/10, 93/12 и89/15),
- Закон о о заштити животне средине (Сл.гл.РС.бр 135/04 и 36/2009),
- Закон о заштити природе (Сл. гл. Р.С. бр. 36 / 2009 и 88/2010),
- Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (Сл.гл.РС.бр. 135/04,8/05 и 41/09),
- Закон о заштити од пожара (Сл.гл.РС.бр. 111/09),
- Закон о дивљачи и ловству (Сл. гл.РС. бр. 18/10),
- Закон о водама (Сл.гл.РС.бр. 30/10),
- Закон о државном премеру и катастру (Сл. гл. РС. бр. 36/09, 18/10),
- Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. год (Сл.гл.РС.бр. 88/10),
- Закон о енергетици (Сл.гл.РС.бр.84/2004),
- Закон о путевима (Сл.гл РС. бр.101 /05, 123/07),

- Закон о железници (Сл.гл.РС.бр. 18/05),
- Закон о одбрани (Сл.гл.РС.бр. 116/07 и 88/09),
- Закон о пољопривредном земљишту (Сл.гл.РС.бр. 23/06),
- Закон о планирању и изградњи (Сл.гл.РС.бр. 47/03),
- Правилник о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (Сл.гл.РС.бр.122 од 12.12.2003 год.),
- Правилник о шумском реду (Сл.гл. Р.С. бр. 38/2011”),
- Правилник о чувању шума (Сл.гл.РС.бр. 19/2003-9 од 02.06.2003 год.).

1.0. ОПШТИ ОПИС И УСЛОВИ ЗА ГАЗДОВАЊЕ

1.1. ТОПОГРАФСКЕ ПРИЛИКЕ

1.1.1. Географски положај газдинске јединице

Газдинска јединица „Честобродница” обухвата део масива Јужног Кучаја и представља његову крајњу јужну тачку у том делу подручја. Газдинска јединица „Честобродница” се простире између $44^{\circ}46'$ – $44^{\circ}50'$ северне географске ширине и $21^{\circ}40'$ – $21^{\circ}48'$ источне географске дужине (од Гринича).

Висинско распрострањење ове газдинске јединице је од 330 м надморске висине, као најниже тачке, до 852 м надморске висине и врха Јасенова глава. Висинска разлика између највише и најниже тачке износи 522 м.

Према административној подели ова газдинска јединица се простире на подручју општине Бољевац, а катастарска општина је Криви вир.

Ова газдинска јединица припада Тимочком шумском подручју, а њоме газдује Ш.У. „Бољевац”, која је у саставу Ш.Г. „Тимочке шуме” - Бољевац, које послује као део предузећа Ј.П. „Србијашуме” - Београд.

1.1.2. Границе

Газдинска јединица „Честобродница” се са источне стране граничи са газдинском јединицом „Ртањ”, Ш.Г. „Тимочке шуме”-Бољевац, на западу се налазе шуме газдинске јединице „Честобродница” којом управља Ш.Г. „Јужни Кучај” – Деспотовац. Са јужне стране газдинска јединица је ограничена газдинском јединицом „Буковик-Мратиња” Ш.Г. „Ниш”-Ниш, а на северу се граничи са приватним поседом.

Приликом последњег уређивања газдинске јединице дошло је до незнатне промене спољашњих и унутрашњих граница газдинске јединице због додавања нових парцела и изузимања приватних површина из укупне површине газдинске јединице, а које су се до овог уређајног периода водиле као државна својина. Детаљније о овом питању у поглављу Досадашње газдовање шумама.

Спољне и унутрашње границе газдинске јединице су обележене на терену.

1.1.3. Површина

Укупна површина газдинске јединице износи 2654,14 ха.

Укупан број одељења у газдинској јединици је 101, чија просечна величина износи 26,28 ха и у складу је са Правилником и прописаном величином одељења.

Цела газдинска јединица „Честобродница” чини један ревер.

Стање површина према категорији шуме и врсти земљишта (начину њеног основног коришћења) приказано је следећим табелама:

Табела бр.1 Стање површина газдинске јединице „Честобродица“

УКУПНА ПОВРШИН А	ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ				ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ			ТУЋЕ	ЗАУЗЕЋЕ
	СВЕГА	ШУМЕ	ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	ШУМСКО ЗЕМЉИ.	СВЕГА	НЕПЛОДНО	ЗА ОСТАЛЕ СВРХЕ		
2735.22	2612.66	2563.11	0.64	48.91	41.48	16.68	24.80	81.08	/

Категорија шума/врста земљишта	Површина	
	ха	%
Високе природне шуме	1560.81	58.8
Вештачки под. састојине (од 21.год. навише)	94.70	3.6
Шумске културе	0.64	0.0
Укупно високе састојине	1656.15	62.4
Изданачке шуме	771.43	29.1
Шикаре	108.01	4.1
Шибљак	28.16	1.1
Обрасло	2563.75	96.6
Шумско земљиште	48.91	1.8
Неплодно	16.68	0.6
За остале сврхе	24.80	0.9
Необрасло	90.39	3.4
УКУПНО ГЈ	2654.14	100.0
Туђе земљиште	81.08	-

Укупна површина газдинске јединице „Честобродица“ износи 2654,14 ха.

На нивоу газдинске јединице, високе природне састојине заузимају 58,8 % површине, док на изданачке шуме долази 29,1 % укупне површине газдинске јединице.

Шумске културе су заступљене на 0,02 % површине газдинске јединице, а вештачки подигнуте састојине заузимају 3,6 %.

Шикаре заузимају 4,1 %, а шибљаци 1,1 % укупне површине газдинске јединице.

Шумско земљиште се простире на 48,91 ха, а то је 1,8 % површине газдинске јединице.

Неплодно земљиште се налазина 16,68 ха (0,6 %), док се земљиште за остале сврхе налази на 24,80 ха (0,9 %).

Заузећа нису констатована у овом уређајном периоду.

Укупна обрасла површина газдинске јединице по исказу површина износи 2563,75 ха (96,6 %), док необрасле површине заузимају 90,39 ха (3,4 %). Овакво стање обраслости, тј. шумовитости је задовољавајуће, међутим када су у питању узгојни облик и стање самих састојина има пуно простора за поправку ситуације.

Туђе земљиште простире се на 81,08 ха површине.

1.2. ИМОВИНСКО ПРАВНО СТАЊЕ

1.2.1. Државни посед

Шумама ове газдинске јединице газдује Ш.У. „Бољевац” – Бољевац у сатаву Ш.Г. „Тимочке шуме” - Бољевац, које послује као део предузећа Ј.П.„Србијашуме” - Београд.

Укупна површина земљишта по катастру непокретности из Бољевца у границама ове газдинске јединице износи 2654,14 ха.

Питање власништва у овој газдинској јединици није сасвим решено, тако да су евидентирани сувласничке парцеле, где је потребно извршити физичку деобу са сувласником датих парцела:

Табела бр.3 Табела сувласничких парцела

Назив катастарске општине	Број катастарске парцеле	Укупна површина парцеле (м ²)
Криви вир	1710	820178
Криви вир	2420	3410
Криви вир	7324	15270
Криви вир	7953	4950
Криви вир	8439	5084
Криви вир	8528	3685
Криви вир	8529	10093

У овом уређајном периоду је потребно разрешити имовинско – правно питање везано за ове спорне парцеле.

1.2.2. Распрострањење газдинске јединице по катастарским општинама

Газдинска јединица „Честобродица” се простире у једној катастарској општини:

Табела бр.2 Распрострањење газдинске јединице по катастарским општинама

Назив катастарске општине	Површина (м ²)
Криви вир	2654 14 36
Укупно ГЈ:	2654 14 36

Комплетан списак катастарских парцела дат је у прилогу ове основе.

1.2.3. Приватни посед

Унутар газдинске јединице „Честобродица” евидентирано је 81,08 ха приватног поседа, али и државног поседа којим управљају друге организације.

2.0. ЕКОЛОШКЕ ОСНОВЕ ГАЗДОВАЊА

2.1. РЕЉЕФ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Цела ова газдинска јединица припада пред планинском реону. Пружа се у правцу југоисток-северозапад дуж гребена који полази од Измидовског потока преко Лудог Вира до Јасенове Главе, а одатле скреће ка северу и завршава се на Нешиној Грађи. Од овог гребена одвајају се косе које имају правац југ-север, југозапад-северосток и запад-исток.

Основни гребен представља уједно и главну вододелницу, те цела газдинска јединица чини једно гравитационо подручје. Цела газдинска јединица испресецана је потоцима и поточићима те има јако изражен рељеф, који се карактерише средње стрмим странама и средње дубоким потоцима.

2.2. ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ТИПОВИ ЗЕМЉИШТА

Геолошка подлога:

Геолошка подлога ове газдинске јединице је разноврсна и чине је: кристаласти шкриљци, кречњаци и пешчари. Шкриљци и пешчар јављају се у нижим деловима све до места званог “Каменити Поток”. У вишим деловима газдинске јединице јављају се кречњаци. Геолошка подлога је видљива нарочито у потоцима где се добро виде матичне стене, док се кречњаци, местимично јављају на површини као матична стена, а на појединим местима ствара гребене и литице (Луди Вир и Јасенова Глава).

Педолошки састав земљишта:

Земљишни прекривач није посебно сложен, с’обзиром да је на споменутим геолошким подлогама најзаступљеније кисело смеђе земљиште, које се додуше на овим просторима јавља у највећем броју облика (подтипова). Она су средње дубока до дубока (30-70 цм), мада на јужним странама уз повећане нагибе често буду и плића од 30 цм. По својим карактеристикама спадају у лака земљишта, песковитог или иловастог састава. Добро су пропустљива и аерисана. Пољски капацитет је доста мали, нарочито код песковитих варијетета, што у сувљим месецима доводи до оскуднијег снабдевања водом. Садржај хумуса је 2-5%. Садржај хранљивих материја је такође мали.

Педолошки слој земљишта који се налази на шкриљцима и пешчарима је подзоласт. Под утицајем више фактора врши се распадање стена које су мекане и трошне. Продукти распадања образују песковито тло са примесом глине. Овакво тло образовано у обраслим деловима има врло добре физичке особине.

На кречњачкој подлози јавља се црвеница. Услед порозности подлоге, продукти распадања (сесквиоксиди и силицијумови оксиди) не могу да образују дебљи слој земљишта, јер их атмосферске воде односе у дубину. На огољелим површинама земљиште је доста плитко и стерилно јер нема материјала за стварање хумуса. Рендзина се образује на супстратима који садрже више од 10 % CaCO_3 и који механичким распадањем дају карбонатни реголит. Грађа профила им је А-Ц, при чему А профил има тамно смеђу или отворено смеђу боју, често са црвенкастом нијансом у дубљим слојевима, а Ц профил је кречњак. Дубина профила се креће од

20-30 цм, што значи да су то плитка земљишта. По текстури спада у иловасту пескушу. По киселости су то слабо до средње кисела земљишта. Слебе је плодности. Удео хумуса се креће у границама 2,5-11 %. Због своје плиткости неопходно је да ова земљишта буду под шумом или се врате шумској вегетацији.

Дистрично смеђе земљиште (дистрични камбисол) – спада у класу камбичних земљишта са профилом А-(Б)-Ц. Образује се на киселим стенама (пешчари, кристаласти шкриљци и друге кварцне силикатне стене). Дубина му је најчешће 60-80 цм. Гранулометриски састав варира зависно од природе супстрата, али најчешће се налази у подручју песковитом – иловастом, уз често веће или мање количине скелета. Реакција земљишта је кисела и креће се око 4,5-5,5.

С' обзиром на захтеве појединих врста дрвећа у педолошком смислу ова земљиште су погодно за раст и развој дрвенасте вегетације, а ово важи нарочито за букву које у овој газдинској јединици највише има.

2.3. ХИДРОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Највећи део газдинске јединице обилује водотоцима, док постоји један вртачасти, кречњачки део који оскудева водом (од потеза Дрењар и Шапурак до Јасенове баре и Велике вучје главе). Сви водотоци при изласку из газдинске јединице сливају се у два већа водотока, Велику Сувају и Равну реку.

Водени токови који пролазе кроз газдинску јединицу су: Мала Суваја, Гњацин поток, Велика Суваја, Грбави поток, Шапурачки поток, Луди вир, Равна река, Каменити поток, Дубоки поток, Лопушњански поток и Огњанов поток.

Поменити водотоци углавном су богати водом преко целе године, чиме се стварају повољни услови за опстанак флоре и фауне на овом простору.

2.4. КЛИМАТСКИ УСЛОВИ

Климатолошка анализа подручја на којој се распростире ова газдинске јединице озбиљно је ограничена положајем најближе метеоролошке станице (Зајечар).

Клима као скуп фактора често игра пресудну улогу на јављање макро јединица вегетације (нпр. лишћарске шуме, четинарске шуме, травнате вегетацијске форме и др.), тако да условљава и појаву основних вегетацијских јединица (фитоценоза), односно типа шуме.

Газдинска јединица „Честобродица” налази се под макроклиматским утицајем умерено континенталне климе (Влашко-Понтијске низије), као и висинске планинске климе, чије су карактеристике сува, кратка и жарка лета, а оштре и хладне зиме, са различитим распоредом атмосферског талога у току године.

Табела бр.3 Средње месечне и годишња температура за 2016. годину (°Ц)

Станица	М е с е ц и												Годи- шња
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Зајечар	-0.7	7.0	7.2	13.8	15.6	21.4	22.5	20.6	17.1	9.7	5.0	0.4	11.6

Средња годишња температура ваздуха је 11,6 °Ц, док је најхладнији месец јануар, а најтоплији јул са средњом температуром од 22,5 ° Ц. Средње месечне температуре ваздуха испод 0° Ц су се јавиле само у месецу јануару.

Табела бр.4 Средње месечне и годишња сума падавина за 2016. годину (мм/м²)

Станица	М е с е ц и												Годишња	У вегет. периоду
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Зајечар	105.6	41.0	104.2	17.2	69.4	85.4	65.4	31.3	32.5	103.7	124.8	1.1	781.6	301.2

Укупна количина падавина у вегетационом периоду износи 301,2 мм, док годишња сума падавина износи 781,6 мм. Највише падавина имају месеци Новембар, Јануар, Март и Октобар. Овакав распоред и количина падавина је карактеристичан последњих неколико година, дакле свеукупни мањак падавина у вегетационом периоду, као и неочекиван распоред и количина падавина током године.

Табела бр.5 Средње месечна и годишња релативна влажност ваздуха за 2016. годину (%)

Станица	М е с е ц и												Годишња
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Зајечар	80	75	75	69	74	71	64	72	70	81	79	69	73

Релативна влага ваздуха је уједначена преко целе године. Најмања релативна влага се јавља у јулу. Дужина трајања снежног покривача у просеку износи 45 дана годишње. Број мразних дана у току године креће се око 63, с' тим да се први мразеви јављају у октобру и јављају се до априла.

На подручју газдинске јединице „Честобродница“ доминантна су три правца ветрова. То је, пре свега, северни и северо-источни ветар, као и југо-западни, западни и јужни ветар. Сви остали ветрови имају учесталост мању од 28 о/оо у укупном јављању ветрова, а најређа је појава дувања југо-источног ветра. Олујни ветрови јављају се једном у две године.

У целости, климу овог подручја карактерише умерено континентална клима са одређеним локалним модификацијама.

2.5. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА

Еколошки фактори које смо напред изнели условили су специфичност флоре и вегетације ове газдинске јединице, као и карактер висинског и хоризонталног распрострањења биљних врста и заједница. Разноврсност флоре и присуство различитих елемената флоре, је последица с' једне стране сложеног историјског развоја флоре, а са друге стране, специфичног географског положаја и климатских услова који владају на овим просторима.

Овде ће бити описане биљне заједнице које имају највише утицаја на газдовање овом газдинском јединицом:

Планинска шума букве (подсвеза : *Fagenion moesiaca montanum*) на различитим смеђим земљиштима - Планинска шума букве јавља се у појасу од (500) 800-1200 (1400) м.н.в.

У овом дијапазону букова шума је климарегионална фитоценоза, што значи да се јавља на свим експозицијама у поменутом појасу.

Планинску шуму букве карактерише апсолутна домонација у спрату дрвећа. Спрат жбуња је врло мало заступљен (најчешћа је *Zova – Sambucus nigra*), док спрат приземне вегетације може бити и јаче заступљен, а јављају се *Rubus fruticosus* – купина, *Urtica dioica* – коприва, *Asperula odorata* – лазаркиња, *Luzula luzuloides* – бекица, *Cardamine bulbifera* – брадавичњак, *Glechoma hirsuta* – добричица длакава, *Festuca drimea* – вијук шумски, *Phyllitis scolopendrium* – јелењи језик и др.

Квалитет састојина одговара квалитету земљишта на којима се налазе, а у овој газдинској јединици преовлађују средње дубока до дубока земљишта доброг до врло доброг производног потенцијала.

Шума китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима - Шуме китњака ове газдинске јединице јављају се углавном на топлијим експозиција јачих нагиба. То су често гребени, па су већ по свом положају изложени спирању земљишта, што уз мали склоп светољубивог китњака и оскудну стељу доводи до дегредације. Најчешће се јавља на надморској висини од око 500-800 м.

Шуме граба (***Carpinus betuli illirico – moesiacum***) - Шуме граба на смеђим и лесивираним земљиштима. Овом ценолошком групом типова шума обухваћене су мезофилне шуме граба на смеђим и лесивираним земљиштима што је случај и у овој газдинској јединици. Шуме граба се у овој газдинској јединици јављају и у деградираном облику у виду шикара.

Шуме цера (***Quercetum ceris***) - Шуме цера у овој газдинској јединици јављају се на нижим надморске висине. Заузимају углавном топле експозиције на нагибима до 20°. Спрат дрвећа је мањег склопа 0,5 – 0,6, а уз едификаторе јављају се још у примеси клен (*Acer campestre*), граб (*Carpinus betulus*) понекад и буква (*Fagus moesiace*). Спрат приземне флоре у овим шумама је богат, а најчешће се јављају следеће врсте: *Genista ovata*, *Festuca heterophylla*, *Poa nemoralis*, *Brachypodium silvaticum* и др.

2.6. ОПШТИ ФАКТОРИ ЗНАЧАЈНИ ЗА СТАЊЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА

На основу претходно изнетих фактора значајних за развој шумске вегетације:

1. климатских фактора,
2. орографских фактора,
3. едафских фактора,
4. биотичких фактора,

може се закључити да се газдинска јединица „Честобродица” налази у средње повољним условима за развој шумске вегетације, нарочито букових састојина.

Шума је једна од најсложенијих биљних заједница. Она је одраз утицаја средине, али и она мења средину која се означава заједничким називом као станиште.

На образовање и стање екосистема, највише утицаја имају климатски фактори (светлост, топлота, вода и влажност ваздуха). Ови фактори делују на биљни свет комплексно и непосредно.

Један од најважнијих фактора, од којих зависи живот и распрострањење биљних врста изаједница је светлост. Она није везана само за основне животне функције (фотосинтезу), већ од интензитета светлости и њеног трајања зависи карактер вегетације. Од светлости зависи и

обнављање биљних врста, тј. да ли ће се младе биљке одржати у животу и имати нормалан ток развоја, или ће дуго остати у стадијуму вегетирања, док се не остваре повољни услови за опстанак, или ће у крајњем случају изумрети.

Температура ваздуха, заједно са влагом, као и осталим еколошким чиниоцима, утиче на распоред биљног покривача. Екстремне температуре, поготову минималне, штетне су нарочито у време вегетације. Рани мразеви могу да буду одлучујући у планирању узгојних захвата у састојинама ове газдинске јединице.

Влага и вода, уз температуру, су одлучујући фактори за развој истање појединих вегетацијских типова.

Орографски фактори (рељеф, надморска висина, нагиб, експозиција) утичу на развој и стање шумских екосистема, тако што мењају основне климатске факторе тј. делују посредно.

Постојећи услови пружају веома добре услове за развој аутохтоне вегетације, која и најбоље користи услове станишта.

Напред изнети еколошки фактори условили су специфичност вегетације и карактер хоризонталног и вертикалног распрострањења биљних врста и заједница. Геолошка подлога, земљишни покривач, орографски услови и специфична клима, у великој мери утичу на квалитет и прираст састојина које се налазе у овој газдинској јединици.

3.0. ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1. ОПШТЕ ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА У КОМ СЕ НАЛАЗИ ГАЗДИНСКА ЈЕДИНИЦА

Газдинска јединица "Јужни Кучај II" налази се на територији општине Бољевац, те је привредно и у сваком другом смислу везана пре свега за град Бољевац. Општина Бољевац са својих 827 км² спада у ред пространијих општина у Србији. Такође, Бољевачка општина улази у ред шумовитијих општина у Србији са површином под шумом од 45,4 % у односу на укупну површину општине. Пољопривредно земљиште је заступљено на 46,5 % укупне површине општине. Укупан број становника на територији општине Бољевац је 12865. У склопу Бољевачке општине налазе се 23 сеоска насеља. Савремена саобраћајница Бољевац-Параћин повезује подручје Бољевца са ауто путем Београд-Ниш. Истим путним правцем Бољевац је повезан са Бором и Зајечаром. Путем преко Ртња, Бољевац је повезан са Сокобањом и даље Алексинцем.

Бољевачку општину карактеришу интензивна привредна делатност, пољопривредна производња и богати шумски комплекси, као и прелепи туристички локалитети.

Иначе, општина Бољевац је у ранијем периоду спадала у економски развијеније општине, али данас нажалост то није случај.

Рурално становништво овог краја се углавном бави пољопривредом и сточарством, али је значајна и директна међузависност човека и шуме, а заинтересованост локалног становништва за шуму повећала би се променом економских услова, тј. повећањем економске вредности шума.

3.2. ЕКОНОМСКЕ И КУЛТУРНЕ ПРИЛИКЕ

Привредни, административни и културни центар подручја у коме се налази газдинска јединица је град Бољевац.

Најзначајнија предузећа, покретачи Бољевачке привреде, су: "Рудекс експлозив", "East point", "Агромеханика", "Milenium group", "Euroaqua", "Унимер", "Bioenergy point", "Ј.П. "Србијашуме" и др. Општина Бољевац важи за еколошку општину, па свој развој базира у том правцу, у правцу туризма, као и у правцу одрживог коришћења природних ресурса.

Најближа насеља газдинској јединици „Честобродица“ су Криви вир, Јабланица и Луково. Становништво овог краја показује висок степен интересовања за коришћење доступног им шумског богатства, тако да су се у последње време појавила и удружења шумовласника и корисника шума.

Газдовање шумама и однос према шуми условљен је, углавном, природним и друштвено-економским условима у којима су се током времена шуме налазиле.

Данашњи тренд је да се све већа пажња поклања шуми у смислу адаптивног и полифункционалног газдовања шумама, а све у складу са постулатом очувања шумских екосистема.

3.3 ОРГАНИЗАЦИЈА И МАТЕРИЈАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ ШУ "БОЉЕВАЦ"

Јавно предузеће „Србијашуме“ је у своју организациону праксу, у систему управљања и газдовања шумама, увело шумску управу као основну организациону јединицу, односно ревидни систем (ревид као најнижа организациона јединица). Основна карактеристика ревидног система је да су управни послови одвојени од стручно - извршних послова на терену, на тај начин што управну јединицу чини више газдинских јединица - ревира, који су уједињени у шумској управи као целини. Управну јединицу чини управа - којом руководи шеф управе, док спровођењем свих радова на терену руководи ревидни инжењер.

Тако је Шумској управи Бољевац поверена на управљање газдинска јединица „Честобродица“, која чини један ревид. За овај ревид задужен је један шумарски инжењер, да унутар њега спроводи све предвиђене делатности.

Послове пројектовања, обележавања стабала за сечу (дознака), организовање шумско узгојних радова, коришћења шума, изградњу шумских путева и др. обављају ревидни инжењери.

Структура запослених у Шумској управи Бољевац је следећа:

Табела 7. Структура запослених

Ред.бр.	Стручна спрема	Број радника
1.	Шумарски инжењери	4
2.	Шумарски техничари	22
3.	Шумари, ловочувари	4
4.	Административних радника	4
5.	Магационер, домар	1
6.	Куир, спремачица	1
7.	Секач	2
8.	Шумски радници	1
УКУПНО РАДНИКА		39

Попис објеката везаних за пословање Шумске управе:

Табела 8. Попис објеката

Ред.бр.	Назив	ком
1.	Управна зграда	1
2.	Дворишна зграда	14
3.	Гаража	5
4.	Магацин	10
5.	Радилиште	4
6.	Лугарнице	1
7.	Чеке	47
8.	Стругаре	1
9.	Кухиње	3
10.	Туристички објекти	2
11.	Далековод	1

Ред.бр.	Назив	ком
12.	Штала	6
13.	Хладњача	1
14.	Каптажа	1
15.	Ловачки летњиковица	1
16.	Трафо	1

Попис опреме коју има на располагању Ш.У. "Бољевац":

Табела 9. Попис опреме

Ред.бр.	Опрема	ком
1.	Теренско возило	8
2.	"РС" рачунар	6
3.	Штампач	3
4.	Скенер	1
5.	Телефон	8
6.	Моторна тестера	8

Пописана опрема, у зависности од потреба, ставља се на располагање за газдовање газдинском јединицом „Честобродица“.

3.4. ДОСАДАШЊИ ЗАХТЕВИ ПРЕМА ШУМАМА Г.Ј. "ЧЕСТОБРОДИЦА" И ДОСАДАШЊИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ШУМСКИХ РЕСУРСА

Досадашњи захтеви према шумама ове газдинске јединице били су одређени основном наменом појединих њених комплекса, тако да је велики део шума ове газдинске јединице имао основну намену производња техничког дрвета најбољег квалитета. Захтеви према шумама ове газдинске јединице су увећани с'обзиром да на једном мањем делу газдинске јединице постоји проглашено природно добро, резерват природе „Јасенова глава“. Такође, на подручју ове газдинске јединице постоји отворено ловиште где је приоритетна функција интензивно газдовање крупном дивљачи.

Ова Основа газдовања шумама ће одредити могући степен коришћења и обезбеђивања основне намене, а што ће зависити од потреба друштва, али од затченог стања шумског комплекса.

Досадашње газдовање шумама ове газдинске јединице вршено је на основу уређајних елабората, Основа за газдовање шумама и некадашњих Општих основа газдовања шумама. Основама газдовања шумама су утврђивани дугорочни и краткорочни циљеви унапређивања стања шума.

3.5. МОГУЋНОСТ ПЛАСМАНА ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА

У претходном уређајном периоду техничко дрво је продавано разним предузећима која се баве прерадом дрвета, док је просторно дрво било пласирано фирмама које су вршиле његову даљу прераду и дистрибуцију, а мање количине су путем малопродаје продаване локалном становништву. Најважнији купци били су: "Bioenergy point" - Бољевац, "DM Company" -

Владичин Хан, "Standard Furniture" - Ћуприја, "Грађа превоз" - Ивањица, "Kronošpan" - Лапово, "Коларевић" - Појате и др.

Прикупљање осталих шумских производа може представљати значајне изворе прихода, а природни услови у овој газдинској јединици то омогућавају. Лековито биље, шипурак и др. су производи који ће врло лако наћи своје место како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

4.0. ФУНКЦИЈЕ ШУМА

Условно се све функције шуме могу сврстати у 3. групе и то: производне, заштитне и социјалне функције.

Положај газдинске јединице, њена намена и значај који се придаје шуми, намећу потребу одређивања и усклађивања свих функција које ова газдинска јединица мора да оствари, односно свеобухватни, полифункционални приступ планирању и газдовању шумама и сагледавање и разрешење конфликта функција који могу да се јаве.

4.1. ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ И КРИТЕРИЈУМИ ПРИ ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНОМ РЕОНИРАЊУ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА

Коришћење простора представља, пре свега, осигурање рационалног, економски и еколошки оправданог коришћења земљишта за најразличитије сврхе, у циљу рационалног коришћења природних потенцијала.

Наменска подела шума представља савремени задатак шумарског планирања и шумарства у целини и у складу је са потребама и захтевима друштва, а одређује се у односу на приоритетне функције шума.

Повећање потреба за шумским сортиментима и шумама као еколошким простором, захтева истовремено и вишефункционално коришћење шума и шумског простора.

Често се на истом простору сусреће више намена, тако да се јавља потреба за разграничењем одређених функција шума.

Због тога је неопходно утврдити глобалну и основну намену појединих састојина.

Глобална намена се односи на цео шумски комплекс и у складу је са општим циљевима газдовања, а основна намена претставља приоритетну функцију шума.

4.2. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И НАМЕНА ПОВРШИНА

Концепција одрживог развоја шумарства у Србији укључује мултифункционално (интегрално) газдовање шумама. Одрживо газдовање шумама подразумева максимално коришћење производних потенцијала станишта и генетског потенцијала врста шумског дрвећа уз одржавање продуктивности, стабилности и виталности шума, очување шумских екосистема и природног биодиверзитета, као и постојећих природних реткости, реликтних и ендемичних врста и шумских заједница.

Шуме су најкомплекснији и у највећем делу површине, најочуванији екосистеми на земљи, те као такви су од изузетног значаја за обезбеђивање многобројних и стално растућих друштвених потреба. Истакнуте друштвене потребе захтевају истовремено вишефункционално коришћење шумског простора, а с’ обзиром да је неке међу њима тешко међусобно ускладити на истом простору (конфликти функција) неопходно је при планирању начина коришћења шумског простора утврдити приоритетну намену (глобалну и основну) појединих делова шуме.

Иако је до данас дефинисан и утврђен велики број функција, све се оне, у основи, могу сврстати у три основне групе:

1. Група (комплекс) заштитних функција,
2. Група (комплекс) производних функција,
3. Група (комплекс) социјалних функција.

За ову газдинску јединицу, у складу са општим циљевима газдовања шумама, установљене су следеће глобалне намене шума:

- **10 - шуме и шумска станишта са производном функцијом,**
- **11 - шуме и шумска станишта са производно – заштитном функцијом,**
- **12 - шуме са приоритетном заштитом шума,**
- **21 – специјални резерват природе.**

У оквиру ове газдинске јединице, имајући у виду опредељења у погледу газдовања појединим деловима газдинске јединице, као и станишне и састојинске прилике просторно је дефинисано четири наменске целине и то:

- Наменска целина **10 - производња техничког дрвета,**
- Наменска целина **26 - заштита земљишта од ерозије,**
- Наменска целина **55 - специјални резерват природе I степена,**
- Наменска целина **66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана).**

Приоритетна функција наменске целине - 10 је трајна и максимална производња дрвета најбољег квалитета, уз остваривање и осталих производних, општекорисних и социјалних функција шума. Максимална и трајна производња дрвета најбољег квалитета, као крајњи циљ, може се остварити само ако је шума у нормалном стању на датом станишту, а тада се, осим производне, остварују и све остале функције шуме.

Наменска целина - 26 се утврђује за састојине којима је приоритетна заштитна функција, односно шуме које су на земљиштима са нагибом већим од 30°, деградиране и девастиране састојине, као и шикаре.

Наменска целина – 55 (специјални резерват природе I степена) је подручје неизмењених или незнатно измењених природних одлика, са репрезентативним екосистемима, без насеља или са ретким насељима у којима човек живи усклађено са природом, намењено очувању постојећих природних одлика, очувању традиционалног начина живота и одређеним видовима контролисаних посета којима се не нарушавају природне одлике.

Стална заштита шума, наменска целина - 66, описује се за шумске површине сталног заштитног карактера у којима нема газдинских интервенција (углавном се то односи на шуме на изузетно врлетним нагибима, шуме у клисурама, шибљаке и сл.).

4.3. ШУМЕ ВИСОКИХ ЗАШТИТНИХ ВРЕДНОСТИ (HCV)

Процесом сертификације шума у Јавном предузећу “Србијашуме” и добијањем SGS-FM-/COC-009244 сертификата за Ш.Г. „Тимочке шуме“ проистекла је обавеза израде Прегледа шума високих заштитних вредности.

Шуме ове газдинске јединице су сврстане у две категорије од укупно шест категорија које је дефинисао FSC стандард:

- HCV – 1 - Подручја која на глобалном, регионалном или државном нивоу садрже важне концентрације биодиверзитета:
55 - специјални резерват природе I степена - 7,58 ха,
- HCV – 4 - Подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама:
26-заштита земљишта од ерозије - 302,26 ха,
66-стална заштита шума 28,16 ха.

Начин газдовања у шумама одређеним као НСВ шуме не мења се у односу на тренутни начин газдовања. Разлика је једино у томе да се прате атрибути карактеристични за те шуме и да се активности газдовања у НСВ шумама морају одржавати или побољшавати карактеристике које их дефинишу.

Табела бр.9 Преглед НСВ шума

Одељење	одсек	Назив	НСВ	Површина (ха)
25	Е	Специјални резерват природе I степена	1	3.57
27	А	Специјални резерват природе I степена	1	4.01
2	С	Заштита земљишта од ерозије	4	0.65
3	В	Заштита земљишта од ерозије	4	0.68
4	С	Заштита земљишта од ерозије	4	0.77
9	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	1.23
12	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	0.57
12	Г	Заштита земљишта од ерозије	4	0.41
14	С	Заштита земљишта од ерозије	4	3.05
14	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	0.5
14	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	1
15	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	2.54
15	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	0.48
16	Г	Заштита земљишта од ерозије	4	0.33
17	В	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
17	С	Заштита земљишта од ерозије	4	1.27
17	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	1.63
18	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	0.38
19	С	Заштита земљишта од ерозије	4	7.69
22	В	Заштита земљишта од ерозије	4	0.54
22	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	0.55
22	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	2.09
22	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	1.41
23	В	Заштита земљишта од ерозије	4	3.39
23	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	5.35
25	С	Заштита земљишта од ерозије	4	2.63
25	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	2.9
25	Г	Заштита земљишта од ерозије	4	1.82
26	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	1.3
27	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	1.86
27	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	10.94
28	Г	Заштита земљишта од ерозије	4	0.34
28	Н	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
29	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	3.91
41	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	0.71
41	Е	Заштита земљишта од ерозије	4	1.38
42	С	Заштита земљишта од ерозије	4	11.14
43	В	Заштита земљишта од ерозије	4	3.88
43	С	Заштита земљишта од ерозије	4	0.41
43	Д	Заштита земљишта од ерозије	4	9.88
43	Ф	Заштита земљишта од ерозије	4	0.64
43	Г	Заштита земљишта од ерозије	4	2.22
44	В	Заштита земљишта од ерозије	4	1.92

Одељење	одсек	Назив	HCV	Површина (ха)
44	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
44	H	Заштита земљишта од ерозије	4	1.54
44	I	Заштита земљишта од ерозије	4	0.58
44	J	Заштита земљишта од ерозије	4	0.23
44	K	Заштита земљишта од ерозије	4	0.21
46	C	Заштита земљишта од ерозије	4	4.21
46	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.18
48	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.45
50	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.67
50	E	Заштита земљишта од ерозије	4	1.01
51	D	Заштита земљишта од ерозије	4	3.87
52	B	Заштита земљишта од ерозије	4	1.91
52	C	Заштита земљишта од ерозије	4	5.66
52	E	Заштита земљишта од ерозије	4	7.39
53	C	Заштита земљишта од ерозије	4	6.48
53	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.81
54	F	Заштита земљишта од ерозије	4	1.3
54	G	Заштита земљишта од ерозије	4	9.27
55	B	Заштита земљишта од ерозије	4	0.42
55	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.71
55	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.39
55	E	Заштита земљишта од ерозије	4	0.33
55	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.1
55	G	Заштита земљишта од ерозије	4	0.89
56	B	Заштита земљишта од ерозије	4	0.45
56	C	Заштита земљишта од ерозије	4	1.75
56	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
57	B	Заштита земљишта од ерозије	4	0.3
57	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.56
58	A	Заштита земљишта од ерозије	4	2.95
58	C	Заштита земљишта од ерозије	4	11.56
58	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.5
59	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.45
61	B	Заштита земљишта од ерозије	4	9.29
61	E	Заштита земљишта од ерозије	4	0.5
61	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.56
61	G	Заштита земљишта од ерозије	4	4.71
62	D	Заштита земљишта од ерозије	4	3.41
63	C	Заштита земљишта од ерозије	4	3.47
63	E	Заштита земљишта од ерозије	4	8.94
65	E	Заштита земљишта од ерозије	4	1.88
67	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.43
68	E	Заштита земљишта од ерозије	4	2.09
68	F	Заштита земљишта од ерозије	4	1.14
68	G	Заштита земљишта од ерозије	4	0.73
68	H	Заштита земљишта од ерозије	4	0.22
68	I	Заштита земљишта од ерозије	4	0.94
68	J	Заштита земљишта од ерозије	4	0.06
68	K	Заштита земљишта од ерозије	4	0.47

Одељење	одсек	Назив	HCV	Површина (ха)
69	B	Заштита земљишта од ерозије	4	0.53
69	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.31
71	A	Заштита земљишта од ерозије	4	6.97
73	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.17
77	E	Заштита земљишта од ерозије	4	1.34
77	F	Заштита земљишта од ерозије	4	1.83
81	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.97
81	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.97
82	B	Заштита земљишта од ерозије	4	9.93
82	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.96
84	G	Заштита земљишта од ерозије	4	12.53
86	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.57
86	E	Заштита земљишта од ерозије	4	0.3
89	C	Заштита земљишта од ерозије	4	9.66
90	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
90	G	Заштита земљишта од ерозије	4	1.29
90	H	Заштита земљишта од ерозије	4	3.88
90	I	Заштита земљишта од ерозије	4	0.11
90	J	Заштита земљишта од ерозије	4	0.48
91	C	Заштита земљишта од ерозије	4	2.8
91	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.04
92	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.95
92	E	Заштита земљишта од ерозије	4	1.54
92	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.88
92	G	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
92	H	Заштита земљишта од ерозије	4	0.56
93	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.5
93	D	Заштита земљишта од ерозије	4	2.25
93	G	Заштита земљишта од ерозије	4	0.2
93	H	Заштита земљишта од ерозије	4	0.45
93	J	Заштита земљишта од ерозије	4	2.94
94	B	Заштита земљишта од ерозије	4	1.11
94	C	Заштита земљишта од ерозије	4	3.71
94	E	Заштита земљишта од ерозије	4	1.45
95	B	Заштита земљишта од ерозије	4	2.9
95	D	Заштита земљишта од ерозије	4	0.69
95	E	Заштита земљишта од ерозије	4	0.46
95	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.07
97	C	Заштита земљишта од ерозије	4	1.36
99	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.47
99	D	Заштита земљишта од ерозије	4	1.26
99	E	Заштита земљишта од ерозије	4	8.43
99	F	Заштита земљишта од ерозије	4	1.39
101	B	Заштита земљишта од ерозије	4	3.29
101	C	Заштита земљишта од ерозије	4	0.8
101	E	Заштита земљишта од ерозије	4	0.77
101	F	Заштита земљишта од ерозије	4	0.26
101	G	Заштита земљишта од ерозије	4	0.1
101	H	Заштита земљишта од ерозије	4	0.11

Одељење	одсек	Назив	HCV	Површина (ха)
101	I	Заштита земљишта од ерозије	4	0.16
12	E	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.21
30	D	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	3.76
43	H	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.68
44	E	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.56
44	G	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	3.4
54	C	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.34
56	D	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	1.14
56	E	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	1.13
57	E	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	2.26
63	F	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	1.14
64	B	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	6.82
64	D	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.7
73	E	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	2.03
73	F	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.79
73	G	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	0.36
73	H	Стална заштита шума (изван газдинског третмана)	4	2.84
Укупно				338.00

4.4. ГАЗДИНСКЕ КЛАСЕ

Основа за формирање газдинских класа је наменска целина, порекло, структура и стање састојина (састојинска припадност) и станишни услови (еколошка јединица).

У савременом планирању газдовања шумама газдинске класе се дефинишу битно другачије него раније, а посебно се разликује начин издвајања газдинских класа.

Газдинску класу чини скуп састојина које су истог порекла, сличног састава, сличног затеченог стања и еколошких услова, затим исте намене, што омогућава (у њиховим оквирима) планирање јединствених (истих) циљева и мера газдовања.

Газдинска класа је основна уређајна јединица, за коју се приказује стање шумског фонда, планира газдовање и одређује принос (скуп приноса састојина који припадају истој газдинској класи).

Газдинске класе се формирају на следећим принципима:

- функционалном вредновању састојина (дефинисану основном наменом површина),
- садашњем стању, пореклу и структурном облику састојина (дефинисаном састојинском припадношћу, односно састојинском целином),
- станишним условима (дефинисаним еколошком јединицом).

Газдинске класе су приказане бројевима и то тако да први двоцифрен број означава наменску целину, следећи троцифрен број састојинску целину, док последњи троцифрен број представља групу еколошких јединица.

Приликом израде ове Основе примењен је Програм за израду општих и посебних основа газдовања шумама којим се газдинске класе формирају на основу састојинске целине. Састојинска целина представља скуп састојинских јединица сличних по врстама дрвећа за коју се могу прописати исти циљеви газдовања шумама. Састојинска целина се одређује за сваки одсек, као један од елемената за формирање газдинске класе. У случају да нека састојинска јединица може да припадне двома састојинским целинама, тада се у зависности од њене

еколошке (типолошке) припадности одређује којој ће састојинској целини припасти, на основу Кодног приручника за информациони систем о шумама Републике Србије из 2009. године.

У газдинској јединици “Честобродица” издвојене су следеће газдинске класе:

Наменска целина 10 – Производња техничког дрвета

1. 10175321 – Изданачка шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiicum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
2. 10176321 – Изданачка мешовита шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiicum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
3. 10195312 – Изданачка шума цера на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на земљиштима на на серији земљишта А-Ц до А1-А3-Б1-Ц,
4. 10196312 – Изданачка мешовита шума цера на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на земљиштима на на серији земљишта А-Ц до А1-А3-Б1-Ц,
5. 10270421 – Изданачка шума ОТЛ на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
6. 10288163 – Изданачка шума липе на станишту шума лужњака, граба и цера са липама (*Tilio-Carpino- Quercetum robur-cerris*) на серији земљишта на лесу (од парарендзине до гајњаче),
7. 10301311 – Шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
8. 10302311 – Висока шума китњака, цера и граба на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
9. 10304311 – Висока шума китњака, букве, граба и липе на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
10. 10307311 – Изданачка мешовита шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
11. 10331421 – Висока шума белог јасена на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
12. 10332312 – Висока мешовита шума белог јасена на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на земљиштима на на серији земљишта А-Ц до А1-А3-Б1-Ц,
13. 10336421 – Висока мешовита шума јавора на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
14. 10338421 – Изданачка мешовита шума белог јасена на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
15. 10351421 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
16. 10353421 – Висока шума букве, китњака, цера и граба на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
17. 10354421 – Висока шума букве, граба и липе на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
18. 10355421 – Висока шума букве, црног граба и мечје леске на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
19. 10356421 – Висока шума букве са јаворима на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
20. 10360421 – Изданачка шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
21. 10361421 – Изданачка мешовита шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiicae montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,

22. 10469421 – Вештачки подигнута састојина осталих лишћара на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
23. 10470421 – Вештачки подигнута састојина смрче на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
24. 10471421 – Вештачки подигнута мешовита састојина смрче на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
25. 10473421 – Вештачки подигнута састојина јеле на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
26. 10476421 – Вештачки подигнута мешовита састојина црног бора на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
27. 10479421 – Вештачки подигнута састојина осталих четинара на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,

Наменска целина 26 - заштита земљишта од ерозије

1. 26103321 – Девастирана шума јова на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
2. 26176321 – Издавачка мешовита шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
3. 26177321 – Девастирана шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
4. 26197312 – Девастирана шума цера на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на земљиштима на на серији земљишта А-Ц до А1-А3-Б1-Ц,
5. 26266241 – Шикара на станишту шуме грабића (*Carpinus orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
6. 26266321 – Шикара на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
7. 26266421 – Шикара на станишту шуме на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
8. 26271321 – Девастирана шума ОТЛ на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
9. 26301311 – Висока шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
10. 26306311 – Издавачка шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
11. 26308311 – Девастирана шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
12. 26328421 – Девастирана шума јасике на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
13. 26329421 – Девастирана шума багрема на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
14. 26342421 – Девастирана шума јавора на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
15. 26351421 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
16. 26354421 – Висока шума букве, граба и липе на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,

17. 26360421 – Издавачка шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
18. 26362421 – Девастирана шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
19. 26480311 – Девастирана вештачки подигнута састојина лишћара на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
20. 26480421 – Девастирана вештачки подигнута састојина лишћара на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
21. 26482421 – Вештачки подигнута девастирана састојина четинара на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,

55 - специјални резерват природе I степена

1. 55351421 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,

66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана)

1. 66267241 – Шибљак на станишту шуме грабића (*Carpino orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
2. 66267312 – Шибљак на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на земљиштима на на серији земљишта А-Ц до А1-А3-Б1-Ц,
3. 66267421 – Шибљак на станишту шуме планинске букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима.

У газдинској јединици издвојено је укупно 52 газдинске класе. У оквиру наменске целине - 10, на основу порекла, структуре, стања састојина и станишних услова (еколошких јединица), издвојено је двадесетседам (27) газдинских класа, у оквиру наменске целине - 26 издвојено је двадесетједна (21) газдинска класа, у оквиру наменске целине – 55 једна (1) и у оквиру наменске целине - 66 издвојено је три (3) газдинских класа.

5.0. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА

У складу са Законом о шумама и одредбама Правилника биће приказано стање шума по намени, газдинским класама, пореклу и очуваности, смеси, врстама дрвећа, дебљинској структури, старости, затим стање вештачки подигнутих састојина, фонд и стање дивљачи, здравствено стање састојина, осталих шумских производа, стање заштићених делова природе, стање необраслих површина, и на крају општи осврт на затечено стање.

5.1. СТАЊЕ ШУМА ПО НАМЕНИ

С’ обзиром на сложене функције шума, због којих је неопходно планирати различите циљеве газдовања у појединим деловима шумског комплекса, намеће се потреба да се изврши просторна подела комплекса у зависности од приоритетне намене њихових појединих делова.

Тако целокупна обрасла површина ове газдинске јединице има четири глобалне намене, глобалну намену **10 - шуме са производном функцијом**, глобалну намену **11 - шуме и шумска станишта са производно – заштитном функцијом**, глобалну намену **12 - шуме са приоритетном заштитом шума** и глобалну намену **21 – специјални резерват природе**.

Табела бр. 10 Стање шума по глобалној намени

Намена глобална	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Шифра	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10	2233.48	87.1	427840.2	95.4	191.6	9674.9	96.2	4.3	2.3
11	294.53	11.5	19059.1	4.2	64.7	347.2	3.5	1.2	1.8
12	28.16	1.1							
21	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3
Укупно	2563.75	100	448458.1	100	174.9	10057.6	100	3.9	2.2

Обрасла површина је даље подељена према основној намени на наменске целине, а све унутар већ поменуте глобалне намене.

За овај шумски комплекс утврђене су следеће основне намене (наменске целине):

- **10- Производња техничког дрвета,**
- **26- Заштита земљишта од ерозије,**
- **55 - специјални резерват природе I степена,**
- **66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана).**

Табела бр.11 Стање шума по основној намени

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			
Шифра	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10	2233.48	87.1	427840.2	95.4	191.6	9674.9	96.2	4.3	2.3
26	294.53	11.5	19059.1	4.2	64.7	347.2	3.5	1.2	1.8
55	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3

Основна намена	Површина		Запремина			Запреминскиприраст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
66	28.16	1.1							
Укупно	2563.75	100	448458.1	100	174.9	10057.6	100	3.9	2.2

По површини најзаступљенија је наменска целина **10 - Производња техничког дрвета** са учешћем од 87,1 %, док наменска целина **26 - Заштита земљишта од ерозије** учествује са 11,5 % у укупној обраслој површини. Наменска целина **55 - специјални резерват природе I степена** учествује у укупној обраслој површини са 0,3 %, а наменска целина **66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана)** са 1,1 %.

Оваква заступљеност наменских целина по површини јасно указује на то да је ова газдинска јединица приоритетно подређена производној функцији.

Стање шума у оквиру наменских целина по питању запремине и запреминског прираста је следеће, најзаступљенија наменска целина **10 - Производња техничког дрвета** учествује у укупној запремини са 95,4 %, односно 191,6 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 96,2 %, односно 4,3 м³/ха, са процентом прираста од 2,3 %. Учешће наменске целине **26-Заштита земљишта од ерозије** у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 4,2 %, са 64,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 3,5 %, односно 1,2 м³/ха, са процентом прираста од 1,8 %. Учешће наменске целине **55 - специјални резерват природе I степена** у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 0,3 %, са 205,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 0,4 %, односно 4,7 м³/ха, са процентом прираста од 2,3 %.

Оваква подела на наменске целине овог шумског комплекса у складу је са потребама друштва које су истакнуте у односу на овај шумски комплекс.

5.2. СТАЊЕ ШУМА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА

Газдинску класу чини скуп свих састојина исте намене подједнаких или сличних станишних и састојинских прилика за које се планирају јединствени циљеви и мере будућег газдовања. Газдинска класа је основна уређајна јединица. Полазну основу за формирање газдинске класе представља тип шуме. У оквиру сваке шуме, зависно од врсте дрвећа, порекла састојине, мешовитости и затеченог стања формиране су газдинске класе.

Приликом израде ове Основе примењен је Програм за израду основа газдовања шумама којим се газдинске класе формирају на основу састојинске целине. Састојинска целина претставља скуп састојинских јединица сличних по врстама дрвећа, структурном и узгојном облику за које се могу прописати исти циљеви газдовања шумама. Састојинска целина се одређује за сваки одсек, као један од елемената за формирање газдинске класе.

У случају да нека састојинска јединица може да припадне двома састојинским целинама, тада се у зависности од њене еколошке (типолошке) припадности одређује којој ће састојинској целини припасти.

Табела бр. 12 Стање шума по газдинским класама

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запреминскиприраст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10175321	2.16	0.1	130.4	0.0	60.4	4.9	0.0	2.3	3.8
10176321	41.55	1.6	4058.0	0.9	97.7	133.9	1.3	3.2	3.3

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м³	%	м³/ха	м³	%	м³/ха	% Iv
10195312	0.51	0.0	32.1	0.0	62.9	1.0	0.0	2.0	3.2
10196312	44.00	1.7	4264.4	1.0	96.9	126.3	1.3	2.9	3.0
10270421	3.49	0.1	533.7	0.1	152.9	16.9	0.2	4.8	3.2
10288163	0.32	0.0	86.8	0.0	271.4	2.2	0.0	6.8	2.5
10301311	1.96	0.1	307.7	0.1	157.0	8.4	0.1	4.3	2.7
10302311	0.50	0.0	83.7	0.0	167.4	1.9	0.0	3.8	2.3
10304311	4.94	0.2	1227.0	0.3	248.4	27.4	0.3	5.5	2.2
10307311	3.76	0.1	570.4	0.1	151.7	13.4	0.1	3.6	2.3
10331421	2.75	0.1	120.5	0.0	43.8	4.4	0.0	1.6	3.7
10332312	0.31	0.0	73.7	0.0	237.7	2.0	0.0	6.5	2.7
10336421	0.68	0.0	159.8	0.0	235.0	3.9	0.0	5.7	2.4
10338421	12.43	0.5	1225.9	0.3	98.6	37.8	0.4	3.0	3.1
10351421	1444.12	56.3	308740.4	68.8	213.8	6369.8	63.3	4.4	2.1
10353421	1.91	0.1	352.2	0.1	184.4	7.3	0.1	3.8	2.1
10354421	1.95	0.1	292.0	0.1	149.8	5.5	0.1	2.8	1.9
10355421	0.27	0.0	58.7	0.0	217.5	1.7	0.0	6.2	2.9
10356421	43.97	1.7	10063.6	2.2	228.9	230.1	2.3	5.2	2.3
10360421	357.30	13.9	58767.8	13.1	164.5	1592.0	15.8	4.5	2.7
10361421	228.21	8.9	30030.7	6.7	131.6	855.9	8.5	3.8	2.8
10469421	9.12	0.4	1751.4	0.4	192.0	52.1	0.5	5.7	3.0
10470421	8.63	0.3	1630.5	0.4	188.9	61.3	0.6	7.1	3.8
10471421	13.49	0.5	2181.4	0.5	161.7	81.0	0.8	6.0	3.7
10473421	0.47	0.0	32.6	0.0	69.4	1.1	0.0	2.3	3.3
10476421	1.00	0.0	238.8	0.1	238.8	6.3	0.1	6.3	2.6
10479421	3.68	0.1	825.9	0.2	224.4	26.6	0.3	7.2	3.2
ИЦ 10	2233.48	87.1	427840.2	95.4	191.6	9674.9	96.2	4.3	2.3
26103321	0.11	0.0	3.8	0.0	35.0	0.1	0.0	0.9	2.5
26176321	1.31	0.1	92.0	0.0	70.2	2.4	0.0	1.9	2.6
26177321	12.40	0.5	986.2	0.2	79.5	10.6	0.1	0.9	1.1
26197312	17.77	0.7	955.9	0.2	53.8	13.2	0.1	0.7	1.4
26266241	4.88	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26266321	88.07	3.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26266421	15.06	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26271321	4.21	0.2	172.6	0.0	41.0	2.0	0.0	0.5	1.1
26301311	1.45	0.1	363.6	0.1	250.8	9.1	0.1	6.3	2.5
26306311	1.54	0.1	280.5	0.1	182.1	6.1	0.1	3.9	2.2
26308311	6.54	0.3	417.5	0.1	63.8	7.4	0.1	1.1	1.8
26328421	0.18	0.0	4.1	0.0	23.0	0.1	0.0	0.5	2.2
26329312	0.48	0.0	4.8	0.0	10.0	0.1	0.0	0.2	1.7
26342421	0.50	0.0	45.0	0.0	90.0	0.5	0.0	1.0	1.1
26351421	6.97	0.3	821.3	0.2	117.8	16.5	0.2	2.4	2.0
26354421	9.66	0.4	1184.9	0.3	122.7	23.8	0.2	2.5	2.0
26360421	2.80	0.1	342.1	0.1	122.2	10.0	0.1	3.6	2.9
26362421	61.65	2.4	6208.6	1.4	100.7	107.5	1.1	1.7	1.7
26480311	0.33	0.0	10.2	0.0	31.0	0.2	0.0	0.5	1.6
26480421	0.71	0.0	20.6	0.0	29.0	0.4	0.0	0.6	2.2
26482421	57.91	2.3	7145.4	1.6	123.4	137.1	1.4	2.4	1.9
ИЦ 26	294.53	11.5	19059.1	4.2	64.7	347.2	3.5	1.2	1.8
55351421	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3
ИЦ 55	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3
66267241	4.46	0.2							
66267312	0.21	0.0							

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
66267421	23.49	0.9							
НЦ 66	28.16	1.1							
Укупно ГЈ	2563.75	100.0	448458.1	100.0	174.9	10057.6	100.0	3.9	2.2

Укупна обрасла површина газдинске јединице је 2563,75 ха, запремина 448458,1 м³, док просечна запремина износи 174,9 м³/ха. Укупан годишњи запремински прираст је 10057,6 м³ са просеком прираста од 3,9 м³/ха и процентом прираста од 2,2 %. У газдинској јединици издвојене су укупно 52 газдинске класе.

Најзаступљенија газдинска класа у газдинској јединици је 10351421 – висока шума букве на станишту шуме планинске букве, чије је учешће у укупној обраслој површини износи 56,3 %, а за њом следе: газдинска класа 10360421 – изданачка шума букве на станишту планинске букве, чије учешће у укупно обраслој површини износи 13,9 %, односно газдинска класа 10361421 – изданачка мешовита шума букве на станишту планинске букве, која учествује са 8,9 % у укупно обраслој површини. Остале газдинске класе заступљене су у знатно мањој мери.

По запремини и запреминском прирасту најзаступљенија је газдинска класа 10351421 – висока шума букве на станишту планинске букве која у укупној запремини газдинске јединице учествује са 68,8 %, док је њено учешће у запреминском прирасту 63,3 %. Друга по заступљености је газдинска класа 10360421 – изданачка шума букве на станишту шуме планинске букве која у запремини учествује са 13,1 %, док њено учешће у запреминском прирасту износи 15,8 %. Значајније учешће има само још газдинска класа 10361421 – изданачка мешовита шума букве на станишту планинске букве, која у запремини учествује са 6,7 %, док њено учешће у запреминском прирасту износи 8,5 %.

Из свега напред изнетог закључује се да ће окосницу газдовања у овој газдинској јединици, у овом и наредним уређајним периодима, чинити газдинске класе високе и изданаčkih букових састојина, пре свих газдинске класе 10351421, 10360421 и 10361421, док се пажња, такође, мора посветити и мање заступљеним, а врло вредним састојинама, у смислу гајења и заштите.

5.3. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ

Састојине ове газдинске јединице по пореклу су разврстане на:

- високе (настале из семена);
- изданаčke (настале из изданака и избојака, познате још као пањаче);
- вештачке састојине (подигнуте садњом).

Састојине по очуваностису разврстане у три категорије:

- **очуване** - које по степену обраслости, здравственом стању и квалитету могу дочекати зрелост за сечу;
- **разређене** - састојине са мањим степеном обраслости, доброг здравственог стања и квалитета те могу дочекати зрелост за сечу;
- **девастиране** - превише разређене састојине, уједно лошег здравственог стања и квалитета те се пре зрелости за сечу уклањају, или се ако имају заштитни карактер искључе из газдинских интервенција.

Табела бр.13 Стање шума по газдинским класама пореклу и очуваности за Г.Ј.„Честобродица”

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м³	%	м³/ха	м³	%	м³/ха	% Iv
10332312	0.31	0.0	73.7	0.0	237.7	2.0	0.0	6.5	2.7
10351421	164.65	6.4	40909.7	9.1	248.5	855.6	8.5	5.2	2.1
10355421	0.27	0.0	58.7	0.0	217.5	1.7	0.0	6.2	2.9
55351421	4.01	0.2	932.1	0.2	232.4	22.8	0.2	5.7	2.4
Високе очуване	169.24	6.6	41974.2	9.4	248.0	882.1	8.8	5.2	2.1
10301311	1.96	0.1	307.7	0.1	157.0	8.4	0.1	4.3	2.7
10302311	0.50	0.0	83.7	0.0	167.4	1.9	0.0	3.8	2.3
10304311	4.94	0.2	1227.0	0.3	248.4	27.4	0.3	5.5	2.2
10331421	2.75	0.1	120.5	0.0	43.8	4.4	0.0	1.6	3.7
10336421	0.68	0.0	159.8	0.0	235.0	3.9	0.0	5.7	2.4
10351421	1270.18	49.5	267176.0	59.6	210.3	5496.8	54.7	4.3	2.1
10353421	1.91	0.1	352.2	0.1	184.4	7.3	0.1	3.8	2.1
10354421	1.95	0.1	292.0	0.1	149.8	5.5	0.1	2.8	1.9
10356421	43.97	1.7	10063.6	2.2	228.9	230.1	2.3	5.2	2.3
26301311	1.45	0.1	363.6	0.1	250.8	9.1	0.1	6.3	2.5
26351421	16.26	0.7	1476.1	0.3	90.8	34.0	0.4	2.1	2.3
26354421	9.66	0.4	1184.9	0.3	122.7	23.8	0.2	2.5	2.0
55351421	3.57	0.1	626.8	0.1	175.6	12.7	0.1	3.6	2.0
Високе разређене	1359.78	53.1	283433.7	63.2	208.4	5865.2	58.4	4.3	2.1
26308311	0.95	0.0	82.1	0.0	86.4	2.1	0.0	2.2	2.6
26362421	30.84	1.2	3344.4	0.7	108.4	61.7	0.6	2.0	1.8
Високе девастиране	31.79	1.2	3426.4	0.8	107.8	63.9	0.6	2.0	1.9
ВИСОКЕ	1560.81	60.9	328834.3	73.3	210.7	6811.1	67.8	4.4	2.1
10175321	0.50	0.0	59.6	0.0	119.2	1.7	0.0	3.5	2.9
10176321	5.79	0.2	340.2	0.1	58.8	11.5	0.1	2.0	3.4
10270421	3.49	0.1	533.7	0.1	152.9	16.9	0.2	4.8	3.2
10288163	0.32	0.0	86.8	0.0	271.4	2.2	0.0	6.8	2.5
10338421	1.28	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10360421	86.52	3.4	14698.6	3.3	169.9	405.7	4.0	4.7	2.8
10361421	61.47	2.4	5742.9	1.3	93.4	196.0	1.9	3.2	3.4
Изданачке очуване	159.37	6.2	21461.9	4.8	134.7	634.0	6.3	4.0	3.0
10175321	1.66	0.1	70.8	0.0	42.7	3.2	0.0	1.9	4.5
10176321	35.76	1.4	3717.8	0.8	104.0	122.4	1.2	3.4	3.3
10195312	0.51	0.0	32.1	0.0	62.9	1.0	0.0	2.0	3.2
10196312	44.00	1.7	4264.4	1.0	96.9	126.3	1.3	2.9	3.0
10307311	3.76	0.1	570.4	0.1	151.7	13.4	0.1	3.6	2.3
10338421	11.15	0.4	1225.9	0.3	109.9	37.8	0.4	3.4	3.1
10360421	270.78	10.6	44069.2	9.8	162.7	1186.3	11.8	4.4	2.7
10361421	166.74	6.5	24287.8	5.4	145.7	659.9	6.6	4.0	2.7
26176321	1.31	0.1	92.0	0.0	70.2	2.4	0.0	1.9	2.6
26306311	1.54	0.1	280.5	0.1	182.1	6.1	0.1	3.9	2.2
26360421	2.80	0.1	342.1	0.1	122.2	10.0	0.1	3.6	2.9
Изданачке разређене	540.01	21.1	78952.9	17.6	146.2	2168.8	21.5	4.0	2.7
26103321	0.11	0.0	3.8	0.0	35.0	0.1	0.0	0.9	2.5
26177321	12.40	0.5	986.2	0.2	79.5	10.6	0.1	0.9	1.1

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м³	%	м³/ха	м³	%	м³/ха	% Iv
26197312	17.77	0.7	955.9	0.2	53.8	13.2	0.1	0.7	1.4
26271321	4.21	0.2	172.6	0.0	41.0	2.0	0.0	0.5	1.1
26308311	5.59	0.2	335.4	0.1	60.0	5.3	0.1	0.9	1.6
26329312	0.48	0.0	4.8	0.0	10.0	0.1	0.0	0.2	1.7
26342421	0.50	0.0	45.0	0.0	90.0	0.5	0.0	1.0	1.1
26362421	30.81	1.2	2864.3	0.6	93.0	45.8	0.5	1.5	1.6
26328421	0.18	0.0	4.1	0.0	23.0	0.1	0.0	0.5	2.2
Изданачке девастиране	72.05	2.8	5372.1	1.2	74.6	77.7	0.8	1.1	1.4
ИЗДАНАЧКЕ	771.43	30.1	105787.0	23.6	137.1	2880.5	28.6	3.7	2.7
10469421	1.16	0.0	203.5	0.0	175.5	6.5	0.1	5.6	3.2
Вештачке очуване	1.16	0.0	203.5	0.0	175.5	6.5	0.1	5.6	3.2
10469421	7.96	0.3	1547.9	0.3	194.5	45.6	0.5	5.7	2.9
Вештачке разређене	7.96	0.3	1547.9	0.3	194.5	45.6	0.5	5.7	2.9
26480311	0.33	0.0	10.2	0.0	31.0	0.2	0.0	0.5	1.6
26480421	0.71	0.0	20.6	0.0	29.0	0.4	0.0	0.6	2.2
Вештачке девастиране	1.04	0.0	30.8	0.0	29.6	0.6	0.0	0.6	2.0
ВЕШТАЧКЕ ЛИШЋАРА	10.16	0.4	1782.2	0.4	175.4	52.7	0.5	5.2	3.0
10470421	5.74	0.2	1268.1	0.3	220.9	45.7	0.5	8.0	3.6
10471421	2.52	0.1	698.6	0.2	277.2	22.7	0.2	9.0	3.2
10476421	1.00	0.0	238.8	0.1	238.8	6.3	0.1	6.3	2.6
10479421	2.34	0.1	444.4	0.1	189.9	15.4	0.2	6.6	3.5
Вештачке очуване	11.60	0.5	2649.9	0.6	228.4	90.2	0.9	7.8	3.4
10470421	2.89	0.1	362.4	0.1	125.4	15.6	0.2	5.4	4.3
10471421	10.97	0.4	1482.8	0.3	135.2	58.3	0.6	5.3	3.9
10473421	0.47	0.0	32.7	0.0	69.6	1.5	0.0	3.2	4.6
10479421	1.34	0.1	381.5	0.1	284.7	11.1	0.1	8.3	2.9
Вештачке разређене	15.67	0.6	2259.3	0.5	144.2	86.5	0.8	5.5	3.8
26482421	57.91	2.3	7145.4	1.6	123.4	137.1	1.4	2.4	1.9
Вештачке девастиране	57.91	2.3	7145.4	1.6	123.4	137.1	1.4	2.4	1.9
ВЕШТАЧКЕ ЧЕТИНАРА	85.18	3.3	12054.6	2.7	141.5	313.3	3.1	3.7	2.6
26266241	4.88	0.2							
26266321	88.07	3.4							
26266421	15.06	0.6							
ШИКАРЕ	108.01	4.2							
66267241	4.46	0.2							
66267312	0.21	0.0							
66267421	23.49	0.9							
ШИБЉАЦИ	28.16	1.1							
Рекапитулација по пореклу									
ВИСОКЕ	1560.81	60.9	328834.3	73.3	210.7	6811.1	67.7	4.4	2.1
ИЗДАНАЧКЕ	771.43	30.1	105787.0	23.6	137.1	2880.4	28.6	3.7	2.7
ВЕШТАЧКЕ ЛИШЋАРА	10.16	0.4	1782.2	0.4	175.4	52.7	0.5	5.2	3.0
ВЕШТАЧКЕ ЧЕТИНАРА	85.18	3.3	12054.6	2.7	141.5	313.3	3.1	3.7	2.6

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
ШИКАРЕ	108.01	4.2							
ШИБЉАЦИ	28.16	1.1							
Укупно ГЈ	2563.75	100.0	448458.1	100.0	174.9	10057.5	100.0	3.9	2.2

Табела бр.14 Стање шума по пореклу и очуваностиза ГЈ „Честобродица“

Порекло састојине	Очуваност састојине	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
Високе	Очуване	169.24	6.6	41974.2	9.4	248.0	882.1	8.8	5.2	2.1
Високе	Разређене	1359.78	53.0	283433.7	63.2	208.4	5865.2	58.3	4.3	2.1
Високе	Девастирана	31.79	1.2	3426.4	0.8	107.8	63.9	0.6	2.0	1.9
Високе		1560.81	60.9	328834.3	73.3	210.7	6811.1	67.7	4.4	2.1
Изданаčke	Очуване	159.37	6.2	21461.9	4.8	134.7	634.0	6.3	4.0	3.0
Изданаčke	Разређене	540.01	21.1	78953.0	17.6	146.2	2168.7	21.6	4.0	2.7
Изданаčke	Девастирана	72.05	2.8	5372.1	1.2	74.6	77.7	0.8	1.1	1.4
Изданаčke		771.43	30.1	105787.0	23.6	137.1	2880.5	28.6	3.7	2.7
Вештачке	Очуване	1.16	0.0	203.5	0.0	175.5	6.5	0.1	5.6	3.2
Вештачке	Разређене	7.96	0.3	1547.9	0.3	194.5	45.6	0.5	5.7	2.9
Вештачке	Девастирана	1.04	0.0	30.8	0.0	29.6	0.6	0.0	0.6	2.0
Вештачке лишћара		10.16	0.4	1782.2	0.4	175.4	52.7	0.5	5.2	3.0
Вештачке	Очуване	11.60	0.5	2649.9	0.6	228.4	90.2	0.9	7.8	3.4
Вештачке	Разређене	15.67	0.6	2259.3	0.5	144.2	86.1	0.9	5.5	3.8
Вештачке	Девастиране	57.91	2.3	7145.4	1.6	123.4	137.1	1.4	2.4	1.9
Вештачке четинара		85.18	3.3	12054.6	2.7	141.5	313.3	3.1	3.7	2.6
Шикаре		108.01	4.2							
Шибљаци		28.16	1.1							
Рекапитулација по очуваности										
Очуване		341.37	13.3	66289.5	14.8	194.2	1612.7	16.0	4.7	2.4
Разређене		1923.42	75.0	366193.8	81.7	190.4	8165.6	81.2	4.2	2.2
Девастиране		162.79	6.3	15974.8	3.6	98.1	279.3	2.8	1.7	1.7
Шикаре		108.01	4.2							
Шибљаци		28.16	1.1							
Укупно Г.Ј.		2563.75	100.0	448458.1	100.0	174.9	10057.6	100.0	3.9	2.2

Из претходних табела може се закључити следеће:

- Највећи део обрасле површине газдинске јединице је под разређеним састојинама (75,0 %), док су очуване састојине присутне на 13,3 % површине. Девастиране заузимају 6,3 % обрасле површине, шикаре 4,2 %, а шибљаци 1,1 % обрасле површине. Највећи део запремине и запреминског прираста ове газдинске јединице акумулиран је у разређеним састојинама, 366193,8 м³ (81,7 %) запремине и 8165,6 м³ (81,2 %) запреминског прираста, док очуване састојине имају 66289,5 м³ (14,8 %) запремине и 1612,7 м³ (16,0 %) запреминског прираста. Девастиране састојине имају учешће у укупној запремини од 3,6 % и запреминском прирасту од 2,8 %.

- По пореклу су најзаступљеније високе састојине, са 60,9 % учешћа у обраслој површини, 73,3 % учешћа у запремини и 67,7 % у запреминском прирасту. Следе изданаке састојине које заузимају површину од 30,1 %, са учешћем у укупној запремини од 23,6 % и запреминском прирасту од 28,6 %. Вештачки подигнуте састојине четинара и лишћара заузимају 3,3 %, односно 0,4 %, укупне површине, уз занемарљиво учешће у укупној запремини и запреминском прирасту. Шикаре и шибљаци се налазе на свега 4,2 %, односно 1,1 % обрасле површине, без формалног учешћа у укупној запремини и запреминском прирасту.

Из свега напред наведеног, уочљива је доминантна присутност разређених састојина, а оно што представља један од главних проблема на простору ове газдинске јединице је то што је, поред очекиване разређености у зрелим састојинама, присутна разређеност младих и дозревајућих састојина. Овакав случај је присутан на простору ове газдинске јединице као директна последица утуцаја ледолома, где су саме крошње редуковане овом непогодом, али и индиректним утицајем у састојинама у којима је завршена санација, а број стабала драстично смањен излучивањем из састојина оштећених стабала.

Сходно напред наведеном ће се у овом уређајном периоду, највећа пажња усмерити на даљу санацију састојина оштећених ледоломом, као и обнављање зрелих и презрелих састојина, чиме ће се однос очуване – разређене поправити у корист очуваних у наредним уређајним периодима. Поправка узгојног облика ће се решавати делом у овом уређајном периоду, али и у наредним како изданаке састојине буду дозревале за конверзију.

5.4. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СМЕСИ

У зависности од врсте дрвећа и учешћа у смеси састојине се разврставају на чисте и мешовите. Структура састојина по смеси у овој газдинској јединици приказана је по газдинским класама у следећој табели:

Табела бр.15 Стање шума по газдинским класама и мешовитости

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10175321	2.16	0.1	130.4	0.0	60.4	4.9	0.0	2.3	3.8
10195312	0.51	0.0	32.1	0.0	62.9	1.0	0.0	2.0	3.2
10301311	1.96	0.1	307.7	0.1	157.0	8.4	0.1	4.3	2.7
10331421	2.75	0.1	120.5	0.0	43.8	4.4	0.0	1.6	3.7
10351421	1444.12	56.3	308740.4	68.8	213.8	6369.8	63.3	4.4	2.1
10360421	357.30	13.9	58767.8	13.1	164.5	1592.0	15.8	4.5	2.7
10469421	3.98	0.2	603.8	0.1	151.7	17.4	0.2	4.4	2.9
10470421	8.63	0.3	1630.5	0.4	188.9	61.3	0.6	7.1	3.8
10479421	1.21	0.0	321.2	0.1	265.4	11.6	0.1	9.6	3.6
НЦ 10	1822.62	71.1	370654.4	82.7	203.4	8070.9	80.2	4.4	2.2
26103321	0.11	0.0	3.8	0.0	35.0	0.1	0.0	0.9	2.5
26197312	0.92	0.0	30.1	0.0	32.7	0.4	0.0	0.5	1.4
26301311	1.45	0.1	363.6	0.1	250.8	9.1	0.1	6.3	2.5
26306311	1.54	0.1	280.5	0.1	182.1	6.1	0.1	3.9	2.2
26328421	0.18	0.0	4.1	0.0	23.0	0.1	0.0	0.5	2.2
26351421	6.97	0.3	821.3	0.2	117.8	16.5	0.2	2.4	2.0
26360421	2.80	0.1	342.1	0.1	122.2	10.0	0.1	3.6	2.9
26362421	50.46	2.0	5575.6	1.2	110.5	99.9	1.0	2.0	1.8

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м³	%	м³/ха	м³	%	м³/ха	% Iv
26482421	19.51	0.8	2363.7	0.5	121.2	52.7	0.5	2.7	2.2
НЦ 26	83.94	3.3	9784.8	2.2	116.6	194.8	1.9	2.3	2.0
55351421	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3
НЦ 55	7.58	0.3	1558.9	0.3	205.7	35.5	0.4	4.7	2.3
ЧИСТЕ	1914.14	74.7	381998.1	85.2	199.6	8301.2	82.5	4.3	2.2
10176321	41.55	1.6	4058.0	0.9	97.7	133.9	1.3	3.2	3.3
10196312	44.00	1.7	4264.4	1.0	96.9	126.3	1.3	2.9	3.0
10270421	3.49	0.1	533.7	0.1	152.9	16.9	0.2	4.8	3.2
10288163	0.32	0.0	86.8	0.0	271.4	2.2	0.0	6.8	2.5
10302311	0.50	0.0	83.7	0.0	167.4	1.9	0.0	3.8	2.3
10304311	4.94	0.2	1227.0	0.3	248.4	27.4	0.3	5.5	2.2
10307311	3.76	0.1	570.4	0.1	151.7	13.4	0.1	3.6	2.3
10332312	0.31	0.0	73.7	0.0	237.7	2.0	0.0	6.5	2.7
10336421	0.68	0.0	159.8	0.0	235.0	3.9	0.0	5.7	2.4
10338421	12.43	0.5	1225.9	0.3	98.6	37.8	0.4	3.0	3.1
10353421	1.91	0.1	352.2	0.1	184.4	7.3	0.1	3.8	2.1
10354421	1.95	0.1	292.0	0.1	149.8	5.5	0.1	2.8	1.9
10355421	0.27	0.0	58.7	0.0	217.5	1.7	0.0	6.2	2.9
10356421	43.97	1.7	10063.6	2.2	228.9	230.1	2.3	5.2	2.3
10361421	228.21	8.9	30030.7	6.7	131.6	855.9	8.5	3.8	2.8
10469421	5.14	0.2	1147.6	0.3	223.3	34.6	0.3	6.7	3.0
10471421	13.49	0.5	2181.4	0.5	161.7	81.0	0.8	6.0	3.7
10473421	0.47	0.0	32.6	0.0	69.4	1.1	0.0	2.3	3.3
10476421	1.00	0.0	238.8	0.1	238.8	6.3	0.1	6.3	2.6
10479421	2.47	0.1	504.7	0.1	204.3	15.0	0.1	6.1	3.0
НЦ 10	410.86	16.0	57185.8	12.8	139.2	1604.0	15.9	3.9	2.8
26176321	1.31	0.1	92.0	0.0	70.2	2.4	0.0	1.9	2.6
26177321	12.40	0.5	986.2	0.2	79.5	10.6	0.1	0.9	1.1
26197312	16.85	0.7	925.8	0.2	54.9	12.8	0.1	0.8	1.4
26271321	4.21	0.2	172.6	0.0	41.0	2.0	0.0	0.5	1.1
26308311	6.54	0.3	417.5	0.1	63.8	7.4	0.1	1.1	1.8
26329312	0.48	0.0	4.8	0.0	10.0	0.1	0.0	0.2	1.7
26342421	0.50	0.0	45.0	0.0	90.0	0.5	0.0	1.0	1.1
26354421	9.66	0.4	1184.9	0.3	122.7	23.8	0.2	2.5	2.0
26362421	11.19	0.4	633.1	0.1	56.6	7.6	0.1	0.7	1.2
26480311	0.33	0.0	10.2	0.0	31.0	0.2	0.0	0.5	1.6
26480421	0.71	0.0	20.6	0.0	29.0	0.4	0.0	0.6	2.2
26482421	38.40	1.5	4781.7	1.1	124.5	84.4	0.8	2.2	1.8
НЦ 26	102.58	4.0	9274.3	2.1	90.4	152.3	1.5	1.5	1.6
МЕШОВИТЕ	513.44	20.0	66460.1	14.8	129.4	1756.4	17.5	3.4	2.6
26266241	4.88	0.2							
26266321	88.07	3.4							
26266421	15.06	0.6							
Шикаре	108.01	4.2							
66267241	4.46	0.2							
66267312	0.21	0.0							
66267421	23.49	0.9							
Шибљаци	28.16	1.1							
УКУПНО ГЈ	2563.75	100.0	448458.1	100.0	174.9	10057.6	100.0	3.9	2.2
УКУПНО ГЈ	2563.75	100.0	448458.1	100.0	174.9	10057.6	100.0	3.9	2.2

Анализом података из претходне табеле закључује се да је, на површини ове газдинске јединице, однос чистих и мешовитих састојина, доминантно у корист чистих. Учешће чистих састојина у погледу површине износи 74,7 %, од чега је у оквиру наменске целине 10 - Производња техничког дрвета 71,1 %, у оквиру наменске целине 26 - Заштита земљишта од ерозије 3,3 %, а свега 0,3 % заузима наменска целина 55- Специјални резерват природе I степена.

Мешовите састојине у газдинској јединици заузимају 20,0 % обрасле површине и то у оквиру наменске целине 10 - Производња техничког дрвета 16,0 % и у оквиру наменске целине 26 - Заштита земљишта од ерозије заступљене су на 4,0 %.

Остатак површине заузимају шикаре и шибљаци.

У највећој мери мешовите састојине чине буква, и граб, којима се придружују још и китњак, млеч, јавор, бели јасен, дивља трешња, липе...

Овакво стање састојина по мешовитости даје праву слику подручја, у коме преовлађује буква, градећи углавном чисте састојине. Ипак треба имати у виду да је богатство дрвенастих врста још и веће, јер су овде приказане само дендрометријском инвентуром обухваћене врсте.

5.5. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ВРСТАМА ДРВЕЋА

У дендролошком смислу, ово подручје је врло богато, што се из приложених табела може и закључити. Заступљеност појединих врста дрвећа у укупној запремини и запреминском прирасту дата је у следећој табели.

Табела бр.16 Стање састојина по врстама дрвећа

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
	м ³	%	м ³	%
Буква	398433.0	88.8	8691.0	86.4
Граб	12072.1	2.7	339.4	3.4
Јавор	8813.2	2.0	239.0	2.4
Цер	4692.8	1.0	111.9	1.1
Клен	4465.2	1.0	132.2	1.3
Китњак	2840.9	0.6	65.3	0.6
Бели јасен	1846.0	0.4	46.1	0.5
ОТЛ	1085.5	0.2	40.3	0.4
Млеч	639.5	0.1	16.5	0.2
Јасика	557.9	0.1	12.6	0.1
Трешња	453.7	0.1	0.4	0.0
Багрем	347.3	0.1	14.0	0.1
Пољски брест	285.3	0.1	7.1	0.1
Сребрнолисна липа	226.6	0.1	6.4	0.1
ОМЛ	218.9	0.0	0.1	0.0
Мечја леска	206.7	0.0	5.4	0.1
Брекиња	136.3	0.0	0.0	0.0
Црни јасен	96.9	0.0	3.1	0.0
Крупнолисна липа	32.7	0.0	0.7	0.0

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
	м ³	%	м ³	%
Лужњак	4.8	0.0	0.1	0.0
Црна јова	3.9	0.0	0.1	0.0
Лишћари:	437459.0	97.5	9731.7	96.8
Смрча	5507.4	1.2	191.6	1.9
Црни бор	3974.3	0.9	81.0	0.8
Дуглазија	1452.3	0.3	51.5	0.5
Јела	60.3	0.0	1.8	0.0
Тиса	4.8	0.0	0.0	0.0
Четинари:	10999.1	2.5	325.9	3.2
УКУПНО ГЈ:	448458.1	100.0	10057.6	100.0

Табелом су приказане само врсте дрвећа које су констатоване дендрометријским премером, тако да треба имати у виду да је број дрвенастих врста већи од приказаног. Из табеле се може видети да доминантно учешће у укупној запремини ове газдинске јединице има буква, са 88,8 %. На удаљеном другом месту, налази се граб, са 2,7 %, док су још једино вредни помена, јавор са 2,0 %, смрча, са 1,2 % и цер и клен са по 1,0 %. Учешће осталих побројаних врста је свуда у износу мањем од 1 %. У укупном запреминском прирасту, буква такође доминира са 86,4 %, граб учествује са 3,4 %, јавор 2,4 %, смрче са 1,9 %, клен са 1,3 %, цер са 1,1 %, док је учешће осталих занемарљиво.

Лишћарске врсте учествују са 97,5 % у укупној запремини и са 96,8 % у укупном запреминском прирасту газдинске јединице, док на четинаре долази 2,5 % запремене и 3,2 % запреминског прираста.

Овакав однос заступљених дрвенастих врста на територији ове газдинске јединице показује да је ово подручје у којем је планинска буква у свом оптимуму, али се, због разноврсности станишних прилика, јавља и мноштво других дрвенстих врста.

5.6. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ДЕБЉИНСКОЈ СТРУКТУРИ

Табела бр.17 Табела стања састојина по дебљинској структури

Газдинска класа	Површина ха	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрем. прираст м ³
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90	
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
10301311	1.96	307.7		102.5	189.9	11.3	3.9						8.4
10302311	0.50	83.7		6.4	16.6	47.2	5.4	8.1					1.9
10304311	4.94	1227.0		41.3	191.3	607.9	291.0	95.4					27.4
10331421	2.75	120.5		120.5									4.4
10332312	0.31	73.7		13.9	39.0	20.8							2.0
10336421	0.68	159.8		12.5	86.3	49.4	11.6						3.9
10351421	1444.12	308740.4	1616.7	12666.0	42713.8	92041.7	87752.8	49369.9	17838.1	3197.9	1050.9	492.6	6369.9
10353421	1.91	352.2		23.3	33.5	142.5	152.9						7.3
10354421	1.95	292.0		7.7	27.7	99.3	96.9	60.5					5.5
10355421	0.27	58.7		34.1	24.6								1.7
10356421	43.97	10063.6		758.2	2893.5	2671.2	2210.1	869.1	618.6	42.9			230.1
НЦ 10	1503.36	321479.2	1616.7	13786.4	46216.2	95691.3	90524.6	50403.0	18456.7	3240.9	1050.9	492.6	6662.4
26301311	1.45	363.6		35.0	201.9	110.3	16.4						9.1
26308311	0.95	82.1		12.0	33.5	23.1	13.4						2.1
26351421	6.97	821.3		17.1	87.2	303.0	256.5	113.0	44.4				16.5
26354421	9.66	1184.9		53.0	189.7	357.7	266.2	318.3					23.8
26362421	30.84	3344.4	547.3	83.0	449.3	548.1	546.8	1072.4	97.5				61.7
НЦ 26	49.87	5796.2	547.3	200.3	961.7	1342.2	1099.2	1503.6	141.9				113.2
55351421	7.58	1558.9		192.4	263.7	408.6	251.7	358.6	38.7	45.1			35.5
НЦ 55	7.58	1558.9		192.4	263.7	408.6	251.7	358.6	38.7	45.1			35.5
ВИСОКЕ	1560.81	328834.3	2164.0	14179.1	47441.6	97442.1	91875.5	52265.2	18637.3	3285.9	1050.9	492.6	6811.1
10175321	2.16	130.4	65.2	55.8	9.4								4.9
10176321	41.55	4058.0	714.5	2058.5	1030.5	239.7	14.8						133.9
10195312	0.51	32.1	3.8	13.9	14.3								1.0
10196312	44.00	4264.4	202.6	873.0	1609.6	1308.8	270.4						126.3
10270421	3.49	533.7	17.3	417.6	98.8								16.9
10288163	0.32	86.8	0.2	9.3	29.4	38.2	9.7						2.2
10307311	3.76	570.4		46.5	187.6	256.7	68.8	10.8					13.4
10338421	12.43	1225.9	22.1	440.9	461.6	249.2	52.1						37.8
10360421	357.30	58767.8	1565.5	14158.3	23863.4	12426.7	5036.6	1385.6	240.7			91.1	1592.0

Газдинска класа	Површина ха	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрем. прираст м ³
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90	
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
10361421	228.21	30030.7	1701.3	8917.2	10542.9	5781.2	1769.9	811.9	506.3				855.9
НЦ 10	693.73	99700.3	4292.6	26991.0	37847.5	20300.4	7222.3	2208.3	747.0			91.1	2784.2
26103321	0.11	3.8	3.9										0.1
26176321	1.31	92.0	3.2	14.6	41.5	32.7							2.4
26177321	12.40	986.2	986.2										10.6
26197312	17.77	955.9	955.9										13.2
26271321	4.21	172.6	172.6										2.0
26306311	1.54	280.5		21.0	89.1	51.4	75.1	43.8					6.1
26308311	5.59	335.4	335.4										5.3
26329312	0.48	4.8	4.8										0.1
26342421	0.50	45.0	45.0										0.5
26360421	2.80	342.1	5.8	74.1	136.4	52.5	73.3						10.0
26362421	30.81	2864.3	1998.1	140.2	476.1	174.9	75.0						45.8
26328421	0.18	4.1	4.1										0.1
НЦ 26	77.70	6086.7	4514.9	249.9	743.2	311.5	223.4	43.8					96.2
ИЗДАНАЧКЕ	771.43	105787.0	8807.5	27240.9	38590.7	20611.9	7445.7	2252.2	747.0			91.1	2880.4
10469421	9.12	1751.4		371.3	670.2	547.9	114.8	41.2	6.0				52.1
НЦ 10	9.12	1751.4		371.3	670.2	547.9	114.8	41.2	6.0				52.1
26480311	0.33	10.2	10.2										0.2
26480421	0.71	20.6	20.6										0.4
НЦ 26	1.04	30.8	30.8										0.6
ВЕШТАЧКЕ ЛИШЋАРА	10.16	1782.2	30.8	371.3	670.2	547.9	114.8	41.2	6.0				52.7
10470421	8.63	1630.5		363.6	890.6	376.3							61.3
10471421	13.49	2181.4		1154.5	640.4	216.9	65.7	103.9					81.0
10473421	0.47	32.6		4.7	25.6	2.4							1.1
10476421	1.00	238.8		20.8	22.9	61.7	72.2	61.1					6.3
10479421	3.68	825.9		93.1	154.4	259.5	245.7	73.2					26.6
НЦ 10	27.27	4909.2		1636.7	1733.8	916.8	383.6	238.2					176.2
26482421	57.91	7145.4	5117.1	407.0	875.3	721.7	24.4						137.1
НЦ 26	57.9	7145.4	5117.1	407.0	875.3	721.7	24.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	137.1
ВЕШТАЧКЕ ЧЕТИНАРА	85.18	12054.6	5117.05	2043.66	2609.11	1638.52	408.01	238.21	0.00	0.00	0.00	0.00	313.33
26266241	4.88												

Газдинска класа	Површина ха	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрем. прираст м ³
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90	
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
26266321	88.07												
26266421	15.06												
НЦ 26	108.01												
ШИКАРА	108.01												
66267241	4.46												
66267312	0.21												
66267421	23.49												
НЦ 66	28.16												
ШИБЉАК	28.16												
УКУПНО ГЈ	2563.75	448458.1	16119.3	43835.0	89311.6	120240.4	99844.1	54796.8	19390.3	3285.9	1050.9	583.7	10057.6

У газдинској јединици „Честобродица“ заступљени су сви дебљински разреди, од најтањих, па закључно са IX дебљинским разредом. Састојине на овом подручју одликују се нешто већим присуством средње јаког материјала, у односу на танки и јаки материјал. Појединачно најзаступљенији је III дебљински разред (31-40 cm), са учешћем у запремини од 26,8 %, следе IV, II, V, VI, O, VII, VIII и IX дебљински разред. Треба још напоменути да је Програм за израду Основа газдовања шумама, који је коришћен приликом израде ове Основе, сву процењену запремину девастираних састојина сврстао у O дебљински разред (до 10 cm).

Заступљеност танког материјала (дебљине до 30 cm) је 33,3 %, средње јаког материјала (дебљине од 31 до 50 cm) 49,1 % и јаког материјала (дебљине преко 50 cm) 17,6 %.

На основу напред приказаног може се уочити да постоје реалне могућности коришћења. Иако сортиментни састав указује на то да би сечиви етат у наредним уређајним периодима требало остваривати, у већој мери као претходни принос, то овде није случај. Наиме, већина састојина у којима доминира танак материјал, ушла је у категорију разређених, те је у тим састојинама прописивано прелазно газдовање. С'обзиром на то и на чињенице које ће се видети у наредним приказима стања састојина ове газдинске јединице (старосна структура и обновљеност површине, као и утицај ледолома), може се закључити да ће се сечиви етат у највећој мери остваривати као главни принос и то као средње јак и јак материјал, односно кроз средње јаке и јаке сортименте.

5.7. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СТАРОСТИ

Стање шума по старости састојина приказано је тако што су састојине груписане у зависности од ширине добних разреда.

Ширина добних разреда утврђена је Правилником у односу на висину опходње (трајање производног процеса), а у конкретном случају ширина добних разреда износи:

- за високе шуме тврдих лишћара 20 година;
- за изданацке шуме тврдих лишћара 10 година;
- за вештачки подигнуте састојине 10 година;
- за шуме багрема 5 година.

Табела бр.18 Високе шуме (ширина доброг разреда 20 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред							Свега
		I		II	III	IV	V	VI	
		Слабо обр.	Добро обр.						
10301311	P				1.29	0.67			1.96
	V				256.60	51.06			307.66
	Zv				7.02	1.38			8.40
10302311	P					0.50			0.50
	V					83.68			83.68
	Zv					1.90			1.90
10304311	P						4.94		4.94
	V						1226.97		1226.97
	Zv						27.36		27.36
10331421	P			2.75					2.75
	V			120.45					120.45
	Zv			4.41					4.41
10332312	P				0.31				0.31
	V				73.70				73.70
	Zv				2.02				2.02
10336421	P				0.68				0.68
	V				159.80				159.80
	Zv				3.89				3.89
10351421	P	13.32	59.87		19.91	179.22	653.54	518.26	1444.12
	V	399.60	1217.08		3352.13	35287.47	157513.16	110970.97	308740.42
	Zv	5.59	21.03		88.69	831.25	3228.84	2194.45	6369.85
10353421	P						1.91		1.91
	V						352.18		352.18
	Zv						7.30		7.30
10354421	P							1.95	1.95
	V							292.03	292.03
	Zv							5.49	5.49
10355421	P				0.27				0.27
	V				58.73				58.73
	Zv				1.68				1.68

Газдинска класа	Податак	Добни разред							Свега
		I		II	III	IV	V	VI	
		Слабо обр.	Добро обр.						
10356421	P					16.33	9.63	18.01	43.97
	V					4598.01	2966.42	2499.18	10063.62
	Zv					110.12	63.83	56.12	230.07
26301311	P					1.45			1.45
	V					363.59			363.59
	Zv					9.09			9.09
26308311	P					0.95			0.95
	V					82.08			82.08
	Zv					2.14			2.14
26351421	P							6.97	6.97
	V							821.26	821.26
	Zv							16.49	16.49
26354421	P							9.66	9.66
	V							1184.90	1184.90
	Zv							23.81	23.81
26362421	P				0.45	4.38	25.51	0.50	30.84
	V				16.65	236.16	3044.05	47.50	3344.36
	Zv				0.24	2.80	57.92	0.76	61.73
55351421	P							7.58	7.58
	V							1558.87	1558.87
	Zv							35.49	35.49
Високе састојине	P	13.32	59.87	2.75	22.91	203.50	695.53	562.93	1560.81
	V	399.60	1217.08	120.45	3917.61	40702.06	165102.79	117374.71	328834.30
	Zv	5.59	21.03	4.41	103.54	958.68	3385.24	2332.61	6811.11

Стање по добним разредима, за високе шуме тврдих лишћара (ширина добних разреда 20 година), јасно указује на недостатак младих, као и млађих средњедобних састојина. II добни разред се налази на свега 2,75 ха, III на 22,91 ха, а I на укупно 73,19 ха. Најзаступљенији је V добни разред (695,53 ха), а следе га VI (562,93 ха), VI (203,50 ха) и V (216,04 ха) добни разред.

График бр.1

Најзаступљенија газдинска класа ширине добних разреда од 20 година, 10351421- Висока шума букве на станишту шуме планинске букве, показује ненормалност размера добних разреда, тј. огромно присуство дозревајућих и зрих састојина, уз недостатак површина под младим и средњедобним.

Табела бр.19 Издавачке састојине опходње 80 година (ширина доброг разреда 10 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред								Свега	
		I		II	III	IV	V	VI	VII		VIII
		Слабо обр.	Добро обр.								
10175321	P			1.66		0.50					2.16
	V			70.80		59.62					130.42
	Zv			3.21		1.73					4.93
10176321	P			3.87	4.24	12.13	17.99	3.32			41.55
	V				364.95	972.57	2205.68	514.82			4058.02
	Zv				15.78	38.70	65.34	14.10			133.93
10195312	P						0.51				0.51
	V						32.07				32.07
	Zv						1.04				1.04
10196312	P							37.51	6.49		44.00
	V							3350.27	914.17		4264.44
	Zv							102.02	24.26		126.28
10270421	P							3.49			3.49
	V							533.74			533.74
	Zv							16.91			16.91
10288163	P								0.32		0.32
	V								86.84		86.84
	Zv								2.17		2.17
10307311	P								2.99	0.77	3.76
	V								451.98	118.45	570.43
	Zv								10.65	2.72	13.37
10338421	P			1.28		0.61	3.03	7.51			12.43
	V					61.70	235.83	928.34			1225.87
	Zv					2.76	8.37	26.64			37.77
10360421	P			0.87	11.67	21.65	45.93	165.67	88.27	23.24	357.30
	V				1836.18	2688.40	6812.32	27823.66	16156.74	3450.55	58767.85
	Zv				70.46	99.54	195.36	741.70	401.17	83.75	1591.98
10361421	P			3.70	24.40	44.97	28.64	52.42	72.94	1.14	228.21
	V				1440.82	4105.08	4075.84	10100.83	10121.04	187.05	30030.67
	Zv				66.73	148.68	114.46	269.32	252.86	3.83	855.87
26176321	P						1.31				1.31
	V						92.00				92.00
	Zv						2.43				2.43
26177321	P				0.53	1.26	0.68	9.93			12.40
	V				26.22	39.06	27.20	893.70			986.18
	Zv				0.32	0.43	0.33	9.53			10.61
26197312	P				1.36	2.62	0.73	3.29	0.50	9.27	17.77
	V				68.00	91.22	25.55	197.40	17.50	556.20	955.87
	Zv				0.82	1.06	0.30	2.24	0.28	8.52	13.22

Газдинска класа	Податак	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слабо обр.	Добро обр.								
26271321	P							4.21			4.21
	V							172.61			172.61
	Zv							1.98			1.98
26306311	P									1.54	1.54
	V									280.49	280.49
	Zv									6.06	6.06
26308311	P								5.59		5.59
	V								335.40		335.40
	Zv								5.31		5.31
26342421	P						0.50				0.50
	V						45.00				45.00
	Zv						0.51				0.51
26360421	P							2.80			2.80
	V							342.07			342.07
	Zv							10.04			10.04
26362421	P				5.16	1.88	1.87	11.17	7.33	3.40	30.81
	V				422.64	94.00	170.25	1139.70	812.50	225.19	2864.28
	Zv				5.43	1.03	2.04	24.49	10.12	2.67	45.79
Изданацке састојине	P			11.38	47.95	85.62	101.19	301.32	184.43	39.36	771.25
	V			70.80	4167.46	8111.66	13721.74	45997.14	28896.17	4817.93	105782.88
	Zv			3.21	159.74	293.93	390.17	1218.97	706.81	107.54	2880.36

Код изданацких састојина опходње 80 година (ширина добних разреда 10 година), најзаступљенији су VI и VII добни разреда, а за њима следе V, IV, III, VIII и II, уз изостанак I добног разреда.

График бр.2

Најзаступљенија газдинска класа ширине добних разреда од 10 година, 10360421 – изданацке шума букве на станишту шуме планинске букве, показује највеће присуство средњедобних и дозревајућих састојина (састојина у оптималној фази). Најзаступљеније и уједно присутне преко нормалне површине су шуме у VI и VII добном разреду. Остали добни разреда су већином присутни на мањој површини од нормалне, изузев V добног разреда, чија површина је приближна нормалној и I добног разреда, који изостаје у потпуности.

Табела бр.20 Вештачки подигнуте састојине (ширина добног разреда 10 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слабо обр.	Слабо обр.								
10469421	P					0.61	3.32	3.73	1.46		9.12
	V					124.08	459.34	879.23	288.75		1751.40
	Zv					3.94	13.81	25.52	8.81		52.08
Вештачки поди. сас. лишћара	P					0.61	3.32	3.73	1.46		9.12
	V					124.08	459.34	879.23	288.75		1751.40
	Zv					3.94	13.81	25.52	8.81		52.08
10470421	P				1.66	6.97					8.63
	V				274.54	1355.98					1630.51
	Zv				11.61	49.69					61.30
10471421	P					10.97	1.54	0.98			13.49
	V					1482.79	411.24	287.37			2181.39
	Zv					58.29	14.35	8.36			80.99
10473421	P						0.22		0.25		0.47
	V						10.76		21.87		32.63
	Zv						0.37		0.69		1.06
10476421	P								1.00		1.00
	V								238.78		238.78
	Zv								6.32		6.32
10479421	P							2.71	0.97		3.68
	V							564.94	260.91		825.85
	Zv							19.14	7.42		26.56
26482421	P			0.64		18.67	28.92	9.68	0.00		57.91
	V					1908.96	3489.76	1746.68	0.00		7145.39
	Zv					27.52	58.75	50.83	0.00		137.10
Вештачки поди. сас. четинара	P			0.64	1.66	36.61	30.68	13.37	2.22		85.18
	V				274.54	4747.72	3911.75	2598.99	521.56		12054.56
	Zv				11.61	135.49	73.47	78.33	14.43		313.33
Вештачки подигнуте састојине	P			0.64	1.66	37.22	34.00	17.10	3.68		94.30
	V				274.54	4871.80	4371.09	3478.22	810.31		13805.97
	Zv				11.61	139.43	87.27	103.85	23.24		365.41

Вештачки подигнуте састојине опходње 80 година (ширина добних разреда 10 година) се налазе на укупно малој површини и показују највеће присуство средњедобних састојина. Најзаступљеније су шуме у IV и V добном разреду. Поред њих, присутни су још VI, VII, III и II добни разред.

Табела бр.21 Састојине багрема (ширина добног разреда 5 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред							Свега
		I		II	III	IV	V	VI	
		Слабо обр.	Слабо обр.						
26329312	P				0.48				0.48
	V				4.80				4.80
	Zv				0.08				0.08
26480311	P						0.33		0.33
	V						10.23		10.23
	Zv						0.16		0.16
26480421	P							0.71	0.71
	V							20.59	20.59
	Zv							0.45	0.45
Састојине багрема	P				0.48		0.33	0.71	1.52
	V				4.80		10.23	20.59	35.62
	Zv				0.08		0.16	0.45	0.69

Састојине багрема, опходње 30 година, јављају се на сасвим малој укупној површини и нису заступљене у довољној мери да би имало потребе коментарисати размер добних разреда.

Проблеми у газдинској јединици „Честобродица“, условљени ненормалношћу размера добних разреда, практично се могу сагледати кроз две газдинске класе (10351421 и 10360421), односно кроз високе и изданацке букове састојине. Када су високе букове састојине у питању карактеристично је прекомерно присуство дозревајућих и зрелих састојина, уз изражен недостатак, како младих, тако и млађих средњедобних састојина. Може се констатовати да се гро површине високих састојина букве налази у дозревајућем и зрелом добу. Док је у изданацким буковим састојинама присутна је нагомилана површина у VI и VII добном разреду, односно састојина у оптималној фази за изданацке састојине, те се може рећи да је највећа заступљеност дозревајућих изданацких састојина.

Разматрањем пројекције развоја размера добних разреда у неколико следећа уређајна периода долази се до закључка да је у високим буковим састојинама потребно одлучно завршавати обнову на делу површине зрелих састојина, како би се започео процес подмлађивања ове газдинске јединице и спречило додатно погоршање размера добних разреда у наредним уређајним периодима. Тако ће се недостатак младих букових састојина решавати увећавањем њихове површине на рачун зрелих и презрелих састојина, док ће се на битније ситуације код изданацких састојина сачекати сазревање тренутно дозревајућих састојина.

Сходно напред изнетом превасходни задатак у овом и у наредним уређајним периодима је да се настави процес обнове, са циљем нормализације размера добних разреда. Детаљније о овом питању биће изнето у 7. глави, у плановима газдовања шумама.

5.8. СТАЊЕ ВЕШТАЧКИ ПОДИГНУТИХ САСТОЈИНА

Стање ових састојина приказано је следећом табелом.

Табела бр.22 Стање вештачки подигнутих састојина

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% IV
Вештачки подигнуте састојине до 20. година (Шумске културе)									
26482421	0.64	0.0							
НЦ 26	0.64	0.0							
Веш. четинара	0.64	0.0							
Укупно до 20. год.	0.64	0.0							
Вештачки подигнуте састојине преко 20. година									
10469421	9.12	0.4	1751.40	0.4	192.0	52.08	0.5	5.7	3.0
НЦ 10	9.12	0.4	1751.40	0.4	192.0	52.08	0.5	5.7	3.0
26480311	0.33	0.0	10.2	0.0	31.0	0.2	0.0	0.5	1.6
26480421	0.71	0.0	20.6	0.0	29.0	0.4	0.0	0.6	2.2
НЦ 26	1.04	0.0	30.82	0.0	29.6	0.61	0.0	0.6	2.0
Веш. лишћара	10.16	0.4	1782.22	0.4	175.4	52.69	0.5	5.2	3.0
10470421	8.63	0.3	1630.51	0.4	188.9	61.30	0.6	7.1	3.8
10471421	13.49	0.5	2181.39	0.5	161.7	80.99	0.8	6.0	3.7
10473421	0.47	0.0	32.63	0.0	69.4	1.06	0.0	2.3	3.3
10476421	1.00	0.0	238.78	0.1	238.8	6.32	0.1	6.3	2.6
10479421	3.68	0.1	825.85	0.2	224.4	26.56	0.3	7.2	3.2
НЦ 10	27.27	1.1	4909.17	1.1	180.0	176.23	1.8	6.5	3.6
26482421	57.27	2.2	7145.39	1.6	124.8	137.10	1.4	2.4	1.9
НЦ 26	57.27	2.2	7145.39	1.6	124.8	137.10	1.4	2.4	1.9
Веш. четинара	84.54	3.3	12054.56	2.7	142.6	313.33	3.1	3.7	2.6
Укупно преко 20. год.	94.70	3.7	13836.79	3.1	146.1	366.02	3.6	3.9	2.6
Веш. Подигнуте ГЈ	95.34	3.7	13836.79	3.1	145.1	366.02	3.6	3.8	2.6
Укупно ГЈ	2563.75	100	448458.1	100	174.9	10057.6	100	3.9	2.2

Вештачки подигнуте састојине у овој газдинској јединици налазе се на површини од 95,34 ха, што чини 3,7 % удела у укупној обраслој површини газдинске јединице. Шумске културе (вештачки подигнуте састојине старости до 20 год.) су присутне у газдинској јединици на 0,64 ха.

Вештачки подигнуте састојине остварују просечну запремину по јединици површине од 145,1 м³ и запремински прираст од 3,8 м³/ха.

Најзаступљеније газдинске класе у оквиру вештачки подигнутих састојина су 10471421 – вештачки подигнуте мешовите састојине смрче на станишту шума планинске букве (0,5 % укупне обрасле површине) и 26482421- вештачки подигнуте девастиране састојине четинара на станишту шуме планинске букве (2,2 % укупне обрасле површине), док су остале газдинске класе вештачки подигнутих састојина присутне на још мањим површинама. Са вештачким подизањем састојина треба наставити и у наредним уређајним периодима нарочито на местима где је то најнеопходније (пошумљавање ледолома, реконструкција девастираних четинарских шума и др.).

5.9. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ САСТОЈИНА

У периоду важења претходне Основе догађај који је најзначајнији по питању утицаја на шуме је катастрофални ледолом који је крајем новембра и почетком децембра 2014. године захватио источну Србију, тако да је и газдинска јединица „Честобродница“, можда и у највећој мери захваћена овом невољом. Штете које су се десиле на простору ове газдинске јединице су биле јаког интензитета. Том приликом штете су констатоване и уграђене у Акциони план санације ледолома (2015-2018). Са санирањем штета се отпочело већ 2015.године, али због обима радова и великог распрострањења штета, на више газдинских јединица, санација још увек траје. Приликом прикупљања података за израду ове Основе детаљније је прегледана читава површина газдинске јединице и том приликом су добијени прецизнији подаци о распрострањености и степену оштећења састојина, које још увек нису саниране.

Табела бр.23 Стање оштећених састојина

Одељење	Одсек	ГК	ИНТЕНЗИТЕТ ОШТЕЋЕЊА									
			до 10 %		од 11-25 %		од 26-40 %		преко 40 %		Укупно	
			Р	V	Р	V	Р	V	Р	V	Р	V
			ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³
1	В	10361421	0.50	52.7							0.50	52.7
2	С	26482421							0.65	185.4	0.65	185.4
3	В	26177321			0.68	27.2					0.68	27.2
4	С	26482421							0.77	73.9	0.77	73.9
8	В	10479421			1.53	218.6					1.53	218.6
8	С	26482421							2.31	870.2	2.31	870.2
8	Д	26482421							0.63	184.3	0.63	184.3
8	Е	10176321	1.51	226.0							1.51	226.0
8	Ф	10469421			0.30	59.3					0.30	59.3
8	Г	10338421			1.47	174.6					1.47	174.6
12	В	10360421			3.30	871.2					3.30	871.2
12	Ф	26362421							0.57	51.3	0.57	51.3
13	А	10196312	17.43	685.0							17.43	685.0
13	В	10360421			0.87	167.2					0.87	167.2
13	С	10361421	1.92	590.4							1.92	590.4
15	Е	10469421	0.34	23.1							0.34	23.1
15	Ф	26482421							0.48	21.1	0.48	21.1
16	Д	10469421	1.37	366.9							1.37	366.9
17	В	26482421							0.20	20.0	0.20	20.0
17	С	26482421							1.27	166.4	1.27	166.4
17	Д	10302311	0.50	83.7							0.50	83.7
17	Е	10469421	0.79	214.1							0.79	214.1
17	Ф	26482421					1.63	187.5			1.63	187.5
18	Ф	26482421							0.38	32.9	0.38	32.9
22	В	26482421							0.54	78.4	0.54	78.4
24	В	10469421	0.55	79.4							0.55	79.4
24	Ф	10176321	0.50	52.3							0.50	52.3
25	А	10351421			6.07	1,665.6					6.07	1,665.6
25	В	10361421			9.83	2,679.7					9.83	2,679.7
25	Д	26362421	2.90	159.5							2.90	159.5
25	Е	55351421	3.57	626.9							3.57	626.9
27	В	10351421			2.39	860.6					2.39	860.6
27	С	10351421	1.93	391.4							1.93	391.4

Одељење	Одсек	ГК	ИНТЕНЗИТЕТ ОШТЕЋЕЊА									
			до 10 %		од 11-25 %		од 26-40 %		преко 40 %		Укупно	
			Р	V	Р	V	Р	V	Р	V	Р	V
			ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³
27	D	26482421					1.86	282.7			1.86	282.7
29	A	10360421	7.26	1,223.3							7.26	1,223.3
30	B	10360421			2.27	661.3					2.27	661.3
31	C	10360421	8.99	1,502.2							8.99	1,502.2
32	C	10473421	0.25	21.9							0.25	21.9
37	B	10471421	0.98	287.3							0.98	287.3
38	B	10471421			1.54	411.2					1.54	411.2
40	C	10361421			0.50	57.2					0.50	57.2
41	A	10351421	3.29	1,247.2							3.29	1,247.2
41	B	10351421	14.82	4,835.8							14.82	4,835.8
41	C	10470421	1.23	87.8							1.23	87.8
41	E	10360421			1.38	172.9					1.38	172.9
43	A	10351421	5.70	906.3							5.70	906.3
43	B	26482421							3.88	465.6	3.88	465.6
43	C	26482421							0.41	36.9	0.41	36.9
43	D	26482421							9.88	1,185.6	9.88	1,185.6
43	E	10471421	2.52	549.9							2.52	549.9
43	G	26362421	2.22	111.0							2.22	111.0
44	A	10471421	8.45	932.9							8.45	932.9
44	B	26482421							1.92	230.4	1.92	230.4
44	C	26482421							0.20	20.0	0.20	20.0
44	D	10469421	0.40	46.1							0.40	46.1
44	F	10473421	0.22	10.8							0.22	10.8
44	H	26362421	1.54	123.2							1.54	123.2
44	I	26362421	0.58	34.8							0.58	34.8
44	J	26482421							0.23	36.7	0.23	36.7
44	K	26482421							0.21	36.1	0.21	36.1
46	D	26328421					0.18	4.1			0.18	4.1
49	C	10351421	5.34	693.1							5.34	693.1
52	B	26482421							1.91	170.0	1.91	170.0
52	D	10361421			5.97	1,417.9					5.97	1,417.9
53	B	10360421			12.20	2,407.1					12.20	2,407.1
53	D	26362421			1.81	143.0					1.81	143.0
54	A	10361421			14.67	2,093.4					14.67	2,093.4
54	D	10353421	1.91	352.2							1.91	352.2
54	E	10360421			0.71	164.5					0.71	164.5
54	F	26362421	1.30	104.0							1.30	104.0
55	A	10361421	14.82	2,663.2							14.82	2,663.2
56	A	10360421	13.75	1,373.6							13.75	1,373.6
56	B	26482421							0.45	44.6	0.45	44.6
56	C	26482421							1.75	157.5	1.75	157.5
56	F	26482421							0.20	10.0	0.20	10.0
57	A	10360421			19.49	3,309.4					19.49	3,309.4
57	B	26482421					0.30	39.3			0.30	39.3
57	D	26482421							0.56	89.7	0.56	89.7
58	A	26482421							2.95	708.0	2.95	708.0
58	B	10360421	18.06	2,524.8							18.06	2,524.8
58	C	26482421			11.56	924.8					11.56	924.8
58	D	26362421	0.50	47.5							0.50	47.5
58	E	10351421	0.68	155.4							0.68	155.4

Одељење	Одсек	ГК	ИНТЕНЗИТЕТ ОШТЕЋЕЊА									
			до 10 %		од 11-25 %		од 26-40 %		преко 40 %		Укупно	
			Р	V	Р	V	Р	V	Р	V	Р	V
			ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³
59	A	10360421	15.38	2,196.3							15.38	2,196.3
59	B	10360421	7.93	1,046.8							7.93	1,046.8
59	F	26482421							0.45	54.0	0.45	54.0
63	A	10351421			10.42	2,228.8					10.42	2,228.8
63	B	10360421			11.14	1,769.0					11.14	1,769.0
63	C	26482421			3.47	100.6					3.47	100.6
63	D	10360421			0.86	141.0					0.86	141.0
64	A	10360421	13.05	2,200.2							13.05	2,200.2
64	C	10351421	0.59	58.7							0.59	58.7
64	E	10351421	4.18	1,117.7							4.18	1,117.7
65	A	10351421	7.23	1,542.2							7.23	1,542.2
65	B	10351421	4.16	1,094.1							4.16	1,094.1
65	F	10361421	2.38	396.0							2.38	396.0
65	G	10360421	8.57	1,139.0							8.57	1,139.0
66	A	10360421			10.53	1,855.4					10.53	1,855.4
66	B	10351421			21.90	3,486.5					21.90	3,486.5
67	A	10360421			19.63	2,840.5					19.63	2,840.5
67	B	10351421	1.92	329.5							1.92	329.5
67	D	26482421							0.43	80.4	0.43	80.4
68	A	10351421	7.22	1,021.6							7.22	1,021.6
68	B	10361421	2.57	299.7							2.57	299.7
68	C	10361421	3.29	423.1							3.29	423.1
68	D	10351421	2.54	665.2							2.54	665.2
69	D	26176321	1.31	92.0							1.31	92.0
71	D	10361421	17.35	2,213.9							17.35	2,213.9
73	C	10361421			19.55	2,555.2					19.55	2,555.2
73	D	26482421			1.17	26.9					1.17	26.9
74	A	10360421	9.86	1,430.7							9.86	1,430.7
74	B	10176321	8.29	928.5							8.29	928.5
75	A	10351421	29.67	6,925.0							29.67	6,925.0
75	B	10361421	2.14	315.9							2.14	315.9
75	C	10361421	1.46	148.5							1.46	148.5
76	A	10351421			12.45	2,582.1					12.45	2,582.1
76	B	10361421	14.47	2,224.0							14.47	2,224.0
77	A	10351421			18.23	3,336.1					18.23	3,336.1
77	B	10351421			4.38	515.5					4.38	515.5
77	C	10469421	1.48	225.8							1.48	225.8
77	D	10176321							1.34	105.7	1.34	105.7
77	E	26362421			1.34	40.2					1.34	40.2
77	F	26362421							1.83	115.3	1.83	115.3
78	C	10361421					1.18	144.2			1.18	144.2
79	A	10361421					14.38	1,153.3			14.38	1,153.3
79	B	10351421	1.88	222.0							1.88	222.0
79	C	10351421	1.05	307.0							1.05	307.0
81	A	10351421	16.30	2,229.8							16.30	2,229.8
81	B	10176321					2.99	111.5			2.99	111.5
82	B	26177321	9.93	893.7							9.93	893.7
84	A	10351421			2.34	413.0					2.34	413.0
84	B	10360421			3.19	357.3					3.19	357.3
84	C	10361421			0.52	53.7					0.52	53.7

Одељење	Одсек	ГК	ИНТЕНЗИТЕТ ОШТЕЋЕЊА									
			до 10 %		од 11-25 %		од 26-40 %		преко 40 %		Укупно	
			Р	V	Р	V	Р	V	Р	V	Р	V
			ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха	м³
84	D	10351421			2.13	345.9					2.13	345.9
84	E	10361421			1.73	204.7					1.73	204.7
84	F	10351421			2.97	857.7					2.97	857.7
85	A	10361421			24.40	1,439.6					24.40	1,439.6
85	B	10470421					1.66	274.6			1.66	274.6
86	A	10360421			10.92	1,726.5					10.92	1,726.5
86	B	10360421			17.43	2,869.0					17.43	2,869.0
86	C	10176321			3.74	312.7					3.74	312.7
86	D	26362421					1.57	109.9			1.57	109.9
87	A	10360421					16.16	2,117.0			16.16	2,117.0
87	B	10360421			2.08	370.7					2.08	370.7
87	C	10360421			1.00	139.2					1.00	139.2
88	A	10361421			13.13	909.9					13.13	909.9
89	A	10361421					3.93	513.7			3.93	513.7
89	B	10351421	10.66	1,421.0							10.66	1,421.0
89	C	26354421	9.66	1,185.3							9.66	1,185.3
90	A	10351421					19.18	3,828.3			19.18	3,828.3
90	B	10176321			5.99	506.8					5.99	506.8
90	C	10331421					2.75	120.4			2.75	120.4
90	D	10338421					0.61	61.7			0.61	61.7
90	E	10354421			1.95	292.1					1.95	292.1
90	F	26482421							0.20	30.0	0.20	30.0
90	G	26362421							1.29	135.5	1.29	135.5
90	H	26362421	3.88	221.2							3.88	221.2
91	A	10351421					17.65	4,631.4			17.65	4,631.4
91	B	10351421					4.05	623.7			4.05	623.7
91	C	26360421			2.80	342.2					2.80	342.2
92	A	10351421			16.69	4,651.5					16.69	4,651.5
92	B	10360421							4.19	702.2	4.19	702.2
92	C	10301311					0.67	51.1			0.67	51.1
92	D	26308311							0.95	82.1	0.95	82.1
92	E	26306311	1.54	280.4							1.54	280.4
92	F	26362421							0.88	155.1	0.88	155.1
92	G	26482421							0.20	14.0	0.20	14.0
92	H	26362421							0.56	93.9	0.56	93.9
92	I	10360421					1.89	143.8			1.89	143.8
93	A	10360421			1.87	278.8					1.87	278.8
93	B	10360421			0.75	110.3					0.75	110.3
93	C	26342421							0.50	45.0	0.50	45.0
93	D	26482421							2.25	376.0	2.25	376.0
93	E	10301311			1.29	256.6					1.29	256.6
93	F	10351421			1.29	250.4					1.29	250.4
93	G	26482421							0.20	24.0	0.20	24.0
93	I	10351421							1.88	331.6	1.88	331.6
93	J	26362421							2.94	311.6	2.94	311.6
94	A	10360421			15.55	2,722.8					15.55	2,722.8
94	B	26362421							1.11	177.6	1.11	177.6
94	C	26362421							3.71	688.6	3.71	688.6
94	D	10360421					2.30	214.4			2.30	214.4
94	E	26301311					1.45	363.7			1.45	363.7

Одељење	Одсек	ГК	ИНТЕНЗИТЕТ ОШТЕЋЕЊА									
			до 10 %		од 11-25 %		од 26-40 %		преко 40 %		Укупно	
			Р	V	Р	V	Р	V	Р	V	Р	V
			ха	м ³	ха	м ³	ха	м ³	ха	м ³	ха	м ³
95	A	10360421					20.21	3,904.6			20.21	3,904.6
95	B	26362421							2.90	522.0	2.90	522.0
96	A	10351421			24.56	9,846.1					24.56	9,846.1
97	A	10307311			2.99	452.1					2.99	452.1
97	B	10360421			11.39	2,445.4					11.39	2,445.4
97	D	10351421			15.83	4,389.7					15.83	4,389.7
98	A	10351421					7.62	2,095.5			7.62	2,095.5
98	B	10360421			17.72	3,256.9					17.72	3,256.9
99	A	10351421			13.68	3,266.8					13.68	3,266.8
99	B	10351421			5.90	836.0					5.90	836.0
99	C	26482421							0.47	103.5	0.47	103.5
99	D	26177321							1.26	39.1	1.26	39.1
99	E	26362421							8.43	1,930.5	8.43	1,930.5
99	F	26362421							1.39	311.2	1.39	311.2
100	A	10351421			16.59	5,549.4					16.59	5,549.4
100	B	10360421			5.82	1,075.0					5.82	1,075.0
Укупно:			370.56	58,180.4	481.85	90,492.9	124.22	20,976.2	71.71	11,303.7	1,048.34	180,953.2

Приликом израде ове Основе газдовања шумама узете су у обзир све одреднице Акционог плана санације ледолома. У периоду од појаве ледолома до тренутка усвајања ове Основе санирање ледоломом оштећених састојина извршено је на површини од 1094,53 ха, а даља санација површина на којима постоје значајније штете вршиће се по плану предвиђеним овом Основом газдовања шумама. У састојинама у којима су евидентирани штете од ледолома планиране су адекватне мере за отклањање последица, у зависности од степене оштећења и самих састојинских и станишних прилика. Акциони план санације важи до краја 2018. године, али с'обзиром да и ова Основа газдовања шумом важи од 01.01.2018. године, она преузима на себе решавање санације последица проузрокованих овим ледоломом. У том смислу ће састојине оштећене 26-40 % и преко 40 % бити, по приоритету, саниране у првим годинама важења ове Основе газдовања шумама. Састојине са оштећењем мањим 26 %, ће по потреби бити саниране до краја важења ове ОГШ, кроз редовне или санитарне сече, онако како је то предвиђено овом ОГШ. Сви радови на санацији биће евидентирани у овој Основи газдовања шумама.

У периоду важења претходне Основе није било штете проузроковане пожарима.

Што се тиче ентомолошких градација, године 2012. започела је градација губара, slabим нападом на површини која делом захвата и газдинску јединицу „Честобродица“. У пролеће 2013. године се наставила градација, овај пут јаким нападом на целој површини газдинске јединице „Честобродица“. Шумска управа из Бољевца је организовала механичко уништавање јајних легала и праћење развоја ситуације, како би се у случају неповољног расплета у 2014. години извршило авио-третирање губара. Међутим, 2014. године се градација завршила природним путем.

Фитопатолошка обољења су констатована у целој газдинској јединици, нарочито после штета од ледолома, када су примећене готово све гљиве трулежнице на букви, али и другим оштећеним врстама. Мере борбе против појаве фитопатолошких обољења су предузете санациом оштећених састојина.

Укупна површина газдинске јединице „Честобродица“ без неплодног земљишта је 2637,46 ха, према степенима угрожености од пожара које је дао др М. Васић,

- I степен угрожености: Састојине и културе борова,
 - II степен угрожености: Састојине и културе смрче, јеле и других четинара,
 - III степен угрожености: Мешовите састојине и културе четинара и лишћара,
 - IV степен угрожености: Састојине храста и граба,
 - V степен угрожености: Састојине букве и других лишћара,
 - VI степен угрожености: Шикаре и шибљаци и необрасло земљиште,
 сврстана је на следећи начин:

Табела бр.23 Табела поделе површине по степенима угрожености од пожара

СТЕПЕНИ УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА											
I		II		III		IV		V		VI	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
1.00	0.04	70.69	2.68	13.49	0.51	140.39	5.32	2202.01	83.49	209.88	7.96

Према напред наведеном може се закључити да су шуме ове газдинске јединице у последњем периоду угрожене по шуму штетним утицајима и да се тренутно стање састојина креће у широком дијапазону, од незадовољавајућег стања састојина, до средње и незнатно оштећених састојина. Сходно томе опрезност и превентива, не смеју да изостану у предстојећем уређајном периоду.

У састојинама у којима су евидентирани штете од ледолома су планиране адекватне мере за отклањање последица у зависности од степена оштећења и самих састојинских и станишних прилика. Тако су у састојинама са мањим степеном оштећења планиране санитарне сече. У случајевима где су оштећења занемарљива, а стање саме састојине не захтева неки вид узгојне интервенције прописивано је прелазно газдовање. У састојинама где су штете знатније, а у зависности од конкретних прилика, планиране су сече природне обнове, или реконструкционе сече.

5.10. СТАЊЕ НЕОБРАСЛИХ ПОВРШИНА

Према исказу површина стање необраслих површина је следеће:

Табела бр.24 Стање необраслих површина

Врста земљишта	Површина (ха)	%	% Г.Ј.
Шумско земљиште	48.91	54.1	1.8
Неплодно	16.68	18.5	0.6
За остале сврхе	24.80	27.4	0.9
Укупно необрасло:	90.39	100.0	3.4
УКУПНО ГЈ:	2654.14	-	-

Од укупне површине газдинске јединице, према исказу површина, на необрасле површине долази укупно 90,39 ха, односно 3,4 % учешћа у укупној површини газдинске јединице.

Највећи део необрасле површине чини шумско земљиште, учествујући са 54,1 % у необраслој површини односно са 1,8 % у укупној површини газдинске јединице. Неплодно земљиште заузима 18,5 % необрасле површине, тј. 0,6 % у укупној површини газдинске

јединице. Земљиште за остале сврхе заузима 27,4 % необрасле површине, тј. 0,9 % у укупној површини газдинске јединице.

У току важења ове Основе, приоритет за пошумљавање биће чистине заостале после санирања ледолома из 2014. године. Остале необрасле површине остаће као такве у овом уређајном периоду, имајући у виду да површина шумског земљишта није велика.

5.11. ФОНД И СТАЊЕ ДИВЉАЧИ- УСЛОВИ И МОГУЋНОСТ ЗА РАЗВОЈ

Газдинска јединица „Честобродица“ се целом својом површином налази у оквиру једног ловишта, а то је ловиште „Суваја“, којим газдује Ј.П. "Србијашуме" - Београд преко Ш.Г. "Тимочке шуме".

Ловиште „Суваја“ установљено је 27.01.1994. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-283/14-93-06, а дато на газдовање 24.06.2005. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-100/29/05-10. Ловиште обухвата укупну површину од 4680 ха и налази се на подручју општине Бољевац, а део газдинске јединице "Честобродица" се налази на територији овог ловишта. За ово ловиште урађена је ловна основа са важношћу 01.04.2009. до 31.03.2019. године у којој су обрађена сва питања из ове области, а овде ћемо дати најосновније податке.

Бројно стање главних врста дивљачи на површини ловишта „Суваја“ утврђено пролећним бројањем на дан 31.03.2017. године је следеће:

Табела бр.26 Бројно стање дивљачи на подручју ловишта „Суваја“

Врста дивљачи	Л.П.П. (ха)	Бонитет	Бројно стање (ком)
Европски јелен – <i>Cervus elaphus</i> L.	2.000	III	30
Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	3.000	III	120
Дивња свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	3.000	III	60

Поред наведених главних врсти дивљачи у ловиштима су заступљене и друге врсте дивљачи: јазавац (*Meles meles*), лисица (*Vulpes vulpes* L.), вук (*Canis lupus* L.), дивља мачка (*Felix silvestris* L.), твор (*Putorius putorius* L.), куње (*Martes* sp.), шакал (*Canis aureus* L.), грлица (*Streptopelia turtur*), шљука шумска (*Scolopax rusticola*), голуб гривнаш (*Columba palumbus*)...

5.12. СТАЊЕ ОСТАЛИХ ПРОИЗВОДА ШУМА

Шуме и шумска станишта ове газдинске јединице пружају значајне могућности у погледу продукције осталих производа шума, пре свега гљива, лековитог биља и других шумских плодова.

У буковим и храстовим шумама су веома повољни услови за раст јестивих гљива нарочито вргања (*Boletus* sp.), буковаче (*Pleurotus ostreatus*), лисичаре (*Cantharellus cubarius*) и сунчанице (*Macrolepiota procera*). Процењени приближни принос јестивих гљива (према Н. Бојацићу), за површине за које се претпоставља да су природна станишта поменутих врста гљива газдинске јединице "Честобродица" износи 66702,1 кг на годишњем нивоу (28,6 кг/ха x 2332,24 ха = 66702,1 кг).

На овом простору, условљено станишним приликама, јављају се купина (*Rubus hirtus*) и дивља малина (*Rubus ideus*). Од лековитог биља које расте на овом подручју издваја се хајдучка трава (*Achillea millefolium*), мајчина душица (*Thymus* sp.), камилица (*Matricaria chamomilla*), кантарион (*Hypericum perforatum*) и др. Такође, је могуће сакупити знатне количине плодова глога и шипурка, а интересовање влада иза цветом зове. Процену количина ових недрвних производа немогуће је прецизније дати, јер не постоји никакав основ за то, с' обзиром да се откуп ових производа са простора газдинске јединице „Честобродица“ није вршио у претходном уређајном периоду.

Накнада за пашу стоке у претходном уређајном периоду није убирана са простора ове газдинске јединице.

На територији газдинске јединице постоје каменоломи, па сходно томе постоје могућности за коришћење камена, али по испуњењу законских процедура које томе претходе.

5.13. СТАЊЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДЕЛОВА ПРИРОДЕ

На простору ове газдинске јединице налази се заштићено подручје Специјални резерват природе „Мала јасенова глава“.

На основу Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009 и 88/2010 и 91/2010), Влада Републике Србије донела је *Уредбу о заштити Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“* („Сл. гласник РС“ бр. 116/2014). Специјални резерват природе је стављен под заштиту да би се очувала незнатно промењена полидоминантна, реликтна заједница букве (*Fagus moesiaca*) и тисе (*Taxus baccata*) и очувала тиса, терцијарни реликт, стара средњеевропска-кавказка врста од националног и међународног значаја.

Под Специјалним резерватом природе „Мала јасенова глава“ подразумева се простор са шумском заједницом букве и тисе који је обухваћен границама одсека (а) у одељењу 27 и одсека (е) у одељењу 25 (део катастарске парцеле бр.7972, КО Криви Вир). Изворно је заштићена површина износила 6,30 ha, али је прецизнијим утврђивањем предметне површине утврђено да она износи 7,58 ha и на целој овој површини је утврђен режим заштите другог степена.

Према Правилнику о категоризацији заштићених природних добара („Службени гласник РС“, број 30/92), овај резерват сврстан је у II категорију заштићених природних добара, као природно добро од великог регионалног значаја.

Према међународној класификацији ICUN (Светска унија за заштиту природе), ово подручје је сврстано у IV категорију тј. у подручја у којима се штити одређена ретка или угрожена врста или неко специфично станиште и то углавном кроз газдинске интервенције које обезбеђују опстанак предмета заштите.

Специјални резерват се налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије – еколошко значајног подручја „Мала јасенова глава“ наведеним под бр. 48 према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“ бр.102/2010).

Специјални резерват природе „Мала јасенова глава“ представља Емералд подручје са класификационим кодом PC0000051. Идентификован је један тип приоритетног станишта и 9 приоритетних врста.

У складу са Резолуцијом 4. Бернске конвенције присутан тип станишта су букове шуме (*Beech forests*).

На основу Резолуције 6. Бернске конвенције и Анекса I Директиве о птицама, одређене су две Емералд врсте птица: средњи детлић (*Dendrocopus medius*) и шумска шева (*Lullula arborea*).

Према Резолуцији 6. Бернске конвенције и Анекса II Директиве о стаништима, идентификовано је 7 Емералд врста других група животиња. Сисара има 4: мали потковичар (*Rhinolophus hipposideros*), велики потковичар (*Rhinolophus ferrumeguinum*), јужни потковичар (*Rhinolophus euryale*) и вук (*Canis lupus*). Из групе водоземци и гмизавци су три врсте: велики мрмољак (*Triturus cristatus*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*) и шумска корњача (*Testudo hermanni*).

На целој површини резервата се налази специфична полидоминантна, реликтна шумска заједница букве (*Fagus moesiaca* L.) и тисе (*Taxus baccata* L.). Овим се едификаторским врстама придружују и друге врсте дрвећа и жбуња: млеч (*Acer platanoides*), маклен (*Acer monspessulanum*), белобрабић (*Carpinus orientalis*), црни јасен (*Fraxinus ornus*), планински јавор (*Acer heldreichii*), црна зова (*Sambucus racemosa*), ива (*Salix caprea*), вебина (*Ruscus hypoglossum*) и јеремичак (*Daphne blagayana*).

Вредности резервата осим тисе, посебно употпуњује присуство других реликтних и ендемичних таксона: планински јавор (*Acer heldreichii*) – ендемореликт; вебина (*Ruscus hypoglossum*) – терцијарни реликт и јеремичак (*Daphne blagayana*) – субилерски ендемит.

Наведене три врсте и још 9 таксона, се налазе на листи Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/2010, 47/2011). Од укупно 12 врста, четири биљне врсте (*Daphne blagayana*, *Dryopteris dilatata*, *Taxus baccata* и *Platanthera bifolia*) се налазе на прелиминарној Црвеној листи флоре Србије (Стевановић, ед. 2003.). За врсту бујади (*Dryopteris dilatata*) „Мала јасенова глава“ је нови локалитет у Србији.

5.14. СТАЊЕ РЕТКИХ, РАЊИВИХ И УГРОЖЕНИХ ВРСТА (РТЕ)

На територији распрострањења ове газдинске јединице од стране људства Ш.Г. „Тимочке шуме“ примећене су су следеће заштићене, ретке, рањиве и угрожене врсте:

Табела бр.27 Табела заштићених, ретких, рањивих и угрожених врста

ПОДАЦИО ВРСТИ		ЛОКАЦИЈА
Латински назив	Народни назив	одељење
<i>Taxus baccata</i>	Тиса	25/е, 27/а и 50/а
<i>Zamenis longissimus</i>	Смук	45/а
<i>Sambucus nigra</i>	Црна зова	45/а
<i>Testudo hermanni</i>	Шумска корњача	49/а
<i>Rosa canina</i>	Дивља ружа	49/а
<i>Sus scrofa</i>	Дивља свиња	53/б
<i>Rubus fruticosus</i>	Купина	53/б

На простору газдинске јединице су у оквиру редовног праћења ретких, рањивих и угрожених врста, по последњем извештају, констатоване поменуте врсте, али треба имати у виду да је присуство врста из ове категорије и веће.

5.15. СТАЊЕ ШУМСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА

Опште је познато да шума без путева претставља мртав капитал. Ако се жели да шума постане привредни објекат она поред дрвне масе мора имати одговарајућу мрежу путева. Путеви у шуми не служе само за експлоатацију зрелих дрвних маса, већ служе, првенствено, за свеобухватно газдовање шумама. Стога је вреднија она шума у којој је мрежа путева развијена тако да је омогућено интензивније газдовање.

Ова газдинска јединица одликује се добром отвореношћу, што је приказано у следећој табели:

Табела бр.28 Отвореност Г.Ј. "Честобродица":

Ред. бр.	Назив пута	Категорија путева						Отвореност шума путевима м/ха	Отвара одељења
		Пут са коловоз. конструкцијом (м)		Пут без коловоз. конструкције (м)		Свега (м)			
		Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ		
1.	Криви вир - Николин кладенац	2011	2430			2011	2430	0.8	77,79,90,89,88,87,93 и 94
2.	Чокот	1430				1430		0.5	79,90,91 и 92
3.	Мала вучја глава			2090		2090		0.8	94,86,96,97,98,99 и 100
4.	Рагудине			3237		3237		1.2	86,87,85,84,83,82,75 и 72
5.	Пут кроз од 83. и 84.			958		958		0.4	83,75,74 и 84
6.	Пут кроз 75.			348		348		0.1	75
7.	Јасенова бара - Шапурак			2510		2510		0.9	50,51,58,59,60,61,64,65,66,57 и 67
8.	Глождак (кроз 67. и 68.)			996		996		0.4	67,66 и 68
9.	Пут кроз 65.	1349				1349		0.5	65 и 64
10.	Јасенак			1516		1516		0.6	61,64,62,63 и 73
11.	Шепурак	2125				2125		0.8	59,60,61 и 62
12.	Суваја–Стругара-Криви вир	3101	5595			3101	5595	1.2	12,13,14,15,16,18,21,22,35,36,37,40,41 и 68
13.	Велика Суваја	4820	304			4820	304	1.8	35,36,23,24,34,33,26,32,44,48,49,31,30 и 50
14.	Грбави поток	1526				1526		0.6	43,38,34,33 и 32
15.	Влашка коса			1280	1480	1280	1480	0.5	43,44 и 46
16.	Равна коса			140	1267	140	1267	0.1	42
17.	Каменисти поток - Торовине	1460				1460		0.6	51,52 и 53
18.	Каменисти поток	2200				2200		0.8	49,48,47 и 41
19.	Луди вир			1700	290	1700	290	0.6	30,50,29,28 и 31
20.	Каменисти поток – Јасенова бара	4200				4200		1.6	49,50,51,52,56,57,58,64,65,66,67,68,69,77и78
21.	Суваја – Нешина грађа			2890		2890		1.1	3,4,5,8,9,10 и 17
22.	Јасенова глава			4010		4010		1.5	9,19,18,20,21,22,23,24,25,26 и 27

Ред. бр.	Назив пута	Категорија путева						Отвореност шума путевима м/ха	Отвара одељења
		Пут са коловоз. конструкцијом (м)		Пут без коловоз. конструкције (м)		Свега (м)			
		Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ		
23.	Нешина грађа - Мала Суваја	2900	1900			2900	1900	1.1	1,2,3,4 и 6
24.	Гњацин поток	900		1590		2490		0.9	16,15,10,11,7,6,1 и 2
25.	Пут кроз 10.			430		430		0.2	10,11 и 7
26.	Средња коса			1033	50	1033	50	0.4	11,14 и 15
27.	Измидово	328	4889			328	4889	0.1	95 и 99
28.	Чокот- Дубоки поток			2550		2550	0	1.0	92 и 94
29.	Магистрални пут Зајечар - Параћин	1955				1955	0	0.7	90 и 101
УКУПНО		30305	15118	27278	3087	57583	18205	21.7	/

Ова газдинска јединица је спојена путевима Суваја – Стругара – Криви вир, путем Криви вир – Николин кладенац и путем Измидово са магистралним путем Зајечар – Параћин, који је од највећег и пресудног значаја за газдовање овом газдинском јединицом.

Меки путеви су употребљиви у већем делу године, нарочито у сушном и прелазном периоду. Неупотребљиви су у периоду интензивних падавина у јесењем и пролећном делу године, као и зими. Након престанка падавина они се просушују и поново постају употребљиви за транспорт.

Укупна дужина путева који пролазе кроз газдинску јединицу је 57,58 км, а укупна отвореност газдинске јединице „Честобродица” је 21,7 м/ха. Оптимална отвореност за ову газдинску јединицу износи 23,5 м/ха. Актуелна отвореност путевима је незадовољавајућа, нарочито када се има у виду квалитет постојећих путева. Наиме, тврдих путева нема у потребном обиму, а постојећи меки путеви брзо пропадају, па је, сходно томе, део ових путева у јако лошем стању.

У наредном периоду треба више пажње посветити повећању дужине, као и побољшању квалитета путне мреже.

5.16. ОПШТИ ОСВРТ НА ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ ШУМА

На основу приказаног стања у претходним поглављима, стање шума ове газдинске јединице у основи карактерише следеће:

1. Према еколошкој заступљености доминирају састојине планинске букве.
2. Шуме ове газдинске јединице имају вишенаменске функције, с’ тим што је у погледу површине најзаступљенија наменска целина 10 - Производња техничког дрвета, са учешћем од 87,1 %, док наменска целина 26 - Заштита земљишта од ерозије учествује са 11,5 %. Наменска целина 55 - специјални резерват природе I степена учествује у укупној обраслој површини са 0,3 %, а наменска целина 66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана) са 1,1 %.
3. У погледу запремине и запреминског прираста најзаступљенија наменска целина 10 - Производња техничког дрвета учествује у укупној запремини са 95,4 %, односно 191,6 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 96,2 %, односно 4,3 м³/ха, са процентом прираста од 2,3 %. Учешће наменске целине 26- Заштита земљишта од ерозије у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 4,2 %, са 64,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 3,5 %, односно 1,2 м³/ха, са процентом прираста од 1,8 %. Учешће наменске целине 55 - специјални резерват природе I степена у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 0,3 %, са 205,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 0,4 %, односно 4,7 м³/ха, са процентом прираста од 2,3 %.
4. Најзаступљенија газдинска класа у газдинској јединици је 10351421 – висока шума букве на станишту шуме планинске букве, чије је учешће у укупној обраслој површини износи 56,3 %, а за њом следе: газдинска класа 10360421 – изданачка шума букве на станишту планинске букве, чије учешће у укупно обраслој површини износи 13,9 %, односно газдинска класа 10361421 – изданачка мешовита шума букве на станишту планинске букве, која учествује са 8,9 % у укупно обраслој површини. Остале газдинске класе заступљене су у знатно мањој мери.
5. Што се тиче разврставања састојина по очуваности, највећи део обрасле површине газдинске јединице је под разређеним састојинама (75,0 %), док су очуване састојине присутне на 13,3 % површине. Девастиране заузимају 6,3 % обрасле површине, шикаре 4,2 %, а шибљаци 1,1 % обрасле површине.
6. По пореклу су најзаступљеније високе састојине са 60,9 % учешћа у обраслој површини, 73,3 % учешћа у запремини и 67,7 % у запреминском прирасту. Следе изданачке састојине које заузимају површину од 30,1 %, са учешћем у укупној запремини од 23,6 % и запреминском прирасту од 28,6 %. Вештачки подигнуте састојине четинара и лишћара заузимају 3,3 %, односно 0,4 %, укупне површине, уз занемарљиво учешће у укупној запремини и запреминском прирасту. Шикаре и шибљаци се налазе на свега 4,2 %, односно 1,1 % обрасле површине.
7. Најзаступљенија врста у овој газдинској јединици је буква, са 88,8 %. На удаљеном другом месту, налази се граб, са 2,7 %, док су још једино вредни помена, јавор са 2,0 %, смрча, са 1,2 % и цер и клен са по 1,0 %.
8. Највеће учешће у укупној дрвној запремини има средње јак материјал.
9. Старосну структуру, у две најзначајније газдинске класе 10351421 и 10360421, карактеришу највеће учешће зревајућих и зрелих састојина.
10. Од укупне површине газдинске јединице на необрасле површине отпада укупно 90,39 ха, односно 3,4 %, од чега шумко земљиште чини 48,91 ха, тј. 1,8 % њене укупне површине.

11. На простору ове газдинске јединице налази се заштићено подручје Специјални резерват природе „Мала јасенова глава“.
12. Здравствено стање шума на подручју газдинске јединице „Честобродница” је угрожено, пре свега, због последица катастрофалног ледолома.
13. Главне врсте дивљачи на подручју газдинске јединице „Честобродница” су дивље свиње, срнећа дивљач и европски јелен.
14. Укупна отвореност газдинске јединице „Честобродница” је 21,7 м/ха.

Овакво стање шума на подручју газдинске јединице "Честобродница" показује и одређене проблеме:

- неадекватно здравствено стање, састојине оштећене ледом, као и знатно присуство девастираних састојина,
- велика површина зрелих и презрелих букових састојина тј. велика површина састојина у процесу обнављања, из чега проистиче ненормалност размера добних разреда, нарочито изражен мањак младих састојина,
- велика разређеност састојина (75,0 %), која је нормална и потребна код зрелих састојина, али која није пожељна код младих, средњедобних и дозревајућих састојина, где представља проблем који треба решавати и спречавати у настајању,
- превремено обновљене, средњедобне и дозревајуће састојине,
- површина која није пошумљена после ледолома, а која се није природно ошумила,
- недовољна отвореност и квалитет шумских путева,

Напред наведене чињенице јасно указују на стање шума ове газдинске јединице и могућност даљег унапређивања стања ових састојина. Сходно наведеном биће планирани одговарајући узгојни и заштитни радови, односно радови на коришћењу шума.

6.0. ДОСАДАШЊЕ ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА

Газдинска јединица „Честобродница“ представља компактну површину под шумом која је први пут катастарски издвојена и плански уређена 1937. године.

Године 1968. израђена је нова Посебна шумско – привредна основа, када је извршена нова привредна подела старих одељења на мања, а рок важења је био 1968.–1977. година (Г.Ј. „Честобродница“ од 1968. године има 100 одељења, колико је имала до последњег уређивања).

Иста подела важи и за Посебну шумско привредну основу која је донешена 1977. године, а Основа је важила је од 1978. – 1987. године.

РО ШИК „Јужни Кучај“ - Зајечар, ООУР Шумска секција „Бољевац“, доносе Посебну шумско – привредну основу за газдинску јединицу „Честобродница“ 1988. године која важи од 1988.–1997. године. Затим, се ова газдинска јединица уређује у току 1997. год, време важења посебне основе од 1998. – 2007. године.

Шесто уређивање извршила је Служба за израду основа и планова газдовања у Зајечару са периодом важења основе од 2008. до 2017. год.

Седмо уређивање, као и обрада прикупљених теренских података и писање текстуалног дела Основе газдовања шумама, извршила је Служба за израду основа и планова газдовања у Зајечару. Издвајање састојина и дендрометријски подаци су прикупљени током лета 2016. и 2017. године и компјутерски обрађени према јединственој методологији за све државне шуме којима газдује Ј.П. „Србијашуме“ – Београд са периодом важења основе од 01.01.2018. до 31.12.2027. године.

6.1. ПРОМЕНА ШУМСКОГ ФОНДА

6.1.1. Промена шумског фонда по површини

Табела бр.29 Табела промене шумског фонда по површини

ГОДИНА	ШУМЕ	ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	ШУМСКО ЗЕМЉ.	ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ		ЗАУЗЕЋЕ	УКУПНА ПОВРШИНА	ТУЋЕ
				НЕПЛОДНО	ОСТАЛО			
2008	2499.40	1.00	26.99	42.12	3.75	/	2573.26	57.05
2017	2563.11	0.64	48.91	16.68	24.80	/	2654.14	81.08
РАЗЛИКА	63.71	-0.36	21.92	-25.44	21.05	/	80.88	24.03

Из табеле се види да се укупна површина ове газдинске јединице повећала у односу на површину газдинске јединице из претходног уређајног периода за 80,88 ха. До оваквог повећања површине је дошло билансом изузетих и додатих површина у газдинску јединицу, и исправљањем грешака из претходног списка катастарских парцела.

Површина под шумом се у односу на претходни уређајни период повећала за 63,71 ха, шумско земљиште се повећало за 21,92 ха, а шумске културе смањиле за 0,36 ха. То је последица биланса међусобног преласка површина између ове три категорије, као и услед додавања нових парцела које до сад нису биле у оквиру газдинске јединице „Честобродница“.

Неплодне површине су се смањиле за 25,44 ха, док се категорија осталог земљишта повећала за 21,05 ха. Објашњење за разлике у ове две категорије треба тражити пре свега у чињеници да су се од претходног уређивања до сад променили Кодни приручник, као и програм за израду основа газдовања шумама, где се другачије дефинишу неплодне површине, па су

путеви, далеководи, зграде и други објекти пребачени из категорије неплодно у категорију остало земљиште. Треба напоменути да су се ове категорије мењале и због избацивања, односно додавања појединих катастарских парцела у овом уређајном периоду, као и због тога што су и саме површине ових категорија прецизније утврђене.

Површина под заузећем у овом уређајном периоду није констатована.

Површина туђег земљишта у оквиру државног поседа се повећала за 24,03 ха, самим повећањем државног поседа, додавањем нових парцела, али и прецизнијим одређивањем туђег поседа.

6.1.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту

Табела бр.30 Табела промене шумског фонда по запремини и запреминском прирасту

Врсте дрвећа	2008 .год.		Реализовани принос за 10. год.	2017. год.		
	Укупна запреми.	Укупан 10.год. запремин. прираст		Очекив. запремин. 2017. год.	Ук.запр. добијена премером	Разлика укупне и очекиване
	м ³	м ³		м ³	м ³	м ³
Буква	444822.9	99941.0	128831.3	415932.6	398430.4	-17502.2
Граб	12958.5	3166.0	553.3	15571.2	12072.1	-3499.1
Јавор	6998.1	1858.0	133.5	8722.6	8813.2	90.5
Смрча	8331.6	2962.0	893.5	10400.1	5507.4	-4892.8
Цер	1467.4	245.0	60.9	1651.5	4692.8	3041.3
Клен	2193.2	460.0	15.9	2637.3	4465.2	1827.9
Црни бор	8887.0	2903.0	4385.9	7404.1	3974.3	-3429.8
Китњак	5015.4	1290.0	260.8	6044.6	2840.9	-3203.7
Бели јасен	2542.6	707.0	104.8	3144.8	1846.0	-1298.8
Дуглазија	2168.0	918.0	1556.3	1529.7	1452.3	-77.3
ОТЛ	119.8	26.0		145.8	1085.5	939.7
Млеч	352.4	98.0		450.4	639.5	189.1
Јасика	1254.2	364.0		1618.2	557.9	-1060.3
Дивља трешња	255.6	60.0		315.6	453.7	138.1
Багрем	1026.8	104.0	25.4	1105.5	347.3	-758.1
Планински брест		0.0		0.0	285.3	285.3
Сребрнолисна липа		0.0		0.0	226.6	226.6
ОМЛ	116.9	40.0		156.9	218.9	62.0
Мечја леска	227.1	47.0		274.1	206.7	-67.4
Брекиња		0.0		0.0	136.3	136.3
Црни јасен		0.0		0.0	96.9	96.9
Јела	535.9	175.0		710.9	60.3	-650.6
Крупнолисна липа				0.0	32.7	32.7

Врсте дрвећа	2008 .год.		Реализовани принос за 10. год.	2017. год.		
	Укупна запреми.	Укупан 10.год. запремин. прираст		Очекив. запремин. 2017. год.	Ук.запр. добијена премером	Разлика укупне и очекиване
	м³	м³		м³	м³	м³
Тиса				0.0	4.8	4.8
Лужњак				0.0	4.8	4.8
Црна јова				0.0	3.9	3.9
Укупно	499273.5	115364.0	136821.5	477815.9	448455.4	-29360.5

На основу података о укупној висини дрвног фонда према посебној основи из 2008. године (499273,5 м³), десетогодишњег запреминског прираста (115364,0 м³) и укупног обима извршених сеча који је у протеклом уређајном периоду износио 136821,5 м³, очекивана запремина приликом уређивања 2017. године требала би бити 477815,9 м³. Премером добијена (остварена) запремина износи 448455,4 м³.

Разлика између премером добијене и очекиване запремине износи 29360,5 м³. Укупна разлика између премером добијене и очекиване запремине је 6,1 %.

6.2. ОДНОС ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ РАДОВА У ДОСАДАШЊЕМ ПЕРИОДУ

6.2.1. Досадашњи радови на обнови и гајењу шума

Табела бр.31 Табела досадашњих радовина обнови и гајењу шума

Врста рада	Планирано		Остварено				Извршење
	ха	ком.сад/кг	Редовно газдовање		Случајни принос ха	Укупно ха	%
			ха	ком.сад.			
Проста репродукција							
Прореде у ниским шумама	634.88		319.73			319.73	50.4
Прореде у високим шумама	843.21		724.16			724.16	85.9
Прореде у вештачким шумама лишћара	8.69		5.06			5.06	58.2
Прореде у вештачким шум. четинара	60.43		6.72			6.72	11.1
Обнављање прир. путем оплод. сеч.	357.08		302.82			302.82	84.8
Обнављање прир. путем у узг. групама 2 и 3	25.57		19.25			19.25	75.3
Случајни принос					1094.53	1094.53	
Прореде и обнова шума	1929.86		1377.74		1094.53	2472.27	128.1
Вештачко пошумљавање голети	0.69	1725				0	0.0
Вештачко пошумљавање садњом	0.98	2450	0.98	2500		0.98	100.0
Попуњ. прир. обнов. пов. садњом	8.49	21215				0	0.0
Попуњ. веш. подиг. кул. садњом	0.33	835	0.2	490		0.2	60.6
Сеча избојака	0.29					0	0.0
Уклањање корова машински	33.32					0	0.0
Окопавање и прашење у културама	1.00					0	0.0
Чиш.у младим прир. састојинама	199.70		13.75			13.75	6.9

Врста рада	Планирано		Остварено				Извршење
	ха	ком.сад/кг	Редовно газдовање		Случајни принос ха	Укупно ха	%
			ха	ком.сад.			
Чиш.у младим културама	2.17					0	0.0
Подсејавање у ледоломима					6.69	6.69	
Подизање нових шума и Нега шума (без прореда)	246.97	26225	14.93	2990	6.69	21.62	8.8
Укупно:	2176.83	26225	1392.67	2990	1101.22	2493.89	114.6

Упоредном анализом Плана гајења шума и евиденцијом извршених радова по наведеном плану, евидентно је неиспуњење планираног у претходном уређајном периоду, али са друге стране је остварен велики обим непланираних радова, тако да су извршени радови по површини прекорачили површину планирану претходном Основом.

Од укупно планиране површине од 2176,83 ха, радови на гајењу остварени су на 2493,89 ха, односно са 114,6 %.

Прореде у изданаџким састојинама су реализоване са 50,4 %, а у високим са 85,9 %, а у вештачки подигнутим састојинама са 17,0 %.

План обнављања природним путем оплодним сечама је испуњен са 84,8 %, док је извршење обнове у узгојним групама 2 и 3 било 75,3 %.

У претходном уређајном периоду евидентирани су радови који се подводе као случајни принос, а то су радови који су извршени у склопу Акционог плана санирања штета од ледолома који се десио 2014. године. Тих радова је било на 1094,53 ха, а то су биле, пре свега, санитарне сече, али и чисте сече на површинама где су оштећења од ледолома била већа.

Испуњење плана подизања нових шума и испуњење дела плана неге шума без проредних сеча је мали, свега 8,8 %. Вештачко пошумљавање садњом је остварено са 100,0 %, док пошумљавање голети није рађено.

План попуњавања у природним састојинама, као и у вештачки подигнутим културама је у претходном периоду планиран као условни вид рада, који зависи од конкретних потреба у тим састојинама, тако да није дошло до реализације плана у природним састојинама, док је у културама остварен са 60,6 %. Сеча избојака, уклањање короа, окопавање и прашење у културама није извршено ни у најмањој мери. Чишћење у младим природним састојинама је остварено са 6,9 %, док у младим културама није вршено.

Разлог оваквог испуњења плана је директна последица утицаја ледолома на газдовање овом газдинском јединицом, када је целокупни план шумског газдинства прилагођен и усмерен на отклањање последица ледолома који се десио 2014. године.

6.2.2. Досадашњи радови на заштити шума

Законом о шумама корисници шума дужни су да предузму мере ради заштите шума од пожара и других елементарних непогода, биљних болести, штеточина и других штета.

План заштите шума од пожара је урађен за цело газдинство, тако да је у њега укључена и ова газдинска јединица. У плану су детаљно разрађени против пожарни путеви и препреке, као и организација службе гашења пожара.

Послове опажања и обавештавања вршило је техничко особље и то првенствено чувари шума, нарочито у току пролећа и лета, у месецима када су шумски пожари најчешћи и када постоји могућност појаве каламитета појединих штетних инсеката.

Догађај који је најзначајнији по питању радова на заштити шума је катастрофалан ледолом који је крајем новембра и почетком децембра 2014. године захватио источну Србију, тако да је и газдинска јединица „Честобродница“, можда и у највећој мери захваћена овом невољом. Штете које су се десиле на простору ове газдинске јединице су биле јаког интензитета, констатоване су и уграђене су у Акциони план санације ледолома (2015-2018). Приликом прикупљања података за израду ове Основе детаљније је прегледана читава површина газдинске јединице и том приликом су добијени прецизнији подаци о распрострањености и степену оштећења састојина ледоломом. Приликом израде ове Основе газдовања шумама узете су у обзир све одреднице Акционог плана санације ледолома. У периоду од појаве ледолома до тренутка усвајања ове Основе санирање ледоломом оштећених састојина извршено је на површини од 1094,53 ха, а даља санација површина на којима постоје значајније штете вршиће се по плану предвиђеним овом Основом газдовања шумама. У састојинама у којима су евидентиране штете од ледолома планиране су адекватне мере за отклањање последица, у зависности од степене оштећења и самих састојинских и станишних прилика. Акциони план санације важи до краја 2018. године, али с'обзиром да и ова Основа газдовања шумом важи од 01.01.2018. године, она преузима на себе решавање санације последица проузрокованих овим ледоломом. У том смислу ће састојине оштећене 26-40 % и преко 40 % бити, по приоритету, саниране у првим годинама важења ове Основе газдовања шумама. Састојине са оштећењем мањим 26 %, ће по потреби бити саниране до краја важења ове ОГШ, кроз редовне или санитарне сече, онако како је то предвиђено овом ОГШ. Сви радови на санацији биће евидентирани у овој Основи газдовања шумама.

У периоду важења претходне Основе није било штете проузроковане пожарима.

Што се тиче ентомолошких градација, године 2012. започела је градација губара, slabим нападом на површини која делом захвата и газдинску јединицу „Честобродница“. У пролеће 2013. године се наставила градација, овај пут јаким нападом на целој површини газдинске јединице „Честобродница“. Шумска управа из Бољевца је организовала механичко уништавање јајних легала и праћење развоја ситуације, како би се у случају неповољног расплета у 2014. години извршило авио-третирање губара. Међутим, 2014. године се градација завршила природним путем.

Фитопатолошка обољења су констатована у целој газдинској јединици, нарочито после штета од ледолома, када су примећене готово све гљиве трулежнице на букви, али и другим оштећеним врстама. Мере борбе против појаве фитопатолошких обољења су предузете санациом оштећених састојина.

6.2.3. Досадашњи радови на коришћењу шума

Табела бр.32 Табела досадашњих радовина коришћењу шума

Врста дрвећа	Планирани принос			Остварени принос					Проценат остварења плана
	Редовне сече (м³)		Укупно (м³)	Редовне сече (м³)		Случајни принос (м³)	Ванредни принос (м³)	Укупно (м³)	
	Главни	Проредни		Главни	Проредни				%
Буква	36685	39736	76421	26848.3	37256.6	63475.4	1251.1	128831.3	168.6
Китњак		597	597		211.7	18.7	30.4	260.8	43.7
Граб	226	1563	1789		271.1	280.8	1.4	553.3	30.9
Цер		132	132		37.8	23.1		60.9	46.1
Јавор	57	486	543	15.6	106.7	11.2		133.5	24.6
Млеч		12	12					0.0	0.0
Бели		235	235		104.8			104.8	44.6

Врста дрвећа	Планирани принос			Остварени принос					Проценат остварења плана
	Редовне сече (м³)		Укупно (м³)	Редовне сече (м³)		Случајни принос (м³)	Ванредни принос (м³)	Укупно (м³)	
	Главни	Проредни		Главни	Проредни				%
јасен									
Багрем	158	14	172		25.4			25.4	14.8
Клен		298	298		15.9			15.9	5.3
Црни бор		846	846		56.4	4272.1	57.4	4385.9	518.4
Смрча	156	808	964	72.9	30.8	788.1	1.6	893.5	92.7
Дуглазија		233	233		24.0	1532.3		1556.3	667.9
Јела		57	57					0.0	0.0
Јасика		125	125						0.0
ОМЛ		17	17						0.0
ОТЛ		21	21						0.0
Укупно:	37282	45180	82462	26936.7	38141.2	70401.7	1341.9	136821.5	165.9

Укупна планирана сеча за претходно уређајно раздобље остварена је са 165,9 % по запремини. Сече обнове су реализоване са 72,3 %, док су прореде извршене са 84,4 % планиране запремине. Прекорачење плана сеча је остварено као случајни принос који је реализован у сврху санирања последица катастрофалног ледолома, који се десио у току претходног уређајног периода. У оквиру случајног приноса су калкулисане и бесправне сече (97,3 м³).

Размере штете од ледолома у оквиру ове газдинске јединице су велике, толике да и поврх прекорачења плана сеча и гајења у претходном уређајном периоду остаје још пуно састојина за санирање у овом, предстојећем уређајном периоду.

6.2.4. Досадашњи радови на изградњи шумских саобраћајница

Претходном Основом газдовања шумама је планирана изградња меких камионских путева у дужини од 2,4 км, али се 2014. године догодио катастрофални ледолом, када је морало доћи до измене плана газдовања, па и плана изградње шумских комуникација. Тако су 2016. године урађене Измене и допуне основе газдовања шумама за газдинску јединицу „Честобродица“ ради повећања плана изградње шумских путева за још 2,6 км и реконструкције 15,72 км. У том периоду донет и Акциони план санације оштећених шума у државном и приватном власништву за период 2015-2018. године којим је такође планирана реконструкција путева у дужини од 5,188 км. До краја уређајног периода урађено је чак 12,74 км.

Табела бр. 43 Новоизграђени путеви

Ред бр.	Назив пута	Категорија				Отвара одељења
		Шумски пут (км)				
		И и II фаза	I фаза	II фаза	Свега	
1.	Камени поток	2.20			2.20	49,48,47,51
2.	Камени поток - Торовине	1.46			1.46	51,52,53
3.	Камени поток- јасенова бара	4.20			4.20	49,50,51,52,56,57,58,64,65, 66,67,68,69,77,78
4.	Чокот	1.43			1.43	79,90,91,92
5.	Чокот- Дубоки поток		2.55		2.55	92,94
6.	Гњацин поток			0.90	0.90	16

Ред бр.	Назив пута	Категорија				Отвара одељења
		Шумски пут (км)				
		I и II фаза	I фаза	II фаза	Свега	
УКУПНО:		9.29	2.55	0.90	12.74	/

Реконструисано је је 8,1 км путева са коловозном конструкцијом.

Табела бр. 44 Реконструисани путеви

Ред. бр.	Назив пута	Категорија			Отвара одељења
		Шумски пут (км)			
		Пут са коловоз. конструкцијом	Пут без коловоз. конструкције	Свега	
1.	Шепурак	2125		2125	59,60,61,62
2.	Велика Суваја	3050		3050	35,36,23,24,26,32,33,34,44
3.	Нешина грађа - Мала Суваја	2900		2900	2,3,4
УКУПНО		8075		8075	/

Одржавање је рађено на путевима у дужини од 29,46 км.

Табела бр.33 Путеви који су одржавани у претходном уређајном периоду:

Ред. бр.	Назив пута	Категорија			Отвара одељења
		Шумски пут			
		Пут са коловоз. конструкцијом (м)	Пут без коловоз. конструкције (м)	Свега (м)	
1.	Суваја–Стругара-Криви вир	4.100		4.100	12,13,14,15,16,40,41,37
2.	Криви вир- Николин кладенац	4.420		4.420	77,79,90,89,88,87,93,94
3.	Гњацин поток		1.590	1.590	15,11,10,7,6,1
4.	Луди Вир		1.990	1.990	28,29,30,31,50
5.	Каменити поток	2.200		2.200	49,48,47,51
6.	Каменити поток - Торовине	1.460		1.460	51,52,53
7.	Чокот	1.430		1.430	79,90,91,92
8.	Шепурак	2.125		2.125	59,60,61,62
9.	Средња коса		1.038	1.038	11,14,15
10.	Кроз 10. одељење	0.430		0.430	10,11,7
11.	Грбави поток	0.900		0.900	32,33,34,38
12.	Влашка коса		2.760	2.760	43,44,46
13.	Јасенова бара- Шепурак	2.510	2.510	5.020	50,51,58,59,60,61,64,65,66,67,57
УКУПНО		19.575	9.888	29.463	/

У претходном уређајном периоду је повећана отвореност ове газдинске јединице, а остаје још простора за побољшање квалитета постојеће путне мреже, те ће се и у овом периоду повећати дужина путева, али и побољшати и квалитет транспортних услова.

6.2.5. Досадашњи радови на коришћењу осталих шумских производа

У претходном уређајном периоду на подручју газдинске јединице „Честобродица” није организован откуп, нити било какво коришћење осталих шумских производа. У наредном уређајном периоду би требало више пажње посветити коришћењу потенцијала које пружају шуме овог подручја, а везано за коришћење осталих производа шума.

6.2.6. Преглед извршених бесправних сеча у периоду 2008 – 2017. године

На подручју газдинске јединице „Честобродица” бесправне сече су извршене у следећим одељењима:

Табела бр. 34 Извршених бесправних сеча у периоду 2007-2017. године

Одељење	Врста сортимената			
	Техничко дрво (м ³)	Просторно дрво (м ³)	Дрвни остатак (м ³)	Укупно (м ³)
38,39,43	2.9	7.5	0.6	11.0
73		1.9	0.2	2.1
74		2.5	0.3	2.8
42		8.6	1.0	9.6
42		3.2	0.4	3.6
95,92		16.1	1.8	17.9
96,92		3.5	0.4	3.9
95,92		4.1	0.5	4.6
39	1.5	1.3	0.3	3.1
1	3.6	5.4	1.0	10.0
78		9.5	1.1	10.6
73		6.5	0.7	7.2
95	2.0	7.9	1.1	11.0
Укупно:	10.0	77.9	9.4	97.3

Укупно је бесправним сечама посечено 97,3 м³ дрвних сортимената. Пријаве за почињене бесправне сече су процесуиране преко Полицијске управе у Бољевцу.

6.2.7. Општи осврт на досадашње газдовање шумама - оцена утицаја за садашње стање

Процењујући извршене радове у протеклом уређајном раздобљу у односу на оне који су планирани Основном за газдовање шумама, може се констатовати да је план гајења, као и план коришћења прекорачен, а све као последица прилагођавању новонасталој ситуацији условљеној катастрофалним ледоломом у току претходног уређајног периода. Остварење планова на гајењу шума је 114,6 %, док су плановина коришћењу остварени са 165,9 %.

Процењујући садашње стање и узгојне потребе састојина на делу површина ове газдинске јединице може се констатовати да је и поврх прекорачења плана и уложеном великом напору да се што хитније санирају последице ледолома, има још пуно састојина, односно велике површине која изискује санацију. Са друге стране потребно је наставити са процесом обнове у

дозревајућим и зрелим састојинама, као и процес неге средњедобних састојина, са свим специфичностима које се јављају као последица свих утицаја на шуме ове газдинске јединице.

У овом уређајном периоду, кад су у питању састојине газдинске јединице „Честобродница”, главни акценат би требало ставити на завршетак санирања штета насталих ледоломом из 2014. године, на обнављање дела зрелих и презрелих састојина, као и на даље побољшање свеукупног стања састојина. Обим радова у овој газдинској јединици ће бити планиран према потребама самих састојина, али и узимајући у обзир и приоритете у радовима који се намећу пред саму Ш.У. Бољевац, али и пред Ш.Г. Тимочке шуме.

7.0. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ШУМА

Поглавље планирања унапређивања стања и оптималног коришћења шума биће ближе образложено у ставкама:

- могући степен и динамика унапређивања стања и функција шума;
- циљеви газдовања шумама;
- мере за постизање циљева газдовања шумама;
- планови газдовања.

Савремена схватања планирања газдовања шумама полазе од начела Устава Републике Србије да је шума добро од општег друштвеног интереса и одредаба Закона о шумама. Шуме се морају одржавати, обнављати и користити тако да се очува њихова вредност, обезбеди трајност и стално повећање прираста и приноса и њихове општекорисне функције.

Планирање газдовања, односно врста, обим, рок и начин извођења радова на газдовању шумама зависе од низа чиниоца. Поред чисто биолошких чиниоца значајан утицај имају и функције шума, које су посебно обрађене, али и организациони и економски чиниоци. Основно је да планирани радови буду оствариви, односно реални.

Динамика и рок извођења радова се одређује поштујући приоритете и динамику коју је одредила ова основа. Сигурно је да ће се приоритет у газдовању, с’ обзиром на стање састојина, дати радовима на обнови и нези постојећих састојина, потстицању подмлађивања у састојинама које су ушле у процес обнављања, чишћењу и ослобађању подмладка.

Извршење планова газдовања шумама је обавезно, међутим, радови у окиру самог одсека нису детаљно разрађени, те се код реализације планова као нужност јавља израда извођачког пројекта газдовања (што је и законска обавеза) у коме ће сви планови бити детаљно разрађени на мање површине, радна поља у оквиру одсека.

Даља детаљна разрада планова, на нивоу одсека, је задатак реверног инжењера, који ће радити на реализацији ове основе.

Главни задатак ове основе газдовања је да се на основу одређених циљева газдовања, одреди неопходан и реалан обим узгојних радова којима би се постављени циљеви и остварили.

7.1. МОГУЋИ СТЕПЕН И ДИНАМИКА УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ФУНКЦИЈА ШУМА У ТОКУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА (ПРОГНОЗА ЗА 2 - 3 ПЕРИОДА)

Анализирајући садашње и будуће потребе и захтеве у односу на ове шуме, и у том контексту, карактеристике и потенцијале ових шума, треба планирати основне правце развоја овог шумског подручја, који подједнако задовољавају потребе и интересе друштвене заједнице и предузећа које газдује овим шумама.

Утврђивању могућег степена и динамике унапређивања стања претходи, логично утврђивање стања шума, њихове основне намене, а тиме и циљева газдовања шумама.

Главни проблеми који се јављају у оквиру ове газдинске јединице су следећи:

- заостала површина несанираних састојина оштећених катастрофалним ледоломом из 2014.године,

- велика површина зрелих и презрелих букових састојина тј. велика површина састојина у процесу обнављања, из чега проистиче ненормалност размера добних разреда, нарочито изражен мањак младих састојина,
- велика разређеност састојина, као последица ледолома (58,7 %), која је нормална и потребна код зрелих састојина, али која није пожељна код младих, средњедобних и дозревајућих састојина, где представља проблем који доводи до закоровљавања и превременог обнављања тих састојина,
- знатно присуство девастираних састојина,
- површине које још нису пошумљене у процесу санирања последица ледолома,
- неадекватна отвореност и квалитет шумских путева,
- бесправне сече.

Приоритетни задаци су:

- санирање преосталих састојина оштећених ледоломом;
- обнављање презрелих и зрелих састојина;
- поправљање старосне структуре, односно размера добних разреда (смањење површине зрелих и презрелих састојина, а повећавање површине младих састојина);
- пошумљавање површина, које се после чистих сеча у сврху санирања штета од ледолома нису природно ошумила;
- отварање неотворених делова газдинске јединице и побољшање квалитета путне мреже.

Главна опредељење и оријентација за следећа два, три уређајна раздобља може бити садржано у претпоставци унапређивања и квалитетног коришћења укупних потенцијала шумског простора газдинске јединице у складу са свим друштвеним потребама и тренутним околностима. Оваквом оријентацијом се обезбеђује најшири друштвени интерес. Полазећи од ове оријентације, потенцијала шума и шумског земљишта, и потребе да се активира и унапреди садашњи степен коришћења потенцијала шумског простора, могу се планирати следећи правци развоја:

- повећање биолошке стабилности екосистема спровођењем свих планираних узгојних мера,
- унапређење специфичних друштвено - потребних функција шума (заштита земљишта, водозаштита шума, обезбеђивање туристичко - рекреативне функције, итд.),
- унапређење производње и коришћење дрвне масе са циљем да се оствари оптимално коришћење производних потенцијала земљишта у складу са основном наменом и осталим функцијама шума,
- обезбеђивање трајности приноса и прихода уједначавањем размера добних разреда.

Извршење планираних радова је неопходно како би се састојине довеле у такво стање које ће омогућити максимално коришћење природних потенцијала и истовремено испуниле основну функцију шуме.

7.2. ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Циљеви газдовања шумама представљају основно опредељење и полазни елемент у планирању. Полазећи од положаја ове газдинске јединице, као и од многобројних потреба, садашњих и будућих, утврђују се следећи општи и посебни циљеви газдовања шумама.

7.2.1. Општи циљеви газдовања

Општи циљеви газдовања шумама произилазе од начела које гласи: „Шуме, као добро од општег интереса се морају одржавати, обнављати и користити тако да се очува и повећа њихова вредност и општекорисне функције, тј. обезбеди трајност и заштита и стално повећавање прираста и приноса”.

Општи циљеви су условљени као и њихово остварење:

- основном наменом комплекса;
- садашњим стањем шума;
- природним условима за развој шума;
- економским условима (отвореност и потреба за дрветом).

Обзиром на природно стање и могућност обнављања шума у овој газдинској јединици прописују се следећи општи циљеви газдовања.

Ускладити мере газдовања са основном наменом комплекса у ком се поједине састојине налазе.

Организовати трајну шумску производњу, у производном делу газдинске јединице, засновану на сталном повећању и побољшању прираста и приноса, уз стално одржавање шуме на свим површинама на којима ова треба да постоји и уз истовремено очување и поправљање производне снаге земљишта под шумом, а све у циљу омогућавања трајног снабдевања индустрије за прераду дрвета и осталих потрошача, као и побољшања општекорисних функција шума.

Тако, у смислу општег циља газдовања, треба тежити постепеном повећавању квалитета дрвне запремине по површини, као и повећању продукционог потенцијала станишта као одлучујућег фактора за производњу најквалитетније дрвне масе.

Под опште корисним функцијама у смислу Закона о шумама подразумева се:

- 1) општа заштита и унапређивање животне средине постојањем шумских екосистема;
- 2) очување биодиверзитета;
- 3) очување генофонда шумског дрвећа и осталих врста у оквиру шумске заједнице;
- 4) ублажавање штетног дејства "ефекта стаклене баште" везивањем угљеника, производњом кисеоника и биомасе;
- 5) обезбеђивање пречишћавања загађеног ваздуха;
- 6) обезбеђивање уравнотеженог водног односа и спречавање бујица и поплавних таласа;
- 7) обезбеђивање пречишћавања воде, снабдевање и заштита подземних токова и изворишта пијаћом водом;
- 8) стварање повољних услова за здравље људи;
- 9) обезбеђивање повољног утицаја шуме на климу и пољопривредну делатност;
- 10) естетска функција;
- 11) обезбеђивање простора за одмор и рекреацију;

- 12) обезбеђивање услова за развој ловног, сеоског и екотуризма;
- 13) обезбеђивање заштите од буке;
- 14) обезбеђивање подршке одбрани земље и развоју локалних заједница.

7.2.2. Посебни циљеви газдовања

Посебни циљеви газдовања шумама су: продукција дрвета, дивљачи и других шумских производа у складу са потенцијалом станишта, заштита земљишта од ерозије, заштита и унапређивање режима вода, заштита климе, заштита од штетних имисионих дејстава, организовање заштите природних добара на подручју газдинске јединице, одржавање саобраћајница и објеката који служе газдовању шумама.

Посебни циљеви газдовања произилазе из општих циљева газдовања шумама. На дефинисање посебних циљева утичу специфичност појединих газдинских јединица. Одређивању посебних циљева газдовања шумама предходи анализа стања шума и основних функција шуме, а које значајно утичу на одређивање посебних циљева.

Најзначајнији захтев који се поставља пред будуће газдовање овом газдинском јединицом је превођење ка стању које ће да омогући максимални производни ефекат и биолошку стабилност уз истовремено обезбеђење заштитне и других функција. Опште унапређење стања је основни задатак у наредном периоду (уређајном раздобљу), те су у складу с’ тим утврђени посебни циљеви газдовања.

Посебни циљеви газдовања су обједињени у четири основне групе: биолошко-узгојни, производни, технички и општекорисни.

Посебни циљеви газдовања шумама у зависности од временског периода потребног за њихово остваривање, могу бити краткорочни и дугорочни:

а) дугорочни циљеви, (њихово остварење се протеже на више уређајних раздобља).

б) краткорочни циљеви, (остварују се у току једног уређајног периода).

Сходно карактеру који има Основа газдовања шумама биће обрађени само краткорочни циљеви газдовања шумама и то:

Биолошко-узгојни циљеви:

Наменска целина 10 – Производња техничког дрвета

Краткорочни циљеви:

- Добијање младих састојина обнављањем презрелих и зрелих састојина оплодним сечама (10351421, 10354421, 10356421, 10360421 и 10361411),
- Добијање младих састојина обнављањем вегетативним путем, ресурекционом сечом (10176321 и 10360421),
- Добијање младих састојина реконструкцијом састојина неадекватног стања (10351421 и 10360421),
- Добијање стабилних, здравих састојина, које би остваривале максималан квалитативан и квантитативан прираст неговањем младих, средњедобних и дозревајућих састојина одговарајућим мерама неге (10351421, 10361411, 10361421 и 10470421)

- Отклањање штетних последица у оштећеним састојинама санитарним сечама (10176321, 10196312, 10301311, 10307311, 10331421, 10338421, 10351421, 10353421, 10360421, 10361421, 10469421, 10470421, 10471421 и 10479421).

Наменска целина 26 – Заштита земљишта од ерозије

Краткорочни циљеви:

- Добијање младих састојина обнављањем вегетативним путем, ресурекционом сечом (26177321, 26342421 и 26362421),
- Добијање младих састојина реконструкцијом састојина неадекватног стања (26308311, 26362421 и 36482421),
- Добијање стабилних, здравих састојина, које би остваривале максималан квалитативан и квантитативан прираст неговањем младих, средњедобних и дозревајућих састојина одговарајућим мерама неге (26362421 и 26482421),
- Отклањање штетних последица у оштећеним састојинама санитарним сечама (26301311 и 26360421).
- Одржавање постојеће вегетација на заштитним површинама у току овог уређајног периода (26103321, 26177321, 26197312, 26266241, 26266311, 26266321, 26266421, 26271321, 26308311, 26328421, 26329421, 26362421).

Наменска целина 55 – Специјални резерват природе I степена

Краткорочни циљеви:

- Обележавање заштићеног природног добра и његових граница на за то прописан начин. Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору (55351421),
- Заштита и чување издвојеног споменика природе и његових вредности (55351421).

Наменска целина 66 – Стална заштита шума (изван газдинског третмана)

Краткорочни циљеви:

- Обезбеђивање природног развоја вегетације и земљишног покривача (66267241, 66267312 и 66267421),
- Састојине без газдинских интервенција (66267241, 66267312 и 66267421).

Производни циљеви:

Краткорочни циљеви:

- Производња трупаца за механичку прераду, са што је могуће већим учешћем високо вредних и вредних квалитетних класа (Ф, Л, I и II класа). Ови производи треба да преовлађују у главним приносима високих шума,
- Производња техничке обловине (тањих димензија) за непосредну употребу (стубови за водове, обловина за грађевинске конструкције, рудничко и дрво за друге намене). Ови производи се већином добијају као претходни принос – из проредних сеча,
- Производња индустријског дрвета (за целулозу, папир и разне плоче) и производња огревног дрвета, као и пратећих сортимената у производњи трупаца и облог техничког

дрвета, а поготову при сечама у изданачним шумама и младим састојинама и шумским културама,

- Гајење, заштита и лов дивљачи.

Технички циљеви:

- Постизање оптималних услова за газдовање шумама изградњом, реконструкцијом и одржавањем путева и осталих инфраструктурних објеката од значаја за газдовање;
- Радне процесе учинити најрационалнијим и најефикаснијим опремањем техничким средствима која оптимално одговарају орографским условима и начину рада;
- Стручно усавршавање и оспособљавање кадрова за прихватање нових техника и технологија у газдовања шумама.
- Газдовање шумама у складу са добијеним сертификатом.

7.3. МЕРЕ ЗА ПОСТИЗАЊЕ ЦИЉЕВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Ради остваривања општих и посебних циљева газдовања шумама утврђују се мере које треба да омогуће најбоље коришћење производних могућности станишта и састојина.

7.3.1. Узгојне мере

Избор система газдовања

Систем газдовања шумама дефинисан је одабраним начином сече и обнављања старе састојине. На основу састојинских прилика у газдинској јединици и досадашњег газдовања, а уважавајући биолошке особине врсте дрвећа, усвојен је следећи систем газдовања:

Састојинско газдовање - оплодна сеча кратког подмладног раздобља (до 20 година) – примењиваће се у високим и изданачним састојинама ове газдинске јединице.

Састојинско газдовање – чиста сеча – примењиваће се у девастираним шумама, као и у шумама неадекватног стања и здравственог стања (преко 40 % оштећених стабала), где ће се обнова обезбеђивати природним (вегетативним), или вештачким путем.

Избор узгојног облика

Високи узгојни облик гајења остаје као главна одредница у даљем газдовању, а када је ова газдинска јединица у питању, као тежња за задржавањем и повећањем површине шума у високом узгојном облику.

Изданачке састојине конверзијом преводити у високи узгојни облик. На местима где је станиште добро, а постојеће изданачке састојине добро користе тај потенцијал, задржати их до краја опходње и путем конверзије их превести у високи узгојни облик. Састојине које својим стањем не оправдавају своје постојање на квалитетном станишту, превести у високи узгојни облик, пре истека опходње. Због повећаног обима послова на санирању састојина које су

оштећене у ледолому 2014.године, оправдано је део састојина изданачког порекла оштећеним у већем обиму обновити вегетативним путем, ресурекционим сечама.

Избор врсте дрвећа

Избор врсте дрвећа на подручју газдинске јединице. „Честобродица“ треба да се ослања на еколошку (типолошку) припадност самих састојина. Еколошка припадност одређена је са задња три броја у ознаци газдинске класе. Узгојним мерама треба помагати повећање учешћа свих аутохтоних биолошки и привредно вредних врста као што су: мечја леска, бели јасен, горски јавор, млеч, дивља трешња, липе, планински брест и др. Код избора врсте дрвећа и размера смесе у циљу што потпунијег коришћења производних потенцијала земљишта, али и што потпунијег осигурања свих осталих функција шума треба се придржавати правила „с в а к а в р с т а н а с в о ј е с т а н и ш т е“. Од овог принципа одступати једино, када не постоји начин да се коришћењем локално заступљених врста постигне успех у враћању аутохтоне вегетације на одређене површине, али никако не користити врсте које се не јављају од природе на ширем подручју и врсте које би својим присуством могле да угрозе биолошке вредности овог подручја.

Избор начина сече (обнављања, коришћења и неге)

Проредне сече ће се користити као основни начин којим се врши нега средњедобних и дозревајућих састојина.

Санитарне сече ће се изводити у састојинама на местима где ће се санирати постојеће последице угрожавајућих фактора, као и уколико дође до појаве сушења, или других по састојине штетних последица.

Основни начин обнављања шума ове газдинске јединице је путем оплодних сеча кратког периода за обнављање (до 20 година), применом припремног, оплодног, накнадног и завршног сека са природним подмлађивањем (евентуално са вештачким потпомагањем – комплетирањем подмлатка). При томе се комбинује више врста узгојних интервенција у зависности од узгојног облика и конкретног стања састојине.

Чисте сече ће се користити приликом реконструкције оштећених и девастираних састојина, где нема оправдања за њихово задржавање до краја опходње.

Избор начина неге

Нега састојина обухвата следеће радове:

- сеча избојака и уклањање корова,
- окопавање и прашење у културама,
- селективне прореде,
- санитарне прореде.

7.3.2. Уређајне мере

Мере уређајне природе у конкретним састојинским приликама су: избор опходње и дужине подмладног раздобља код високих једнодобних шума, опходње, конверзионог,

реконструкцијоног и подмладног раздобља код изданаčkih и девастираних шума и избор периода за постизање оптималне обраслости (односа обрасле и необрасле површине).

а) Одређивање опходње и дужине подмладног раздобља

- За високе једнодобне састојине букве (састојинска целина: 351, 353, 354, 355 и 356), високе састојине храстова (састојинске целине: 193, 301, 302, 303 и 304) и високе састојине племенитих лишћара (састојинске целине: 331, 332 и 336) одређује се опходња од 120 година, а дужина подмладног раздобља у трајању од 20 година.
- За вештачки подигнуте састојине четинара и тврдих лишћара (састојинска целина: 465, 469, 470, 471, 473, 475, 476 и 479), одређује се опходња од 80 година.
- За изданаčke састојине тврдих лишћара (састојинска целина: 175, 176, 195, 196, 270, 306, 307, 338, 360 и 361) одређује се опходња од 80 година, а дужина подмладног раздобља од 20 година. Код изданаčkih састојина које су на добром станишту и које добро користе тај потенцијал оправдано је продужење опходње до достизања жељених сортимената.
- За изданаčke састојине липе (састојинска целина: 288) одређује се опходња од 80 година.
- За састојине багрема (састојинска целина: 469) одређује се опходња од 30 година.

б) Избор реконструкционог раздобља

За девастиране састојине на простору Г.Ј. „Честобродица“ одређен је временски период у којем ће се извршити реконструкција свих девастираних састојина – реконструкционо раздобље од 60 година, с’ обзиром на старост најмлађе састојине ове групације, укупну површинску заступљеност ових састојина, као и стање станишта и састојина свих девастираних састојина.

в) Избор конверзионог раздобља

За превођење изданаčkih састојина у виши узгојни облик путем конверзије, имајући у виду старост најмлађе састојине ове групације, станишне и састојинске карактеристике изданаčkih шума ове газдинске јединице, као и површинску заступљеност изданаčkih шума, одређено је конверзионо раздобље од 80 година.

г) Одређивање оптималне шумовитости

Површина шумског земљишта је 48,91 ха по постојећем исказу површина. Обраслост, односно тренутна шумовитост ове газдинске јединице износи 96,6 %. Када се размотри стање самог шумског земљишта, као и постављене циљеве пред ову газдинску јединицу може се констатовати да је оптимална шумовитост за ову 97,6 %, што ће се постићи до краја овог уређајног периода пошумљавањем дела шумског земљишта, односно голети, насталих после чистих сеча у сврху санирања штета од ледолома.

7.4. ПЛАНОВИ ГАЗДОВАЊА

7.4.1. План гајења шума

Снимањем и анализом затеченог стања састојина истовремено су оцењене потребе и могућности примене шумско - узгојних радова у наредном уређајном раздобљу, а у циљу одржавања и побољшања затеченог стања састојина.

Планом гајења шума ће се обухватити у целини:

- План обнављања и подизање нових шума,
- План расадничке производње (производња шумског семена и садног материјала),
- План неге шума.

7.4.1.1. План обнављања и подизања нових шума

На основу приказаног стања шума и констатованих главних проблема везаних за ову газдинску јединицу, приоритетни задатак у овом уређајном периоду ће бити санирање састојина које су оштећене ледоломом, као и обнављање зрелих и презрелих састојина.

У овом уређајном периоду ће се преостали део ледоломом оштећених састојина санирати коришћењем различитих метода. Знатно оштећене вештачки подигнуте састојине, као и део природних оштећених састојина без природног подмлатка, или могућности да се појави у задовољавајућем обиму, ће се санирати директном реконструкцијом. У састојинама где постоји природни подмладак, или могућност за његову појаву користиће се делимична реконструкција. Користећи постојећи подмладак и потенцијал плодоносећих стабла ове састојине ће се обновити природним путем, уз евентуално комплетирање природног подмлатка (90/а, 91/а и 93/и), (више о овоме у глави 8.0. Смернице за спровођење планова газдовања). Природне састојине изданачког порекла, које су неповратно оштећене биће обновљене вегетативним путем, ресурекиционом сечом.

На делу површине где су ледоломом оштећене састојине уклоњене, а још није извршено пошумљавање, биће извршено пошумљавање адекватном врстом.

С обзиром на огромну површину зрелих и дозревајућих састојина, као и самог стања тих састојина (постојање подмлатка на великим површинама), потребно је одлучно завршити процес обнове на одређеној површини (детаљније у поглављу 7.4.3.1).

На основу стања шума, циљева газдовања шумама и утврђених мера за остварење тих циљева, овом Основом планирано је следеће:

Табела бр.35 План обнављања и подизања нових шума

ГК	Комплетна припрема терена за пошумљавање		Вештачко пошумљавање садњом		Обнављање оплодним сечама		Обнова вегетативним путем (ресурекиција)		Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом		Укупно	
	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
421	25.50	25.5	25.50	25.5							51.00	51.0
10176321							1.34	1.3			1.34	1.3

ГК	Комплетна припрема терена за пошумљавање		Вештачко пошумљавање садњом		Обнављање оплодним сечама		Обнова вегетативним путем (ресурекција)		Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом		Укупно	
	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
10351421	38.71	19.4	38.71	19.4	336.04	336.0					413.46	37
10354421					1.95	2.0					1.95	2
10356421					12.29	12.3					12.29	12
10360421	1.38	1.4	1.38	1.4	2.79	2.8	4.19	4.2			9.74	9
10361421					1.14	1.1					1.14	1
26177321							1.26	1.3			1.26	1
26308311	0.95	1.0	0.95	1.0							1.90	1
26342421							0.50	0.5			0.50	0
26362421	22.85	22.9	22.85	22.9			15.92	15.9			61.62	61
26482421	51.33	46.4	51.33	46.4					0.64	0.3	103.30	93
Укупно:	140.72	116.4	140.72	116.4	354.21	354.2	23.21	23.2	0.64	0.3	659.50	61

Анализом претходне табеле закључује се да је планом обнављања и подизања нових шума предвиђено следеће:

- Комплетна припрема терена за пошумљавање је планирана на радној површини од 116,4 ха,
- Вештачко пошумљавање садњом планирано је на површини од 116,4 ха,
- Обнављање оплодним сечама планирано је на површини од 354,2 ха,
- Обнављање вегетативним путем планирано је на површини од 23,2 ха,
- Попуњавање младих култура садњом планирано је на површини од 0,3 ха.

Вештачко пошумљавање садњом (116,4 ха) је планирано на површинама где су уклоњене ледоломом оштећене састојине, а до сад нису пошумљене (25,50 ха), приликом реконструкције ледоломом девастираних састојина (70,1 ха), код пар састојина које су оштећене ледоломом, али где постоји природни подмладак и где на знатном делу постоје плодоносећа стабла, где ће се вршити делимична реконструкција (19,4 ха), као и у једној престарелој изданаčkoј састојини где је природна обнова мало вероватна (1,4 ха). Детаљнија разрада начина на који ће се извести превођење ових површина пожељном виду вегетације налази се у 8. глави, Смернице за спровођење планова газдовања.

Обнављање оплодним сечама треба наставити на укупној површини од 354,2 ха. На већем делу ове површине ће бити урађени завршни секови (у једном, или два наврата што је детаљније објашњено у глави 8.0. Смернице за спровођење планова газдовања), а у мањем обиму и накнадни и оплодни секови оплодне сече. Како би се дошло до оправданог плана обнављања за ову газдинску јединицу сагледано је стање, пре свега, букових састојина за ову газдинску јединицу, али и шире, стање ових састојина на нивоу шумског подручја (детаљније у поглављу 7.4.3.1. План сече обнављања једнодобних шума).

Обнављање вегетативним путем, ресурекционом сечом, планирано је у ледоломом оштећеним изданацким средњедобним састојинама, где су штете веће од 40%.

Попуњавање култура садњом планирано је у једној младој састојини (43/ф) где је проценат преживелих стабала незадовољавајућ.

7.4.1.2. План расадничке производње

За испуњење плана пошумљавања за газдинску јединицу „Честобродица“ су предвиђене саднице китњака. Саднице за испуњење, у овом случају плана пошумљавања, или плана попуњавања обезбедиће се из расадника „Селиште“, али и из алтернативних расадника који постоје у Ј.П. „Србијашуме“, уколико у расаднику „Селиште“ не постоји одговарајући садни материјал. Такође, се може искористити и постојећи подмладак из семенских састојина. За испуњење плана пошумљавања неопходно је произвести 291863 садница китњака.

Табела бр.36 Семе и саднице предвиђене за радове на пошумљавању

Врста дрвећа	Вештачко пошумљавање садњом	Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом	УКУПНО
	КОМ	КОМ	КОМ
Китњак	291063	800	291863
Укупно	291063	800	291863

Треба имати у виду да коначна количина садница потребног за овај уређајни период зависи од самог стања и развоја обновљених и пошумљених површина, тако да може доћи до његовог смањења, или повећања.

Опредељење да саднице китњака буду први избор при пошумљавању предвиђених површина је што се те површине налазе на буковом-китњаковом станишту, где се китњак налази у свом оптимуму, да је примећено да је китњак у окружењу тешко оштећених букових састојина боље поднео ледолом, потом због лакше производње садница китњака у односу на букву и у крајњој линији мишљења да ће китњак донети најбољи производно-финансијски ефекат. Претпоставка је, такође, да ће се буква на предвиђеним површина за пошумљавање јавити од природе, па ће са у најбољем случају добити мешовите буково-китњакове шуме.

Уколико у тренутку пошумљавања, или попуњавања не постоји одговарајућа количина, или врста садница на лагеру могуће је планирану врсту за пошумљавање заменити другом погодном врстом. Сходно чињеници да се за пошумљавање планирају површине на буковом-китњаковом станишту, алтернативне врсте за планирана пошумљавања на тим стаништима могу бити поред букве и млеч, горски јавор, бели јасен, смрча, јела, црни бор и друге прилагођено конкретним станишним ситуацијама.

7.4.1.3. План неге шума

Овај план обухвата све радове на нези шума од момента подизања нове састојине па до зрелости за сечу.

Табела бр.37 План неге шума

ГК	Сеча избојака и уклањање корова ручно		Окопавање и прашење у културама		Прореди у вештачким састојинама		Прореди у изданаčким састојинама		Санитарне сече		Укупно	
	Повр.	Радна Повр.	Повр.	Радна Повр.	Повр.	Радна Повр.	Повр.	Рад на Повр.	Повр.	Радна Повр.	Повр.	Радна Повр.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
421	25.50	25.5	25.50	25.5							51.00	51.0
10176321									14.23	14.2	14.23	14.2
10196312									2.98	3.0	2.98	3.0
10301311									1.96	2.0	1.96	2.0
10307311									2.99	3.0	2.99	3.0
10331421									2.75	2.8	2.75	2.8
10338421									2.08	2.1	2.08	2.1
10351421	42.65	23.3	38.71	19.4					130.84	130.8	212.20	173.5
10353421									1.91	1.9	1.91	1.9
10360421			1.38	1.4					207.57	207.6	208.95	209.0
10361421							17.35	17.4	112.21	112.2	129.56	129.6
10469421									3.94	3.9	3.94	3.9
10470421					5.74	5.7			1.66	1.7	7.40	7.4
10471421									4.06	4.1	4.06	4.1
10479421									1.53	1.5	1.53	1.5
26301311									1.45	1.5	1.45	1.5
26308311	0.95	1.0	0.95	1.0							1.90	1.9
26360421	1.38	1.4							2.80	2.8	4.18	4.2
26362421	22.85	22.9	22.85	22.9							45.70	45.7
26482421	51.97	47.7	51.33	46.4							103.30	94.1
Укупно:	145.30	121.7	140.72	116.4	5.74	5.7	17.35	17.4	494.96	495.0	804.07	756.1

Планом неге шума у газдинској јединици „Честобродица” планирани су следећи радови:

- Сеча избојака и уклањање корова ручно (513) потребно је извршити на радној површини од 121,7 ха,
- Окопавање и прашење у културама (518) потребно је извршити на радној површини од 116,4 ха,
- Проредне сече у изданаčким састојинама (533) су планиране на 17,4 ха, у вештачки подигнутим састојинама (532) на 5,7 ха, док су санитарне сече (535) планиране на површини од 495,0 ха.

Укупан план неге шума у газдинској јединици „Честобродица” износи 804,07 ха, односно 756,1 ха радне површине.

Сеча избојака и уклањање корова ручно је планирана приликом пошумљавања површина при санацији штета од ледолома, као и у састојинама где је планирана природна обнова, а постоји знатна закоровљеност, или подмладак непожељних врста. Овај вид рада је планиран у

један наврат, али ако има потребе да се ова мера до краја уређајног периода понови, могуће је и потребно поновити је онолико пута док има потребе за њом.

Окопавање и прашење је планирано као вид неге новоформираних младих култура, насталих било семено, било садницама. Овај вид рада је планиран у један наврат, али ако има потребе да се ова мера до краја уређајног периода понови, могуће је и потребно поновити је онолико пута док има потребе за њом.

Проредне сече су у овом уређајном периоду планиране само у састојинама у којима је била најнеопходнија ова мера, с'обзиром да је у већини састојина, које су у развојним фазама које нормално подразумевају прореде, прописивано прелазно газдовање, пре свега због неадекватног склопа, узрокованог дејством ледолома, а што даље условљава појаву закоровљавања и подмлатка пре времена. Ово је један од значајнијих проблема, када је ова газдинска јединица у питању.

Санитарне сече су планиране у састојинама са нешто већим оштећењима (11-25 % и више), где је узгојна компонента у другом плану, а превасходни задатак санирање оштећења која су настала, у овом случају, пре свега од ледолома.

Сви радови су детаљније објашњени у 8. глави (Смернице за спровођење планова газдовања) и морају се детаљно планирати у извођачким плановима.

7.4.2. План заштите шума

Законом о шумама ("Сл. гласник РС", бр. 30/10) прописано је да су корисници шума дужни да предузму мере ради заштите од пожара и других елементарних непогода, инсекатских каламитета, биљних болести, штеточина и других штета. За овај уређајни период, у циљу превентивне заштите планирају се следеће мере:

- Праћење и заштита шума од пожара, посебно у критичним месецима (у току лета), постављање знакова забране ложења ватре и организовање у циљу благовременог интервенисања потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Чување шума од бесправног коришћења и злоупотребе потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Забрана пашарења где је започето природно обнављање (одсеци где је планирано обнављање у овом уређајном периоду могу се видети у табеларном делу ове Основе);
- Праћење евентуалне појаве сушења шума и градације штетних инсеката, те у складу појавом истих благовремено обавештавање специјалистичких служби ради постављања тачних дијагноза и одређивања мера за њихово сузбијање потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река и потока састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима са посебном пажњом треба спроводити планиране мере како би се на тим површинама обезбедио континуитет шумске вегетације. Мерама неге учинити постојеће састојине виталнијим како би постојаније могле да одговоре задатој функцији. Приликом обнове ових површина служити се продужавањем опходње (најмање за једну ширину доброг разреда) уз вођење рачуна да састојине не пређу биолошку зрелост (додатно објашњено у Смерницама, поглавље 8.1.);
- Успостављање шумског реда након извршених сеча.

У овом уређајном периоду је овом Основом газдовања шумама планирано санирање састојина које су претрпеле штете од ледолома, а које нису саниране до овог тренутка (детаљније у поглављу 7.4.3. План коришћења шума).

7.4.3. План коришћења шума

План коришћења за ову газдинску јединицу је подређен решавању главних планских циљева, а то су санирање штета од ледолома у састојинама у којима још увек није завршена санација и обнављање презрелих и зрелих састојина. Сече као вид мера неге су планиране у мањем обиму, због специфичности стања у којем се налазе младе састојине, где је утицајем ледолома оборен склоп, па је потребно сачекати да се крошње дрвећа обнове у мери да буде могуће наставити даље неговање тих састојина.

7.4.3.1. План сеча обнављања једнодобних шума

Сама калкулација приноса (главни принос) се ослања на позитивна опредељења утврђена методом умерено – састојинског газдовања прилагођеног општим и посебним карактеристикама овог комплекса шума.

Пре формирања коначног плана сеча формира се ткз. привремени план сеча, који служи као помоћно средство у методичном планирању сеча у једнодобним састојинама. Он се у овој газдинској јединици у целости односи на **букове састојине** с'обзиром да оне чине гро шума ове газдинске јединице. У првој фази, везано за ову газдинску јединицу, су састојине подељене сходно површинском учешћу, као и по учешћу у укупној дрвној запремини на високе и изданачке букове састојине. У другој фази формирања привременог плана сеча, састојине се према зрелости за сечу групишу у три (четири) групе:

За високе букове састојине:

1. Одлучно зреле за сечу

- Зреле и презреле састојине (120 и више година) из чије старости произилази потреба што скоријег обнављања, као и састојине лошег здравственог стања, које немају више оправдања, да као такве заузимају животни простор,

2. Зреле за сечу

- Састојине које су достигле зрелост за сечу према одабраној опходњи (састојине старости 101-119 година),

3. Састојине на граници сечиве зрелости

- Састојине старости 81-100 година, које су по својој старости на прагу обнове,

(4). Незреле састојине хитне за обнову због свог здравственог стања

- Састојине старости испод 81 године, које су због лошег здравственог стања хитне за санацију,

За изданацке букове састојине:

1. Одлучно зреле за сечу

· Зреле и презреле састојине (81 и више година) из чије старости произилази потреба што скоријег обнављања, као и састојине лошег здравственог стања, које немају више оправдања, да као такве заузимају животни простор,

2. Састојине на граници сечиве зрелости

· Састојине старости 70-80 година, које су по својој старости на прагу обнове,

(3). Незреле састојине хитне за обнову због свог здравственог стања

· Састојине старости испод 70 године, које су због лошег здравственог стања хитне за санацију,

Све састојине у оквиру ове три групације су подељене на основу присуства подмлатка на састојине где је подмладак присутан на 70-90 % површине одсека, састојине где је подмладак присутан на 30-60 % површине одсека и састојине где је подмладак местимичан (или се не јавља) по површини одсека. Описане су до две врсте подмлатка, онако како се јављају по површини одсека (опширнији опис подмлатка се налази у табеларном делу Основе – Опис станишта и састојина).

Састојине које су знатније оштећене, у овој газдинској јединици пре свега од ледолома, аутоматски су ушле у план сеча као први приоритет. Такође, се приликом груписања састојина по приоритету за обнову у привременом плану сеча водило рачуна и о другим факторима битним за опредељење да ли су састојине више, или мање одмакле у процесу обнове, односно које састојине треба приоритетно приводити крају процеса обнове. То су, поред већ споменутих карактеристика састојина, још и склоп састојине, обраст, здравствено стање и друго.

Табела бр.38 Привремени план сеча

ГК	Старост	Склоп	Р ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
ВИСОКЕ БУКОВЕ САСТОЈИНЕ									
Састојине на граници сечиве зрелости (81-100 година)									
10351421	90	0,5	16.24	4,081.1	61	местимичан	0	0	0
10351421	90	0,5	25.33	4,772.2	61	местимичан	0	0	0
10351421	90	0,6	12.79	3,136.1	0	0	0	0	0
10351421	90	0,7	33.17	9,529.7	61	местимичан	61	местимичан	0
10351421	90	0,6	17.78	4,635.2	0	0	0	0	0
10351421	90	0,6	18.54	5,771.5	0	0	0	0	0
10351421	90	0,5	23.88	5,203.5	61	местимичан	0	0	0
10351421	90	0,6	3.72	1,209.7	0	0	0	0	0
10351421	90	0,6	9.86	2,642.5	0	0	0	0	0
10351421	90	0,7	2.39	860.6	65	местимичан	61	местимичан	11-25%
10351421	90	0,6	8.08	2,091.9	0	0	0	0	0
10351421	90	0,5	16.11	2,450.3	61	70-90%	0	0	0
10351421	90	0,5	5.41	1,109.1	61	местимичан	0	0	0
10351421	90	0,6	15.2	2,526.2	61	30-60%	0	0	0

ГК	Старост	Склоп	P ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
10351421	90	0,6	31.62	6,485.3	61	30-60%	61	местимичан	0
10351421	90	0,6	3.21	837.8	61	30-60%	0	0	0
10351421	90	0,6	8.22	2,205.4	61	30-60%	0	0	0
10351421	90	0,7	18.52	5,831.9	61	местимичан	65	местимичан	0
10351421	90	0,6	10.31	1,571.2	61	30-60%	61	30-60%	0
10351421	90	0,6	19.27	5,549.8	0	0	0	0	0
10356421	90	0,6	5.88	1,581.1	0	0	0	0	0
10356421	90	0,6	3.75	1,385.2	61	30-60%	0	0	0
26362421	90	0,5	1.81	143.0	61	30-60%	43	местимичан	11-25%
10351421	100	0,6	13.68	3,266.8	0	0	0	0	11-25%
10351421	100	0,5	11.11	1,989.8	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,7	19.89	6,006.8	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	2.68	761.1	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,7	14.28	3,377.2	61	местимичан	61	местимичан	0
10351421	100	0,6	1.05	307.0	0	0	0	0	до 10%
10351421	100	0,6	2.34	413.0	0	0	0	0	11-25%
10351421	100	0,6	2.13	345.9	0	0	0	0	11-25%
10351421	100	0,6	2.97	857.7	0	0	0	0	11-25%
10351421	100	0,5	6.43	998.6	0	0	0	0	0
10351421	100	0,6	16.69	4,651.5	61	местимичан	0	0	11-25%
10351421	100	0,6	16.59	5,549.4	0	0	0	0	11-25%
10351421	100	0,6	7.62	2,095.5	0	0	0	0	26-40%
10351421	100	0,7	2.4	652.3	0	0	0	0	0
10351421	100	0,6	2.54	665.2	0	0	0	0	до 10%
10351421	100	0,5	0.81	76.1	61	местимичан	65	местимичан	0
10351421	100	0,5	0.59	58.7	61	местимичан	61	местимичан	до 10%
10351421	100	0,6	15.04	3,447.2	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	19.24	3,778.7	61	местимичан	61	местимичан	0
10351421	100	0,6	5.7	906.3	61	местимичан	0	0	до 10%
10351421	100	0,6	16.45	4,133.9	61	30-60%	61	местимичан	0
10351421	100	0,5	3.42	1,042.8	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	8.09	2,163.3	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	4.22	657.5	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	4.13	524.1	61	30-60%	65	местимичан	0
10351421	100	0,4	0.87	133.0	61	местимичан	61	местимичан	0
10351421	100	0,7	6.38	1,470.0	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,5	10.42	2,228.8	61	30-60%	61	30-60%	11-25%
10351421	100	0,6	0.5	75.7	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,5	7.42	1,166.4	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,5	5.45	1,023.5	61	30-60%	0	0	0
10351421	100	0,6	22.36	5,652.6	61	местимичан	61	30-60%	0

ГК	Старост	Склоп	P ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
10351421	100	0,6	7.61	1,973.3	61	30-60%	61	30-60%	0
10351421	100	0,6	31.72	9,284.4	61	30-60%	61	местимичан	0
10351421	100	0,6	20.27	5,065.5	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,5	28.39	6,066.9	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,5	11.86	2,049.4	61	местимичан	0	0	0
10351421	100	0,6	0.55	96.3	61	местимичан	0	0	0
10353421	100	0,6	1.91	352.2	61	30-60%	58	30-60%	до 10%
26362421	100	0,3	8.43	1,930.5	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	100	0,3	1.39	311.2	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	100	0,3	0.88	155.1	61	местимичан	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	100	0,3	0.56	93.9	61	местимичан	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	100	0,4	1.3	104.0	0	0	0	0	11-25%
26362421	100	0,3	11.14	306.4	0	0	0	0	0
Укупно:			690.59	163876.0					
За сечу зреле састојине (101-119 година)									
10351421	110	0,5	1.45	134.1	61	<u>70-90%</u>	0	0	0
10351421	110	0,6	1.88	222.0	61	<u>70-90%</u>	61	<u>70-90%</u>	до 10%
10351421	110	0,5	16.3	2,229.8	61	30-60%	64	30-60%	до 10%
10351421	110	0,7	15.83	4,389.7	61	местимичан	0	0	11-25%
10351421	110	0,6	24.56	9,846.1	0	0	0	0	11-25%
10351421	110	0,5	21.9	3,486.5	61	30-60%	0	0	11-25%
10351421	110	0,5	12.45	2,582.1	61	<u>70-90%</u>	65	70-90%	11-25%
10351421	110	0,5	3.55	625.2	61	<u>70-90%</u>	0	0	0
10351421	110	0,6	1.27	286.5	61	30-60%	0	0	0
10351421	110	0,6	7.22	1,021.6	61	<u>70-90%</u>	0	0	до 10%
10351421	110	0,5	7.7	2,146.0	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,5	8.78	1,966.7	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,6	2.73	473.7	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,6	2.25	270.4	61	<u>70-90%</u>	0	0	0
10351421	110	0,4	4.86	893.8	61	местимичан	61	местимичан	0
10351421	110	0,6	10.37	2,030.4	61	30-60%	0	0	0
10351421	110	0,6	9.64	855.1	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,5	17.31	3,027.5	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,5	13.2	3,186.5	61	<u>70-90%</u>	61	30-60%	0
10351421	110	0,6	27.49	7,381.1	61	<u>70-90%</u>	64	местимичан	0
10351421	110	0,6	7.08	1,454.2	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,5	9.55	2,537.4	61	местимичан	0	0	0
10351421	110	0,5	4.96	896.8	61	30-60%	0	0	0
10351421	110	0,5	10.39	1,400.6	0	0	0	0	0
10351421	110	0,6	15.81	3,185.7	61	<u>70-90%</u>	0	0	0
10351421	110	0,5	10.23	1,355.5	61	местимичан	0	0	0

ГК	Старост	Склоп	P ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
10354421	110	0,6	1.95	292.1	61	местимичан	0	0	11-25%
10356421	110	0,5	5.72	774.5	0	0	0	0	0
10356421	110	0,5	9.34	1,068.5	61	70-90%	64	70-90%	0
26351421	110	0,6	6.97	821.1	61	30-60%	0	0	0
26354421	110	0,6	9.66	1,185.3	0	0	0	0	до 10%
26362421	110	0,4	0.5	47.5	0	0	0	0	до 10%
Укупно:			302.90	62073.9					
Одлучно зреле састојине (120 и више година)									
10351421	120	0,5	3.94	900.7	61	30-60%	65	30-60%	0
10351421	120	0,6	2.77	653.7	61	местимичан	0	0	0
10351421	120	0,5	18.23	3,336.1	61	30-60%	65	30-60%	11-25%
10351421	120	0,6	10.66	1,421.0	61	30-60%	65	30-60%	до 10%
10351421	120	0,6	19.18	3,828.3	61	местимичан	61	30-60%	26-40%
10351421	120	0,6	1.88	331.6	61	местимичан	0	0	преко 40%
10351421	120	0,6	17.65	4,631.4	61	30-60%	61	местимичан	26-40%
10351421	120	0,5	0.95	184.9	61	30-60%	0	0	0
10351421	120	0,5	4.18	1,117.7	61	70-90%	65	70-90%	до 10%
10351421	120	0,5	1.08	178.4	61	местимичан	65	местимичан	0
10351421	120	0,4	0.55	93.8	61	70-90%	0	0	0
10351421	120	0,5	3.77	1,255.4	61	70-90%	61	30-60%	0
10351421	120	0,6	1.34	302.8	61	30-60%	0	0	0
10351421	120	0,5	1.11	250.0	61	30-60%	0	0	0
10351421	120	0,6	6.07	1,665.6	61	30-60%	63	30-60%	11-25%
10351421	120	0,6	0.82	279.9	61	30-60%	65	местимичан	0
10351421	120	0,5	20.95	2,956.0	61	30-60%	61	30-60%	0
10351421	120	0,6	0.68	155.4	61	70-90%	0	0	до 10%
10351421	120	0,6	22.31	5,296.4	61	местимичан	0	0	0
10351421	120	0,5	1.37	180.7	61	70-90%	0	0	0
10351421	120	0,5	7.23	1,542.2	61	70-90%	65	70-90%	до 10%
10351421	120	0,5	4.16	1,094.1	61	70-90%	65	70-90%	до 10%
10351421	120	0,6	1.92	329.5	61	30-60%	65	местимичан	до 10%
10351421	120	0,5	2.77	541.5	61	30-60%	61	30-60%	0
10351421	120	0,6	29.67	6,925.0	65	30-60%	61	30-60%	до 10%
10351421	120	0,4	14.36	1,576.7	61	70-90%	61	70-90%	0
10351421	120	0,5	18.04	4,080.6	61	70-90%	0	0	0
10351421	120	0,5	4.81	1,327.6	61	местимичан	0	0	0
10351421	120	0,6	2.34	451.2	61	70-90%	0	0	0
10351421	120	0,5	7.38	1,619.2	61	30-60%	61	30-60%	0
10351421	120	0,5	2.66	743.7	61	30-60%	65	30-60%	0
10351421	120	0,5	3.29	1,247.2	61	30-60%	0	0	до 10%
10351421	120	0,3	1.56	70.7	61	70-90%	0	0	0

ГК	Старост	Склоп	Р ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
10356421	<u>120</u>	0,5	1.43	345.8	61	30-60%	0	0	0
10356421	<u>120</u>	0,5	1.52	310.4	65	<u>70-90%</u>	61	30-60%	0
55351421	<u>120</u>	0,6	3.57	626.9	61	30-60%	63	30-60%	до 10%
55351421	<u>120</u>	0,7	4.01	931.9	61	местимичан	0	0	0
10351421	<u>130</u>	0,5	9.82	2,523.7	61	30-60%	0	0	0
Укупно:			260.03	55307.8					
Незреле састојине хитне за обнову због свог здравственог стања									
10351421	70	0,3	1.29	250.4	54	местимичан	57	местимичан	<u>преко 40%</u>
Укупно:			1.29	250.4					
Укупно Високе букове састојине:			1254.81	281508.17					
ИЗДАНАЧКЕ БУКОВЕ САСТОЈИНЕ									
Састојине на граници сечиве зрелости (70-80 година)									
10360421	70	0,7	0.87	167.2	0	0	0	0	11-25%
10360421	70	0,6	20.21	3,904.6	0	0	0	0	26-40%
10360421	70	0,6	12.2	2,407.1	61	местимичан	0	0	11-25%
10360421	70	0,6	15.38	2,196.3	0	0	0	0	до 10%
10360421	70	0,6	12.82	3,483.2	0	местимичан	0	0	0
10361421	70	0,6	14.47	2,224.0	0	0	0	0	до 10%
10361421	70	0,6	17.35	2,213.9	61	30-60%	0	0	до 10%
10361421	70	0,6	3.29	423.1	0	0	0	0	до 10%
10361421	70	0,6	3.61	611.2	0	0	0	0	0
10361421	70	0,6	14.67	2,093.4	61	местимичан	0	0	11-25%
10361421	70	0,6	19.55	2,555.2	61	местимичан	0	0	11-25%
26362421	70	0,4	1.36	68.0	0	0	0	0	0
26362421	70	0,4	2.9	522.0	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	70	0,4	0.57	51.3	61	местимичан	58	местимичан	<u>преко 40%</u>
10360421	80	0,6	7.93	1,046.8	0	0	0	0	до 10%
10360421	80	0,6	11.14	1,769.0	61	местимичан	0	0	11-25%
26362421	80	0,3	1.83	115.3	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	80	0,5	1.57	109.9	65	местимичан	0	0	26-40%
Укупно:			161.72	25961.3					
Одлучно зреле састојине (81 и више година)									
10360421	<u>90</u>	0,6	1	139.2	0	0	0	0	11-25%
10361421	<u>90</u>	0,6	1.14	187.1	61	местимичан	43	местимичан	0
10360421	<u>120</u>	0,7	0.71	164.5	61	местимичан	0	0	11-25%
10360421	<u>120</u>	0,7	1.08	158.1	61	местимичан	61	местимичан	0
10360421	<u>120</u>	0,4	1.38	172.9	61	местимичан	0	0	11-25%
Укупно:			5.31	821.8					
Незреле састојине хитне за обнову због свог здравственог стања									
26362421	30	0,6	2.94	311.6	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>

ГК	Старост	Склоп	P ha	V m3	Подмл 1	Под1 Бројност	Подмл 2	Под2 Бројност	Степен оштећености
26362421	50	0,5	1.29	135.5	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
10360421	60	0,6	4.19	702.2	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	60	0,3	1.11	177.6	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
26362421	60	0,4	3.71	688.6	0	0	0	0	<u>преко 40%</u>
Укупно:			13.24	2015.5					
Укупно изданаčke букове шуме:			180.27	28798.7					

У оквиру привременог плана сеча и две најзаступљеније групе састојина, високе и изданаčke букве, разматран је приоритет појединих састојина за сечу, као и укупна потребна површина која би требало да се обнови у овом уређајном периоду.

Сагледавањем и једне и друге групације, привременим планом сеча је добијена превелика површина на којој би се спроводиле сече обнове, као и превелик етат у ове две групе састојина. Сходно томе и размеру добних разреда главних газдинских класа потребно је било да се план сеча обнове рационализује како би се остварила трајност приноса и прихода и како би сам план био реалнији.

Када су у питању **високе букове састојине**, на план сеча обнављања, утиче пре свега потреба за санацијом ледоломом оштећених састојина, као и неадекватан размер добних разреда, јер је нагомилана површина у V и VI добном разреду (видети поглавље 5.7. Стање састојина по старости), као и само стање тих састојина. У том смислу је одлучено да се замене младим састојинама састојине за санацију, као и да се део састојина VI добног разреда (одлучно зреле састојине) обнове завршним секом, јер се већ у следећем уређајном периоду очекује прелазак састојина из V добног разреда у VI у тој мери да ће површина VI добног разреда опет бити два пута већа од нормалне површине, а површина V добног разреда ће и даље бити већа од нормалне. На тај начин би се побољшао размер у добним разредима којима припадају младе састојине. Даље, одлучивајући које ће састојине ући по приоритету у план сеча разматрало се стање подмлатка (распрострањеност по површини, старост подмлатка и др), присуство оштећених стабала, склоп, обраст, па чак и закоровљеност и др. На делу површине високих састојина букве (зреле састојине и састојине на граници сечиве зрелости) су пролонгиране сече обнове, с'обзиром да је привремени план показао да је заправо огромна површина спремна за обнову, а тако добијени етат би био нерационално велики.

У план сеча обнове су поред споменутих састојина ушле и састојине лошег здравственог стања, део девастираних састојина и престареле изданаčke састојине.

Код **изданаčkih букових састојина** на одлуку које ће састојине, на крају процеса планирања, ући у коначни план сеча обнове су пре свега утицали присутност оштећених стабала, старост састојина (могућност да се и даље добро користи потенцијал станишта), заступљеност подмлатка, али и остали фактори битни за спровођење самог процеса обнове, стање саме састојине (обраст, склоп, и др.), али се узела у разматрање и већ представљена ситуација код високих састојина.

Након сагледавања привременог плана сеча, одлучен је коначни план сеча обнове и нега чини, у највећем обиму, завршни сек оплодне сече, реконструкционе сече и сече вегетативне обнове са циљем санирања јако оштећених састојина ледоломом, као и нешто накнадних и оплодних секова. Спровођењем планираних сеча се покреће одлучно решавање проблема нагомилане површине у VI добном разреду код високих букових састојина и започиње обнављање најодлучније зрелих састојина. Овакав план сеча обнове у овом уређајном периоду

обухвата најмању површину потребну да се покрене решавање овог годинама гомиланог проблема, а опет представља максималну површину која је процењена као граница могућности самог Ш.Г. „Тимочке шуме” у смислу испуњења планираног.

Следећом је табелом дат преглед планираних сеча у једнодобним састојинама.

Табела бр. 39 План обнављања једнодобних састојина приказан по врстама сеча

Врста сече	Газдинска класа	Површина радова ха	Запремина м ³	Прираст м ³	Принос м ³	Површина радова ха	Запремина м ³	Прираст м ³	Принос м ³
		I полураздобље				II полураздобље			
Оплодна сеча (оплодни сек) кратког периода за обнављање	10351421	2.77	653.6	31.7	271.9				
	10354421	1.95	292.0	13.7	131.0				
	10360421	1.00	139.2	9.1	79.9				
	10361421	1.14	187.1	9.6	83.9				
	Укупно:	6.86	1271.9	64.1	566.8				
Оплодна сеча (завршни сек) кратког периода за обнављање	10351411	235.60	50047.8	2465.8	50269.1	44.29	7553.3	1143.0	8494.1
	10356421	12.29	1724.6	95.6	1734.2				
	10360421	1.79	322.6	15.1	328.9				
	Укупно:	249.68	52095.0	2576.5	52332.2	44.29	7553.3	1143.0	8494.1
Оплодна сеча (накладни сек) кратког периода за обнављање	10351421	37.08	6945.9	350.4	3711.9	16.30	2229.0	347.9	1257.4
	Укупно:	37.08	6945.9	350.4	3711.9	16.30	2229.0	347.9	1257.4
Чиста сеча (Реконструкционе сече)	10176321	1.34	105.7	7.6	91.1				
	10351421	38.71	8789.7	406.6	8995.5				
	10360421	4.19	702.2	39.9	683.2	1.38	172.9	27.7	185.0
	26177321	1.26	39.1	1.1	40.1				
	26308311	0.95	82.1	5.3	87.4				
	26342421	0.50	45.0	1.3	46.3				
	26362421	27.63	4619.4	205.8	4698.7	11.14	306.2	65.7	357.0
	26482421	51.33	6939.9	337.2	6162.7				
	Укупно:	125.91	21322.9	1004.8	20805.1	12.52	479.1	93.4	542.0

Врста сече	Газдинска класа	Површина радова ха	Запремина м ³	Прираст м ³	Принос м ³	Површина радова ха	Запремина м ³	Прираст м ³	Принос м ³
		I полураздобље				II полураздобље			
		УКУПНО СЕЧЕ ОБНАВЉАЊА ЈЕДНОДОБНЕ	Укупно:	419.53	81635.6	3995.8	77416.0	73.11	10261.4

У овом уређајном периоду планирана је чиста сеча на укупној површини од 125,91 ха и то у циљу реконструкције ледоломом оштећених састојина, користећи директну, делимичну реконструкцију, као и ресурејекцију сечу (детаљније објашњење у 8. глави).

Оплодне сече кратког периода за обнављање су планиране на 293,62 ха и то завршни сек на 249,68 ха, накнадни сек на 37,08 ха и оплодни сек на 6,86 ха.

Планом сеча обнављања, у овом уређајном периоду, предвиђен је принос од 87709,5 м³.

Спровођењем завршног сека, као и чистих сеча добијамо 375,59 ха младих састојина.

У овој газдинској јединици заступљеност у процесу обнављања имају високе састојине букве, пар престарелих састојина изданачке букве и ледоломом оштећене састојине. У план сеча обнове ушле су одлучно зреле састојине, али и зреле и дозревајуће састојине ако су знатније оштећене, или се у тим састојинама јавио пожељни подмладак на већој површини. У делу зрелих и дозревајућих састојина које су својим стањем већ ушле у процес обнове, или су на прагу истог, пролонгиране су сече за наредне уређајне периоде, како би план у овом уређајном периоду био реалан, а трајност приноса и прихода обезбеђена.

Из свега изложеног се може констатовати знатна површина састојина за санацију, као и у процесу обнове код високих букових састојина, што представља два главна проблема на нивоу ове газдинске јединице. Све планиране сече имају за циљ поправку стања састојина и успостављање нормалнијег размера добних разреда главних газдинских класа на нивоу газдинске јединице, али и шумског подручја (шумског газдинства).

7.4.3.2. План проредних сеча шума

Претходни принос је у овом уређајном периоду заступљен пре свега кроз санитарне сече и нешто мало проредних сеча. Специфичност и један од главних проблема када је ова газдинска јединица у питању је разређеност средњедобних и дозревајућих састојина, што је проузроковало појаву закоровљености и појаву превременог јављања подмлатка, неретко непожељних врста. Разређеност средњедобних и дозревајућих састојина последица су пре свега дејства ледолома, када су крошње окресане и тиме редуковане. Оваквом појавом се отежава и у крајњој линији поскупљује каснија обнова. У том смислу нема пуно прореда узгојног карактера, а оне су планиране пре свега у састојинама јачег обраста и склопа и где је требало помоћи пожељним врстама угроженим конкурентским. Санитарне сече су планиране у састојинама са нешто већим оштећењима (11-25 %), где је узгојна компонента у другом плану, а превасходни задатак санирање оштећења која су настала, у овом случају, пре свега од ледолома.

Табела бр.40 План проредних (санитарних) сеча

Газдинска класа	Површина	Запремина	Прираст	Сеча (м³)		Интезитет прореде
	ха	м³/ха	м³/ха	/ ха	Укупно	
25-Селективна прореда						
10361421	17.35	127.6	3.6	37.0	642.0	29
10470421	5.74	220.9	8.0	44.0	252.6	20
Укупно 25:	23.09	150.8	2.7	38.7	894.5	26
10-Узгојно санитарне сече						
10176321	14.23	81.3	3.4	15.6	221.9	19
10196312	2.98	115.3	2.8	29.0	86.4	25
10301311	1.96	157.0	4.3	40.1	78.6	26
10307311	2.99	151.2	3.6	17.0	50.8	11
10331421	2.75	43.8	1.6	11.0	30.3	25
10338421	2.08	113.6	4.3	29.2	60.8	26
10351421	130.84	280.7	5.7	57.5	7524.8	20
10353421	1.91	184.4	3.8	45.0	86.0	24
10360421	207.57	171.6	4.7	33.5	6956.6	20
10361421	112.21	123.6	3.9	27.2	3055.9	22
10469421	3.94	219.8	6.7	37.2	146.7	17
10470421	1.66	165.4	7.0	49.0	81.3	30
10471421	4.06	236.7	8.5	68.8	279.4	29
10479421	1.53	142.9	4.2	27.0	41.3	19
26301311	1.45	250.8	6.3	50.0	72.5	20
26360421	2.80	122.2	3.6	14.0	39.2	11
Укупно 10:	494.96	186.3	4.8	38.0	18812.7	20
УКУПНО ГЈ	518.05	184.7	4.7	38.0	19707.2	21

Као што се може видети из наведене табеле планом проредних (санитарних) сеча у овом уређајном периоду планирано је 19707,2 м³, што представља укупно 18,3 % укупног планираног етата. Одабрани интензитет сеча у пуној мери зависи од сваке конкретне састојине тако да је просечни интензитет прореда за целу газдинску јединицу 21 %.

7.4.3.3. Укупан принос од сеча шума

Табела бр.41 Укупан принос

Газдинска класа	Стање шума					Главни принос	Проре. и сани. принос	Укупан принос	Интезитет сече	
	Површ.	Запремина		Запремински прираст					Запр.	При- раст
		ха	м³	м³/ха	м³					
10175321	2.16	130.4	60.4	4.9	2.3					
10176321	41.55	4058.0	97.7	133.9	3.2	91.1	221.9	313.0	7.7	23.4
10195312	0.51	32.1	62.9	1.0	2.0					
10196312	44.00	4264.4	96.9	126.3	2.9		86.4	86.4	2.0	6.8
10270421	3.49	533.7	152.9	16.9	4.8					
10288163	0.32	86.8	271.4	2.2	6.8					
10301311	1.96	307.7	157.0	8.4	4.3		78.6	78.6	25.6	93.6
10302311	0.50	83.7	167.4	1.9	3.8					
10304311	4.94	1227.0	248.4	27.4	5.5					
10307311	3.76	570.4	151.7	13.4	3.6		50.8	50.8	8.9	38.0
10331421	2.75	120.5	43.8	4.4	1.6		30.3	30.3	25.1	68.6

Газдинска класа	Стање шума					Главни принос	Проре. и сани. принос	Укупан принос	Интезитет сече	
	Површ.	Запремина		Запремински прираст					Запр.	При- раст
		ха	м³	м³/ха	м³					
10332312	0.31	73.7	237.7	2.0	6.5					
10336421	0.68	159.8	235.0	3.9	5.7					
10338421	12.43	1225.9	98.6	37.8	3.0		60.8	60.8	5.0	16.1
10351421	1444.12	308740.4	213.8	6369.8	4.4	73000.0	7524.8	80524.7	26.1	126.4
10353421	1.91	352.2	184.4	7.3	3.8		85.9	85.9	24.4	117.7
10354421	1.95	292.0	149.8	5.5	2.8	131.0		131.0	44.9	238.5
10355421	0.27	58.7	217.5	1.7	6.2					
10356421	43.97	10063.6	228.9	230.1	5.2	1734.2		1734.2	17.2	75.4
10360421	357.30	58767.8	164.5	1592.0	4.5	1277.0	6956.6	8233.6	14.0	51.7
10361421	228.21	30030.7	131.6	855.9	3.8	83.9	3697.9	3781.8	12.6	44.2
10469421	9.12	1751.4	192.0	52.1	5.7		146.7	146.7	8.4	28.2
10470421	8.63	1630.5	188.9	61.3	7.1		333.9	333.9	20.5	54.5
10471421	13.49	2181.4	161.7	81.0	6.0		279.4	279.4	12.8	34.5
10473421	0.47	32.6	69.4	1.1	2.3					
10476421	1.00	238.8	238.8	6.3	6.3					
10479421	3.68	825.9	224.4	26.6	7.2		41.3	41.3	5.0	15.6
НЦ 10	2233.48	427840.2	191.6	9674.9	4.3	76317.3	19595.5	95912.8	22.4	99.1
26103321	0.11	3.8	35.0	0.1	0.9					
26176321	1.31	92.0	70.2	2.4	1.9					
26177321	12.40	986.2	79.5	10.6	0.9	40.1		40.1	4.1	37.8
26197312	17.77	955.9	53.8	13.2	0.7					
26266241	4.88									
26266321	88.07									
26266421	15.06									
26271321	4.21	172.6	41.0	2.0	0.5					
26301311	1.45	363.6	250.8	9.1	6.3		72.5	72.5	19.9	79.7
26306311	1.54	280.5	182.1	6.1	3.9					
26308311	6.54	417.5	63.8	7.4	1.1	87.4		87.4	20.9	117.5
26328421	0.18	4.1	23.0	0.1	0.5					
26329312	0.48	4.8	10.0	0.1	0.2					
26342421	0.50	45.0	90.0	0.5	1.0	46.3		46.3	102.8	916.0
26351421	6.97	821.3	117.8	16.5	2.4					
26354421	9.66	1184.9	122.7	23.8	2.5					
26360421	2.80	342.1	122.2	10.0	3.6		39.2	39.2	11.5	39.1
26362421	61.65	6208.6	100.7	107.5	1.7	5055.7		5055.7	81.4	470.2
26480311	0.33	10.2	31.0	0.2	0.5					
26480421	0.71	20.6	29.0	0.4	0.6					
26482421	57.91	7145.4	123.4	137.1	2.4	6162.7		6162.7	86.2	449.5
НЦ 26	294.53	19059.1	64.7	347.2	1.2	11392.2	111.7	11503.9	60.4	331.4
55351421	7.58	1558.9	205.7	35.5	4.7					
НЦ 55	7.58	1558.9	205.7	35.5	4.7					
66267241	4.46									
66267312	0.21									
66267421	23.49									
НЦ 66	28.16									
УКУПНО ГЈ:	2563.75	448458.1	174.9	10057.6	3.9	87709.5	19707.2	107416.6	24.0	106.8

Укупан принос који ће се остварити од сеча шума за 10 година износи 107416,6 м³.

Главни принос (сече обнављања) планиране су у износу од 87709,5 м³ (81,7 %), а претходни принос (прореде и санитарне сече) у износу од 19707,2 м³ (18,3 %).

Укупан интензитет сече од 24,0 % удела у укупној запремини и 106,8 % удела у запреминском прирасту, требало би да представља реалан план, изводљив у предстојећем уређајном периоду.

Сам план представља нужност да би се санирале последице ледолома, који се десио на простору ове газдинске јединице, као и да би се поправио јако неповољан размер добних разреда и одлучно завршио процес обнове на делу површине зрелих састојина.

7.4.3.4. План коришћења осталих шумских производа

Коришћењу осталих шумских производа (шумски плодови, лековито биље, печурке и др.) у наредном периоду мора се посветити далеко више пажње у смислу сакупљања и откупа истих. Полазећи од тога да се биодиверзитет и биолошки ресурси штите и користе на начин који омогућава њихов опстанак, разноврсност, обнављање и унапређивање, Влада Републике Србије донела је Уредбу о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне (Сл. Гл. РС. Бр. 31/2005). Сакупљање, коришћење и промет заштићених врста ставља се под контролу ради обезбеђивања њиховог одрживог коришћења спречавањем сакупљања тих врста из природних станишта у количинама и на начин којим би се угрозио њихов опстанак у будућности, структура и стабилност животних заједница. С тим у вези, евентуално организовање сакупљања и откупа осталих шумских производа мора бити у складу са постојећом законском регулативом у циљу спречавања прекомерног коришћења.

Од јестивих гљива које се јављају у условима ове газдинске јединице треба издвојити вргањ (*Boletus* sp.), буковаче (*Pleurotus ostreatus*), лисичаре (*Cantharellus cubarius*) и сунчанице (*Macrolepiota procera*). Процењени приближни принос јестивих гљива (према Н. Бојацићу) за површине за које се претпоставља да су природна станишта поменутих врста гљива газдинске јединице „Честобродница“, износи 66702,1 кг на годишњем нивоу ($28,6 \text{ кг/ха} \times 2332,24 \text{ ха} = 66702,1 \text{ кг}$). Сходно процењеној количини јестивих врста гљива на подручју газдинске јединице „Честобродница“, претпоставка је да се уз поштовање свих законских обавеза и норми, са ове површине може искористити петина укупног процењеног приноса ($66702,1 \text{ кг/год} \times 1/5 = 13340,4 \text{ кг/год}$), што за десет година износи 133404 кг ($13340,4 \text{ кг/год} \times 10 \text{ год} = 133404 \text{ кг}$).

На овом простору, условљено станишним приликама, јављају се купина (*Rubus hirtus*) и дивља малина (*Rubus idaeus*). Од лековитог биља које расте на овом подручју издваја се хајдучка трава (*Achillea millefolium*), мајчина душица (*Thymus* sp.), камилица (*Matricaria chamomilla*), кантарион (*Hypericum perforatum*) и др. Такође, је могуће сакупити знатне количине плодова глога и шипурка, а интересовање влада и за цветом зове. Процену количина ових недрвних производа немогуће је прецизније дати, јер не постоји никакав основ за то, с обзиром да се откуп ових производа са простора газдинске јединице „Честобродница“ није вршио.

Овде се предлаже да се планиране количине искажу у годишњим плановима.

Такође, је потребно водити рачуна да се не сакупљају и користе врсте заштићене као природне реткости.

Остали производи шуме (шумски плодови, лековито биље), као и остали производни потенцијали површина које су дате на газдовање ЈП „Србијашуме“ (пашњаци, каменоломи), део су концепта комплексног коришћења шума, а њихово коришћење и унапређење представља логичку компоненту комплексног газдовања потенцијалима шума, а нарочито као део концепта производње хране у брдско - планинском подручју и заустављање депопулације ових подручја.

Паша

Питање паше је регулисано Законом о шумама. По том закону онај ко газдује шумама дужан је да одређује место и прописује услове за пашу, врсту и број грла као и надокнаду за пашу водећи рачуна о постављеним циљевима газдовања.

У условима ове газдинске јединице паша је забрањена у шумама у којима је у току природно и вештачко обнављање.

У претходном периоду није остварен приход од пашарења, нити је вршена евиденција броја и врсте стоке на подручју г.ј. „Честобродица“, тако да не постоје подаци који би могли бити коришћени у калкулацији прихода од пашарења.

7.4.4. План унапређивања стања ловне дивљачи

С' обзиром да се газдинска јединица „Честобродица“ целом својом површином налази у оквиру ловишта „Суваја“, тако је и план унапређивања стања ловне дивљачи везан за ово ловиште. Имајући у виду природне услове, врсте дивљачи које се налазе на овом простору, као и могућности организовања ловног туризма посебни циљеви газдовања у овим ловиштима су:

- постизање броја јединки главних врста дивљачи до економског капацитета;
- постизање одговарајуће полне и старосне структуре главних врста дивљачи;
- постизање високе трофејне вредности гајених врста дивљачи;

Сходно зацртаним циљевима газдовања у овим ловиштима предвиђене су и адекватне мере за спровођење циљева у дело:

- прихрана дивљачи;
- побољшање услова станишта у ловишту;
- стална контрола и одржавање броја предатора у ловишту;
- одстрел.

Према ловно – продуктивним површинама и бонитетима за гајене врсте дивљачи утврђује се економски капацитет за поједина ловишта. У следећој табели су дати бонитети за поједина ловишта, као и ловно продуктивне површине:

Табела бр.42 Капацитет ловишта

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно-продукт. површина (ха)	Бонитет ловишта
Ловиште „Суваја“			
1.	Европски јелен – <i>Cervus elaphus L.</i>	2.000	III
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus L.</i>	3.000	III
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa L.</i>	3.000	III

Дивљач у шуми налази мир, заклон и природну храну. Приликом планирања радова у шуми у интересу је ловства да се предходно изврши анализа промена које ће у састојини настати након извршења тих радова, нарочито сеча, као и то колико ће ти радови проузроковати промену животних услова битних за живот и даљу репродукцију појединих врста дивљачи.

Детаљни план ловног газдовања је разрађен у ловним основама, а за сваку ловну годину је обавезна израда годишњих планова.

7.4.5. План изградње шумских саобраћајница и других објеката у шуми

У овом уређајном периоду, с’ обзиром на постојећу отвореност ове газдинке јединице, планира се изградња нових путева, као и реконструкција и одржавање постојеће путне мреже.

У овом уређајном периоду биће изграђено неколико нових путних праваца:

Табела бр. 43 Новопланирани путеви

Ред бр.	Назив пута	Категорија			Отвара одељења
		Шумски пут (км)			
		I и II фаза	II фаза	Свега	
1.	Чокот – Дубоки поток		2.6	2.6	92,94,95 и 96
2.	Дубоки поток – Лопушански поток	3.5		3.5	96,97,98,99 и 100
3.	Пут кроз 12. одељење	1.4		1.4	12
УКУПНО:		4.9	2.6	7.5	/

У овом уређајном периоду биће изграђено 7,5 км нових путева.

Реконструкција постојећих путних праваца се планира на следећим деоницама:

Табела бр. 44 Путеви за реконструкцију

Ред. бр.	Назив пута	Категорија			Отвара одељења
		Шумски пут (м)			
		Пут са коловоз. конструкцијом	Пут без коловоз. конструкције	Свега	
1.	Суваја—Стругара-Криви вир	3500		3500	12,13,14,15,16,18,21,22,35,36,37,40и41
2.	Јасенова глава		4010	4010	9,19,18,20,21,22,23,24,25,26 и 27
3.	Суваја – Нешина грађа		1800	1800	3,4,5,8 и 9
4.	Јасенова бара - Шапурак		2510		50,51,58,59,60,61,64,65,66,57 и 67
5.	Јасенак		1516	1516	61,62,63,64, и 73
6.	Криви вир - Николин кладенац	2000		2000	77,79,90,89,88,87,93 и 94
7.	Гњацин поток		1500	1500	1,6,7,10 и 11
УКУПНО		5500	11336	14326	/

Укупна дужина путева за реконструкцију износи 14326 м, или 14,3 км.

Одржавање постојећих путних праваца планира се на свим осталим путним правцима ове газдинске јединице, односно на путевима који нису обухваћени планом реконструкције и планом новоградње путева. То даје укупну дужину постојећих путева за одржавање од 49,0 км.

Табела бр. 45 Пuteви за одржавање

Ред. бр.	Назив пута	Категорија путева						За одржавање (м)
		Пут са коловоз. конструкцијом (м)		Пут без коловоз. конструкције (м)		Свега (м)		
		Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	
1.	Криви вир - Николин кладенац		2430			0	2430	2430
2.	Чокот	1430				1430		1430
3.	Мала вучја глава			2090		2090		2090
4.	Рагудине			3237		3237		3237
5.	Пут кроз од 83. и 84.			958		958		958
6.	Пут кроз 75.			348		348		348
7.	Глождак (кроз 67. и 68.)			996		996		996
8.	Пут кроз 65.	1349				1349		1349
9.	Сепурак	2025				2025		2025
10.	Суваја—Стругара-Криви вир		5195			0	5195	5195
11.	Велика Суваја	4820	304			4820	304	5124
12.	Грбави поток	1526				1526		1526
13.	Влашка коса			1280	1480	1280	1480	2760
14.	Равна коса			140	1267	140	1267	1407
15.	Каменити поток - Торовине	1460				1460		1460
16.	Каменити поток	2200				2200		2200
17.	Луди вир			1700	290	1700	290	1990
18.	Каменити поток – Јасенова бара	4200				4200		4200
19.	Суваја – Нешина грађа			1090		1090		1090
20.	Нешина грађа - Мала Суваја	2900	1900			2900	1900	4800
21.	Гњацин поток	900				900		900
22.	Пут кроз 10.			430		430		430
23.	Средња коса			1033	50	1033	50	1083
УКУПНО		22810	9829	13302	3087	36112	12916	49028

За извршење свих радова на одржавању саобраћајница планирају се радници у режији. Детаљније о путевима у Програму отварања шума.

7.4.6. План заштите природних добара

Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“ („Сл. гласник РС“ бр. 116/2014) ово заштићено подручје дато је на управљање ЈП“Србијашуме“ Београд. Непосредно управљање на терену врши део предузећа Шумско газдинство „Тимочке шуме“ Бољевац, Шумска управа Бољевац.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности подручја Специјалног резервата природе “Мала Јасенова Глава“ се спроводи према Плану управљања, који је донешен за период 2015-2024. године. На План управљања Специјалним резерватом „Мала јасенова глава“ Министарство надлежно за послове заштите животне средине дало је сагласност број 353-02-1852/2015-17, 21.12.2015.год.

План управљања СРП „Мала јасенова глава“, се остварује кроз годишње програме управљања, којима се детаљно и прецизно дефинишу задаци, радови и активности, организациони и материјално-финансијски услови њиховог извршења.

План управљања конципиран је по годинама и планираним видовима рада који се могу груписати у:

- **Израда планских докумената:** Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби; План управљања за наредни 10год. период; Годишњи програм управљања; Извештај о остварењу Годишњег програма управљања .
- **Обележавање Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“:** Обележавање спољне границе; израда, постављање и одржавање ознака-табли и инфо-табли
- **Чување Специјалног резервата природе „Мала Јасенова Глава“:** Формирање чуварске службе ; Едукација и оспособљавање чувара; Набавка опреме за рад чуварске службе
- **Уређење Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“ :** постављање путоказа ; адаптација сале на радилишту Суваја ; уређење научно-популарне стазе; уређење пута од 11,2км.
- **Популаризација и презентација Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“:** израда публикације за посетиоце Специјалног резервата природе.

7.4.7. План уређивања шума

Ова Основа за газдовање шумама важи од 01.01.2018. до 31.12.2027. године. За израду нове основе треба почети са прикупљањем теренских података у лето 2026. године, како би се њеном изградом у пролеће 2027. године обезбедио континуитет планирања.

7.4.8. Очекивани ефекти газдовања шумама

Сви планови газдовања урађени су са циљем да се унапреди садашње стање, тј. постигну краткорочни циљеви газдовања који су у функцији постизања дугорочног општег циља, а то је оптимално стање шума на датом станишту, односно обезбеђење функционалне трајности.

На бази садашњег стања шума и шумског земљишта, а под претпоставком да се планирани радови реализују до краја уређајног периода, очекујемо следеће стање шума:

1. Извођењем завршног сека оплодне сече у једнодобним шумама и реконструкцијом дела састојина неодговарајућег стања на крају уређајног периода добијамо 375,59 ха младих састојина, поправљамо старосну структуру и размер добних разреда.
2. Обнављањем зрелих и презрелих састојина ће се поправити стање састојина по очуваности.

3. Извођењем проредних сеча, сеча обнове, као и класичних санитарних сеча у оштећеним састојинама, на површини од 872,26 ха обезбеђујемо већу биолошку стабилност тих састојина.
4. Извођењем мера неге шума: сече избојака и уклањање короа ручно (121,7 ха), окопавањем и прашењем у културама (116,4 ха), као и проредним и санитарним сечама обезбеђујемо правилан развој и биолошку стабилност младих састојина.
5. Реализацијом планираних сеча (главних и претходних) од 107416,6 м³, на крају уређајног периода очекујемо дубећу запремину од 441617,5 м³, односно смањање запремине за 6840,6 м³ или за 1,5 % у односу на садашњу запремину.
6. Изградњом нових путних праваца, вршењем реконструкције и одржавања постојећих путних праваца шуме ове газдинске јединице биће доступније за будуће газдовање, а отвореност ће се попети на 62483 м, или на 23,5 м/ха.
7. Рационалним газдовањем ловном дивљачи очекује се постизање оптималне бројности дивљачи на овом подручју.
8. Коришћењем осталих шумских производа са простора ове газдинске јединице повећаће се укупни приходи.
9. Спровођење редовних (превентивних) и репресивних (у случају појаве штетних утицаја) мера заштите шума на подручју газдинске јединице „Честобродница“ очекује се побољшање тренутног здравственог стања састојина.

8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА ГАЗДОВАЊА

8.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ШУМСКО-УЗГОЈНИХ РАДОВА

Планови газдовања шумама, утврђени Основом газдовања шумама, детаљно се разрађују извођачким планом газдовања шумама по принципу из великог у мало, којом приликом се усклађује и технологија по фазама радова на гајењу и коришћењу шума.

У овом уређајном периоду у овој газдинској јединици пошумљавања су планирана садњом садница, док се при завршним сековима приликом природне обнове, у случају помањкања природног подмлатка препоручује комплетирање подмлатка сетвом семена под мотику.

Пошумљавање садњом

Пошумљавање садњом је у овом уређајном периоду планирано на повринама на којима су уклоњене ледоломом оштећене састојине, у оштећеним састојинама где ће се тек вршити санација и у састојинама где је потребно попуњавање.

а. Припремање терена за пошумљавање

Потребно је извршити уклањање непожељне вегетације (трава, жбуње, коров) која својим присуством отежава извођење радова, а касније смета развоју културе. Уклањање се врши косирима, другим алаткама, или машински.

б. Манипулација садницама

У транспорту саднице треба заштитити од исушивања и промрзавања. Транспортно возило обавезно треба да има цираду, а пожељно је да канате буду обложене влажном маховином. У случају замрзавања садница, треба их сместити на неко не сувише топло место како би се постепено откравиле и тек онда их распаковати.

Садница се одмах по истовару утапљују у близини површине која се пошумљава на месту заклоњеном од ветра и сунца, у ували, у шуми, по могућству у близини воде, ископа се ров дубине колика је дужина корена, саднице се распореде уз зид јарка тако да не прекривају једна другу. Затим се корен садница затрпава земљом која се добија копањем следећег јарка на 20 - 30 цм изнад првог, тако док се све саднице не утрапе. На крају се трап добро залије водом. У случају да нема друге заштите од сунца, трап се прекрије надстрешницом од грања. Пре садње саднице се пребирају, одстрањују се оштећене и дефектне, а затим се маказама или ножем одрезују екстемно дугачке и оштећене жиле и у свежењевима од 50 или 100 комада стављају се у посуде у којима се разносе по радилишту.

Издате саднице се посебно евидентирају.

Саднице се држе за време садње у посудама, кофама, са кореном у влажној маховини или у влажној хумусној земљи.

в. Садња класичним садницама у јаме

Копање рупа врши се ашовом или крампом. Рупе су димензија 35 x 35 x 35 цм или веће у зависности од величине садница. Ако је земљиште затрављено, најпре се одсеца травни бусен и

одлаже на страну. Затим се откопава и посебно одлаже горњи хумусни слој земљишта, а посебно земљиште из доњег дела. Камење се такође посебно одлаже.

Када се рупа ископа приступа се садњи. У ископану рупу најпре се врати мало ископане земље. Саднице се постави усправно на средину јаме, размести се коренов систем, а затим се у рупу враћа прво ситнија, хумозна земља, па потом она из доњег дела јаме, све време лагано притискајући прстима око жила. Затим се садница мало повуче на горе како би се коренов систем исправио, а околна земља благо загази ногама. На крају, на површину се ставља преврнут травни бусен и нагази. Садница мора бити посађена тако да врат корена (прелаз корена у стабаоце) буде у нивоу терена, а не испод, или изнад.

На нагнутим теренима садњу вршити израдом контра нагиба уз додавање земље из откопа са стране.

Пошумљавање сетвом под мотику

Пошумљавање сетвом под мотику је у овом уређајном периоду условни вид рада и треба га спровести у случају да приликом природне обнове (завршних секова) не дође до појаве подмлатка на делу површине (види смернице за попуњавање природно обновљених састојина). Уколико је знатно закоровљење не обновљене површине у том случају одлучити се за саднице адекватне старости које ће боље парирати конкурентској вегетацији.

На предвиђеним површинама, пре припремања парцелица за пошумљавање, уклонити сву приземну вегетацију, жбуње и грањевину (уклањање корова и сеча избојака). Парцелице за пошумљавање треба да буду димензија 30x30 цм, тако да једна парцела долазина 3 м² (2,0x1,5м). Ако се процени да су услови станишта тешки, да је ницање поника отежано, парцелице се могу распоредити и гушће. У сваку парцелицу, претходно обрађену на 20-30 цм, треба под мотику посејати 5 комада семена. Потом добро залити водом. Пожељно је да семе одабрано за сетву буде у адекватној развојној фази, најбоље наклијало, како би ницање младих биљчица било извесније. По ницању биљчица извршити још једно уклањање корова и сечу избојака у најпотребнијем тренутку по младе биљчице. У наредним годинама пратити пошумљену површину и интервенисати по потреби у смислу помоћи младим биљкама, или евентуалног попуњавања предметне површине.

Припрема земљишта за природно обнављање - Уколико су отежани услови за природно обнављање шума услед разних фактора, потребно је приликом обнове истих изводити припрему земљишта да би се омогућило подмлађивање. У овој газдинској јединици се то односи на букове састојине у обнови, које су се прераним отварањем склопа закоровиле, тако да је потребно у извесној мери уклонити предраст непожељних врста, жбуње и приземну вегетацију који ометају подмлађивање. Потребно је напоменути да се радови уклањања корова и приземне вегетације, по могућству треба поклопити са годином обилног уroda семена, како би ефекат ових радова био максималан. Из тог разлога је битно пратити фенофазе састојина у којима су потребне овакве помоћне мере приликом обнове, нарочито фенофазу цветања и плодоношења.

Попуњавање шумских култура и природно обновљених састојина - Са попуњавањем шумских култура почиње се у другој години живота састојине и то по правилу само онда када је проценат пропалих биљака већи од 20 %. Ако се испостави да број пропалих биљака износи од 10 - 20 % од укупног броја посађених и да је губитак равномерно распоређен по целој површини, попуњавање није обавезно. Ако се покаже да се биљке нису примиле у већем броју на појединим местима тако да се читава "крпе" остале празне, култура се мора попунити, чак и ако је укупно пропало мање од 10 % засађених биљака. Исти принцип важи и за природно

обновљене састојине, с'тим што се код природно обновљених састојина са попуњавањем почиње по уклањању материнске састојине.

Ако се при пошумљавању употреби мање од 2000 садница по хектару, тада се свака угинула биљка мора заменити новом. Садња приликом попуњавања се врши у јаме на претходно описан начин, док се попуњавање сетвом под мотику врши на парцелице димензија 30х30цм, претходно припремљеним са сетву, тако да једна парцела долази на 3 м² (2,0х1,5м). У сваку парцелицу, претходно обрађену на 20-30 цм, треба под мотику посејати 5 комада семена.

Када дође до попуњавања шумских култура, или природно обновљених састојина, применити адекватне мере неге у потребном обиму. Код попуњавања садницама потребно је у првим годинама урадити окопавање и прашење, а касније евентуално сечу избојка и уклањање корова, све прилагођено станишним и климатским условима. Код попуњавања семеном, с' обзиром да се на тај начин подржава природни начин обнављања, само у лошим станишним и климатским условима се могу применити мере као и код попуњавања садницама.

Окопавање и прашење у културама - Прашење и окопавање се изводи након оснивања шумских култура, првенствено ради регулисања водног режима земљишта и уклањања конкуренције коровске вегетације тј. ради побољшања станишних услова за растење и развој младих шумских култура. Број окопавања и прашења треба применити по потреби, која се утврђујем константним праћењем пошумљене поврпине и износи просечно 3-4 пута у другој и 1-2 пута у трећој години после садње (основом предвиђено 1 пут). Сходно реченом, људство на терену треба пратити развој сађених, или сејаних биљчица, као и развој конкурентске вегетације и водне услове земљишта и према томе поступати. Сваки наврат при окопавању и прашењу евидентирати посебно у евиденцији газдовања.

Код сађених биљчица се окопавање и прашење изводи у непосредној близини саднице (минимум 50цм х 50цм), а код сетвом подигнутих састојина треба пронаћи парцелице на којима је вршено сејање семена и око никлих биљчица окопати и уклонити конкурентску вегетацију. У том смислу је пожељно парцелице на којима је вршена сетва семена видно обележити и држати се једног константног размака међу парцелицама.

Ако је година сунчана, број окопавања и прашења се повећава за 1-2 пута и обрнуто ако је година кишна. Неопходно је да се наведени број култивација у појасу храстова повећа због неповољних станишних услова, али се зато може смањивати у појасу букве, где прилично повољни услови влажности обезбеђују добро преживљавање и пораст садница. Примарна радња код окопавања је уклањање корова, а код прашења рахљење површинског слоја земљишта, које постаје растресито и на тај начин спречава испаравање постојеће влаге. Најповољније време за прашење је непосредно после кише. Јун и јул су месеци када се прашење најпотребније.

Сеча избојака и уклањање корова ручно - Овај вид рада ће се у овој газдинској јединици спроводити као помоћ при пошумљавању и реконструкцији састојина, али и код састојина које се обнављају природним путем, на местима где је подмладак жељене врсте угрожен од конкурентске вегетације (9/д). Ако у току важења ове Основе, а приликом природне обнове састојина у којима ова мера није предвиђена планом, дође до таквих услова да је потребно уклонити конкурентску вегетацију пожељном подмлатку, потребно је овај вид рада и спровести онолико пута колико је потребно. Сваки наврат при сечи избојака и уклањања корова евидентирати посебно у евиденцији газдовања.

Непожељни избојци се доста успешно сузбијају превршавањем (косиром, српом или косом). Висина превршавања зависи од висине и близине подмлатка који се штити. Битно је да штићен подмладак има отворен простор за раст у висину, да их конкурентни избојци не наткриљују, нити му сувише стешњавају круне. Обично се избојци скраћују у првим годинама

на 40 - 80 цм од земље, а касније на висини доње трећине до половине круне штићених садница. Сеча избојака или изданака на "чеп" (до дна приданка - избојка) погодује бујном расту нових шиба, те се не препоручује.

Битно је напоменути да се ова мера неге искористи и за помагање стаблима високог порекла, спутавајући стабла изданачког порекла, која су се појавила из пањева и жила уклоњених стабала.

Приликом извршавање ових радова не смеју се уклањати, нити уништавати заштићене врсте биљака.

Начин извођења прореда - прореде код интензивног газдовања су основни вид неге шума и најдуже се примењују у састојинама с' обзиром на дужину трајања производног процеса. Који вид прореда применити, начин извођења, интензитет и учесталост, најчешће зависи од затеченог стања састојина (оцењеног кроз структурне особине састојина - склопљеност и очуваност, здравствено стање), досадашњег начина неге и утицаја на затечено стање као и станишних услова у којима се нега изводи.

Основна особина прореде је да се њеном применом увећава вредност прираста, прираст се усмерава на најбоља, унапред одабрана стабла у састојини, а истовремено се осигурава биолошка стабилност састојине и одржава максимална производња и користи производни потенцијал земљишта.

Прореде ће се у овом шумском комплексу изводити на принципима селективног одабирања, прилагођено стању шума и основној намени сваке конкретне састојине.

У састојинама у којима прореде у досадашњем периоду нису извођене, треба примењивати начела негативне селекције, а у свим другим случајевима биће примењивана селективна прореда на принципима позитивне селекције.

У колико су састојине лошег здравственог стања, прво се морају извршити санитарне прореде, којима се уклањају сва сува и оштећена стабла.

Такође, је битно прво из састојина излучити стабла вегетативног порекла и на тај начин састојине мешовите по пореклу преводити у високи узгојни облик.

Селективне прореде се врше тек пошто су предходним ниским проредама из састојине уклоњена болесна и лоша стабла, а састојина је поново формирала склоп. Поступак за извођење селективне прореде је следећи:

У састојинама се одабира довољан број стабала будућности. У овој Г.Ј. је довољно издвојити 300-500 стабала по једном хектару у првим проредама. У каснијим проредним захватима број стабала будућности треба спустити на око 100 стабала. Ова стабла морају да имају одређене квалитетне особине као што су: високо порекло, нормална развијеност крошњи, добро здравствено стање и виталност и да су без механичких оштећења. У колико састојина и стабла у њој не могу да испуни све ове критеријуме, треба се држати принципа „најбоља стабла“, макар она била одабрана и међу лошим.

Пошто се идентификују стабла будућности, врши се дознака стабала за сечу која ометају развој стаблима будућности. Ова стабла се налазе на тај начин што се обиласком око стабала будућности проналазе стабла која својим положајем угрожавају развој одабраних стабала не водећи, при томе, рачуна којој класи и спрату припадају по свом биолошком положају. По правилу су то **једно до два стабла** која директно угрожавају развој стабала будућности, док се остала "индиферентна" стабла дозначују само ако су на неки начин толико оштећена да не могу сачекати следећу прореду.

Интервал прореда зависи од негованости састојина. У колико састојине до сада нису неговане прореде су планиране у два интервала, с' тим што се друга прореда изводи 3-5 година након прве, односно када се оцени да је постигнут жељени ефекат.

Санитарна сеча - Санитарне сече подразумевају уклањање оштећених стабала из састојине, која се могу јавити из разних разлога. Тако се санитарни захват планира у зависности од степена оштећења, а креће се од минималног 8-10 % захвата по запремини код састојина са незнатним оштећењима, а где због самог стања састојина није могуће спроводити редовне видове сеча (разређене састојине, прекинут склоп, недовољан обраст за одређену развојну доб и сл.) и захвате до 50 % захвата у запремини где захвати имају карактер проредних сеча, или чак карактер сеча обнављања. Састојине које имају већа оштећења од 50 % и која би уклањањем тако велике дрвне масе изгубила способност природне обнове, не санирају се санитарним сечама, већ се санирају чистом сечом и потом замењују пошумљавањем новом састојином.

Програмом за израду основа је називу „санитарна сеча” додат префикс „узгојно”, на тај начин наглашавајући да, и ако већ долази до потребе за оваквим видом сеча, треба тежити да се оне изводе на такав начин да састојина има од њих корист и у узгојном смислу.

Код спровођења санитарних сеча се уклањају пре свега:

- сува стабла или стабла која је захватио процес сушења;
- оштећена стабла од пожара, снега, леда, ветра, биљних болести, механичких оштећења;
- гнездаста и крндељаста стабла;
- надстојна стабла превршених круна и некавалитетног дебла, и сл.

Код састојина где ће се вршити санитарне сече у овом уређајном периоду, као и у састојинама у којима је у ранијем периоду урађена санација штета, или је степен оштећења био незнатан, па није било потребе спроводити санитарне сече, треба наставити са континуираним праћењем стања и уколико дође до погоршања стања реаговати адекватном мером, како би се угрожавајући фактор отклонио, а састојина санирала.

Оплодна сеча - Техника извођења оплодне сече састоји се у томе да се стабла старе састојине при обнављању не уклањају одједном, већ постепено, у неколико захвата, у времену до 20 година.

Класична оплодна сеча састоји се из следећа три основна сека: припремног, оплодног (накнадног) и завршног. У овом уређајном периоду су планирани оплодни, накнадни и завршни секови оплодне сече. Завршни сек је планиран у две варијанте (у једном наврату и у два наврата).

Због техничке немогућности Програма за израду Основа да се завршни секови у два наврата планирају у оквиру два полураздобља, они су сврстани у једно полураздобље (било прво, или друго), а у пракси ће моћи да се врше у оквиру оба полураздобља.

Оплодни сек оплодне сече

У првој години или наредној након обилног уroda семена спроводи се оплодни сек.

Циљ оплодног сека је:

- да се читава површини састојине наплоди квалитетним семеном;
- да обезбеди састојини најбоље услове у погледу светлости, топлоте и влаге за ницање семена;
- да обезбеди најбоље услове поникну и подмлатку, а уједно и заштиту од негативних утицаја климатских чинилаца.

Стабла која се ваде оплодним секом:

- у првом реду се уклањају стабла са јако развијеном круном, јер претерано засењују подмладак;
- стабла лошијег здравственог стања;
- стабла конкурентних врста.

Основни циљ извођења оплодног сека је да се још већим смањењем броја стабала у састојини семену обезбеде најбољи услови за клијање, као и развој подмлатка, у времену између оплодног и заршног сека. Овим секом се по правилу вади око половине од броја стабала која у састојини остану после извођења припремног сека.

Оплодним секом се из састојине уклањају углавном категорије стабала са јако развијеним крошњама, да не би претерано засењивала подмладак, тако да у састојини после извођења овог сека остану само стабла са правилно развијеним крошњама, које могу у исто време успешно одолевати снази ветра. Стабла која остају у састојини после оплодног сека су практично најквалитетнија стабала састојине, па се њиховим задржавањем на пању до завршног сека до максимума интензивира и користи дебљински прираст.

Планом сеча главног приноса планиран је оплодни сек у буковим састојинама у одељењима: 90е, 74ц и 87ц.

Накнадни сек оплодне сече

Накнадни сек се изводи две до три године после извођења оплодног сека са циљем да у састојини остану највреднија и најбоља фенотипска стабла равномерно распоређена по сечини. Овим секом се, по правилу, уклања половина дрвне масе која остане после извођења оплодног сека, али у зависности од стања састојине, пре свега количине и квалитета подмлатка, накнадни сек се може калкулисати са мање, или више од 50 % преостале дрвне масе.

Циљ накнадног сека је:

- да се подмладак који се појавио после извођења оплодног сека делимично ослободи засене, а де се преосталим бројем стабала у састојини заштити од касних пролетњих мразева,
- да преостала материнска стабла могу допунски да изврше осемењавање недовољно осемењеног дела сечине,
- накнадним секом користи се прираст стабала на светлост.

Накнадни сек је у овој основи дефинисан под шифром - 80, сходно могућностима које је предвидео Програм за израду посебних основа.

У буковим састојинама се поред непожељних пратећих врста које су дочекале крај опходње, а требале су да буду уклоњене из састојине у почетку процеса обнове, често јавља и непожељни предрост главне врсте, па се тај пропуст овом приликом треба исправити. Овај проблем се јавља у знатном броју састојина.

У овој газдинској јединици накнадни сек треба тако спровести да се ослободи подмладак на делу површине на којој га има у задовољавајућем обиму, а на делу површине где подмлатка нема довољно ће се искористити потенцијал плодоносећих стабала, тако да је за очекивати да се у првим годинама следећег уређајног периода заврши процес обнављања (18д, 40а, 66б, 72д, 72е и 81а).

Завршни сек оплодне сече (у једном наврату)

Планом сеча главног приноса планиран је завршни сек у једном наврату у одељењима број 15б, 20а, 34ц, 46а, 58е, 60б, 64е, 65а, 65б, 67ц, 70а, 70б, 78б и 79б, која су подмлађена 70(80)-90% површине, а треба га спроводити, углавном, у првом полураздобљу да не би прерастао подмладак.

Када се подмладак на сечини која се обнавља оплодном сечом развије до те мере да му више не прети никаква опасност од екстремно ниских и високих температура ваздуха, тада се из састојине која се обнавља уклањају сва преостала стара стабла.

Завршни сек се спроводи од 3 до 5 година након оплодног или накнадног сека, односно када је најмање 70% површине састојине/одсека подмлађен подмладком доброг квалитета, висине око 0,5 м и са 3 до 5 младих јединки по м². У условима ове газдинске јединице често се са завршним секом закаснило, па је подмладак знатно виши од наведеног.

Ради заштите подмлатка, завршни сек и извлачење дрвне масе добијене овим секом, обавезно треба извести ван трајања вегетације, по могућству када је подмладак заштићен снегом.

Завршни сек ће се изводити у састојинама где је неопходно завршити процес подмлађивања и где подмладак по бројношћу задовољава тј, може да замени стару састојину.

После извршеног завршног сека неопходно је извршити додатно успостављање шумског реда и уклањање оштећених стабала и предраста који је испод таксационе границе и није посечен код редовне сече.

Завршни сек који се спроводи у два наврата

У састојинама које су зреле и презреле, а нису довољно подмлађене (30-60 % површине одсека и мање) спроводи се завршни сек у два наврата.

Принцип оваког завршног сека је да се у првом наврату из састојине изваде сва стабла која су испунила своју сврху (подмладила простор око себе) и којима ту више није место (смитају подмлатку, представљају предраст, нездрава су и др.), а да се оставе стабла, у слабије обновљеним деловима састојине, да до краја уређајног периода осемене исту. У том смислу се нарочито треба ослободити подмладак на површинама где га има довољно и где је достигао развојни стадијум када му не треба заштита материнске састојине. Препорука је да се води рачуна и о распореду тих стабала која ће остати да доосемене састојину, да при сечи у другом наврату могу бити сва ефикасно и финансијски исплативо извучена са те површине.

Када је дошло и до појаве подмлатка на до тад необновљеном делу састојине приступа се „коначном“ завршном секу, када се ваде сва заостала стабла у састојини и коначно ослобађа млада састојина материнске заштите. Ако није дошло до појаве подмлатка на целој површини одсека до краја уређајног периода, могуће је „коначни“ завршни сек пребацити у следеће уређајно раздобље, или, препоручљивије, вештачки комплетирати подмладак на површини где га до тад није било.

Препорука је да се први наврат планира у оквиру првог полураздобља, а да се други наврат изведе у другом полураздобљу, а најраније по појави прихватљивог подмлатка и на делу површине где га није било довољно.

Не може се извршити завршни сек на површини ако није обновљена најмање 70-80% подмладком доброг квалитета и довољне бројности по м² (3 до 5 младих јединки по м²). Одељења, односно одсеци где ће се спроводити завршни сек у два наврата су: 9д, 18е, 21б, 22а, 23ц, 25а, 25ф, 31б, 41а, 47б, 51а, 53а, 57ц, 67б, 68а, 69а, 72б, 73б, 75а, 76а, 77а, 80 а, 89б, 72ц, 73а, 54е и 88б.

Санација ледолома - У састојинама у којима су евидентиране штете од ледолома су планиране адекватне мере за отклањање последица у зависности од степене оштећења и самих састојинских и станишних прилика.

Тако су у састојинама са мањим степеном оштећења (до 40 %) планиране санитарне сече (претходно објашњене).

У састојинама где су штете знатније, а у зависности од конкретних прилика саме састојине и станишта, планиране су сече природне обнове, или реконструкциона сеча (видети смернице за мелиорацију шума). У састојинама у којима је препозната могућност да се и поред оштећења од ледолома обнове природним путем, прописивани су одређени секови опложне сече, тако да се, по већ споменутим принципима дозначивања оштећених стабала (објашњење код смерница за Санитарне сече), треба прво из састојине излучити оштећена стабла, а потом по познатим принципима опложне сече (објашњено у тексту на даље у смерницама за Опложне сече) треба наставити, или завршити процес обнове конкретне састојине.

Мелиорација шума - Кад је у питању газдинска јединица “Честобродица” препоручени метод приликом реконструкције, пре свега букових састојина, је **метод делимичне (комбиноване) реконструкције**, с’ обзиром на стање ових састојина, које делом могу дати семе задовољавајућег квалитета, и због тога што овај метод подразумева знатно мање трошкове приликом спровођења у дело. Метод делимичне реконструкције, на начин овде представљен, треба обавезно применити у састојинама **90/а, 91/а и 93/и**, док је у осталим састојинама предвиђеним за реконструкцију препоручене директна реконструкција.

Метод делимичне (комбиноване) реконструкције се састоји у примени комбинације индиректне конверзије и тоталне реконструкције.

Она се по правилу примењује у ниским шумама и девастираним састојинама, где се на релативно малим растојањима у састојини налазе различита састојинска стања.

Потпуну реконструкцију примењивати само када састав, квалитет или опште здравствено стање састојине не задовољава, те даље остајање постојећих стабала на конкретном станишту нема ни биолошког, ни економског, нити оправдања у репродуктивном смислу.

Међутим, када се у ниским и девастираним шумама на релативно малим растојањима у састојини налазе различита састојинска стања, примењује се комбинација индиректне конверзије и тоталне реконструкције, тј. ако се у појединим деловима састојина налазе здрава и квалитетна стабла, добрих фенотипских особина, а у другим стабла или био групе лошег здравственог стања и лоших фенотипских особина, чији се даљи опстанак у састојинине не може правдати. У оваквим случајевима се у квалитетнијим деловима тих састојина превођење у виши узгојни облик врши по принципу индиректне конверзије, а у лошим деловима по принципу тоталне реконструкције.

У овој газдинској јединици се ова метода реконструкције може применити у састојинама високог порекла у већем обиму оштећеним ледоломом (**90/а, 91/а и 93/и**), а које су у знатној мери већ подмлађене, или се очекује какав такав урод семена.

Овај метод подразумева сечу у два, или више наврата, изузетно у једном када се састојина до тренутка прве сече потпуно обнови, или због погоршаног здравственог стања, или сличног дође до одлуке решавања површине тоталном реконструкцијом.

Сам поступак делимичне реконструкције би требало да подразумева следеће радове:

- Припрема састојине, нарочито, земљишта за прихватање семена приликом обилнијег плодоношења. Ова фаза подразумева уклањање сечом свих стабала, чије је постојање у састојини непотребно, или непожељано, као и уклањање вегетације која отежава природно обнављање (приземна вегетација, непожељан подмладак и др). Када су састојине ове газдинске јединице у питању, треба у првом наврату из састојине излучити сва јаче оштећена стабла, а у састојини оставити стабла са јачим крунама, која могу у тренутној ситуацији дати какав такав подмладак. На овај начин би на површини остала само стабла пожељних врста способна да дају семе. **Ове послове планирати и урадити у првим годинама уређајног периода**, како би што више времена било на располагању преосталим стаблима за осемењавање.

- После примања семена, односно појаве подмлатка, у последњим годинам уређајног периода уклонити преостала стара стабла са површине (или и раније ако њихово здравствено стање то захтева), чак и у случају ако није дошло до осемењавања површине у пожељној мери, када ће се евентуалне празнине без подмлатка попунити вештачким путем.

Замену ових састојина младим, због њиховог здравственог стања, неопходно је отпочети што пре.

И поред наведених предлога за избор система мелиорације девастираних и ледоломом оштећених шума, због различитог састојинског и станишног стања на површинама предвиђеним за реконструкцију, руководиоцу послова (ревирном инжењеру) оставља се могућност слободног избора начина извођења радова на овим површинама уз одговорност и поштовање одредби општеважећих смерница и принципа, а са циљем добијања младе састојине.

Вегетативно обнављање (Ресурекциона сеча) - је једно од планираних решења за састојине које су девастиране ледоломом, у овом случају изданаčke средњедобне састојине, а у којима има преко 40% одумирућих стабала. То су одсеци: 12ф, 77д, 77ф, 86д, 90г, 92б, 93ј, 93ц, 94ц, 94б, 95б и 99д.

Ресурекциона сеча се заснива на регенеративној способности дрвећа – вегетативном начину обнављања, са циљем да се сечом оштећених стабала из пањева и жила подстакне регенерација, односно формирање нових, квалитетних изданака и избојака.

Код извођења ресурекционе сече треба обратити пажњу на:

- Време извођења сече и
- Технику извођења ресурекционе сече.

Када је у питању време извођења ресурекционе сече, најповољнији временски период је доба вегетационог мировања, односно од почетка октобра до краја марта. Уколико се стабло посече пре почетка кретања сокова сва резервна храна остаје у пању и, захваљујући томе, поспешује се буђење провентивних и формирање адвентивних пупољака, а истовремено повећава се почетни прираст новоформираних изданака. Треба напоменути да нема неке битне разлике између сеча изведених у касну јесен или у рано пролеће, када је у питању успешност формирања изданака и избојака. Уколико се сеча изведе у току трајања вегетационог периода постоји опасност да новоформирани изданци страдају од летње жеге и раних јесењих мразева.

Сама техника извођења ресурекционе сече односи се на начин формирања реза приликом сече сваког стабла. Наиме, код сече стабла неопходно је формирати коси рез како се вода не би задржавала на самом пању. Уколико је то, из неког разлога, неизводљиво, треба формирати рез у виду крова, односно "рез на две воде". Такође, битно је да се приликом сече стабала и извлачења посечене дрвне запремине не скида кора са пањева, јер би се тиме умањила изданачка моћ самог пања.

Заштитне шумске зоне дуж и око река и потока

Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река и потока (препука је минимум 10 м) састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима са посебном пажњом треба спроводити планиране мере како би се на тим површинама обезбедио континуитет шумске вегетације. Мерама неге учинити постојеће састојине виталнијим како би постојаније могле да одговоре задатој функцији. Приликом обнове ових површина служити се продужавањем опходње (најмање за једну ширину доброг разреда) уз вођење рачуна да састојине не пређу биолошку зрелост. Дакле, потребно је да се на овим површинама опрезно спроводе планиране мере, а ако се процени да оне могу штетно утицати на заштитне зоне око река и потока могуће је на овим површинама планиране мере не спроводити.

Смернице за изградњу шумских саобраћајница

Реконструкција постојећих путева

Реконструкција шумског пута је промена техничких и конструктивних елемената постојећег шумског пута, и то:

- осветљавање пута;
- повећање радиуса хоризонталних кривина;
- смањење нагиба нивелете;
- проширење планума пута;
- регулисање ефикасног одводњавања површинске воде са пута (израда одводних канала, поправак пропуста итд);
- израда и уређење коловозне конструкције (разастирање и ваљање коловозне подлоге).

Изградња прве фазе-Ф-I меки камионски пут

Прва фаза изградње камионског пута подразумева израду доњег строја пута.

Након снимања терена, постављања нулте линије трасе пута и израде пројекта за изградњу шумског камионског пута неопходно је извршити следеће радове:

- просецање трасе пута;
- уклањање свог посеченог дрвног материјала са трасе;
- ископ земље у широком откопу;
- израда шкарпе и банке;
- израда одводних канала, и постављање пропусних цеви;
- ваљање постељице.

Изградња друге фазе-Ф-II тврди камионски пут

Под другом фазом подразумева се израда горњег строја пута и то:

- насипање припремљене (уваљане) постељице каменом крупније гранулације дебљине 30 цм, што зависи од подлоге;
- ваљање насутог камена;
- насипање каменом ситније гранулације дебљине 10 цм;
- ваљање насутог камена.

Одржавање постојећих путних праваца

- чишћење ригола;
- чишћење објеката за одвод воде са трасе пута;
- насипање ударних рупа на коловозу и
- насипање коловоза на местима где је вода однела коловоз.

Планирање, изградња, одржавање и коришћење шумских примарних и секундарних саобраћајница треба спроводити на начин који не угрожава:

- изворишта вода и водне токове;

- станишта значајна за опстанак дивљих биљних и животињских врста;
- процес природног подмлађивања у шуми;
- културну и историјску баштину;
- остале општекорисне функције шума;
- стабилност земљишта и не узрокује ерозију и бујице.

Смернице за спровођење радова на заштити шума

Основни задатак заштите шума је да се у газдовању шумама елиминишу, у што већој мери, штетни фактори. У том смислу, радови на заштити шума се морају обавити стручно укључујући предузимање превентивних мера заштите шума.

Савремени захтеви превентивне заштите шума су:

- На станишту превентивно осигурати врсту којој то станиште одговара,
 - У свим приликама где то услови станишта омогућују подизати мешовите састојине,
 - Чисте састојине свих врста дрвећа, уколико то прилике станишта омогућавају, преводити у мешовите,
 - Благовремено увођење и доследно спровођење свих мера неге, којима се постижу многобројни позитивни ефекти по:
1. Земљиште (могуће побољшање хумификације и настанак земљишта повољних физичких, хемијских и биолошких особина),
 2. Састојину (настанком јачих круна већег асимилационог и природног потенцијала, настају и стабла и састојине веће виталности, те према томе и отпорности на све негативне утицаје из спољне средине - ветра, леда, снега),
 - Строго успоставити шумски ред у ужем и ширем смислу.

Под шумским редом у ширем смислу подржава се одржавање повољнијег здравственог стања шума, које се постиже благовременим и радикалним извођењем санитарних сеча, односно уклањањем сушица, "умирућих стабала", извала, ветролома, као и свих стабала за које се може оценити да су умањене виталности.

У суштин исанитарне сече и мере неге су најефикаснији начин превентивног деловања на заштити шума.

Спровођењем шумског реда у ужем смислу, под којим подразумевамо увођење шумског реда после сече (слагања отпатка - грањевине и сл. на прописан начин), прекраћивањем високих пањева, корења пањева и дебљих жила, обрадом извала цепањем жила ради спречавања образовања карпофора, третирањем здравих пањева биопрепаратима или Бораксом, итд.

Превентивне мере могу бити успешне само уколико се биљне болести или штетни инсекти на време открију, што је једноставан стручни посао, али који захтева извештајну службу и оспособљеност стручног кадра да утврди стање (дијагнозу) и процени даљи развој (прогнозу), као и све евентуалне мере сузбијања.

Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река, потока, језера и мочвара састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима не мора спроводити правило по коме се поједине планиране сече морају спроводити по целој површини одсека. Дакле, потребно је да се ове површине, ако има потребе за тим, изузму из површина одсека предвиђених за сечу.

У циљу заштите од пожара:

- Поставити табле упозорења о опасностима од пожара,
- доследно спроводити законске прописе заштите од пожара,
- осигурати надзорну службу и контролу кретања могућих изазивача пожара (чобани, туристи),
- осигурати сталну противпожарну службу у сезони највеће угрожености од пожара,
- смањити на најмању меру површине ливада које се не косе,
- деловањем преко средстава информисања утицати на јавност у смислу повећања свести о великој опасности од шумских пожара.

Сходно састојинском стању шума ове газдинске јединице није потребна изградња против пожарних пруга.

У циљу смањења оштећења од шумске паше и стоке:

- обележити површине на којима је паша дозвољена, односно забрањена,
- утврдити прогонске путеве до испаше и појила,
- осигурати контролу пашарења.

Заштита од снега, леда и јаких ветрова се најпотпуније обезбеђује неговањем састојина, а од јаких ветрова још и обликовањем разнодобних састојина прилагођених појединачних стабала или групе стабала за опстанак на слободном положају, као и обликовање и заштитом плашта (ивице) шуме.

Мере непосредне заштите:

- Популацију губара пратити и по потреби, ако дође до градације применити све расположиве мере и методе сузбијања губара, а као крајње решење неки од савремених инсектицида, имајући у виду потребу обезбеђења сагласности од Завода за заштиту природе.

- Сва оштећења стабала (засецањем, мезгрењем, ложењем ватре у шупљинама и уз приданке и сл.) тешко је санирати, једино је могуће, на тај начин оштећена стабла, уклонити сечом.

- За гашење пожара неопходно је планом о заштити од пожара имати припремљено, обучено и спремно језгро, односно групе за гашење са посебно оспособљеним вођством (инжењери, техничари, предрадници). Група за гашење пожара мора бити опремљена одговарајућом опремом, која је по количини и структури утврђена планом заштите и сузбијања пожара.

8.2. УПУТСТВО ЗА ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КОРИШЋЕЊУ ШУМА

Радовина коришћењу шума - израда дрвних сортимената грубо се могу поделити на следеће фазе:

-фазу сече и израде дрвних сортимената - Ф I,

-фазу сабирања и привлачења шумских сортимената до камионских путева (унутрашњи транспорт дрвета) – Ф II.

Пре почетка радова на сечи и изради дрвних сортимената, потребно је утврдити радна поља. Радна поља су обележена транспортном дистанцом и усмеравање сече треба вршити тако да се креће од транспортне границе према извозним путевима. **Треба строго водити рачуна да се избегне извоз дрвне масе кроз подмладак и подмлађене површине.** У том смислу, пре почетка радова на сечи и изради и извлачења дрвних сортимената потребно је добро и детаљно разрадити начин извлачења, обележити правце извлачења и изградити влаке. Извођаче радова на сечи и изради и извлачењу дрвних сортимената детаљно упознати са одабраним начином сече и инсистирати на придржавању овде предочених смерница приликом радова на коришћењу шума. У том смислу извођачима радова предочити битне смернице при сечи и изради, као и при извлачењу дрвних сортимената и организовати перманентно праћење производног процеса, са нарочитом пажњом на сече обнове, јер је губитак подмлатка из немара недопустив.

Код сече и обарања стабала најважнији моменат је одређивање смера обарања стабла. При одређивању смера обарања стабла треба се по важности руководити следећим принципима:

- смер обарања стабала одредити тако да се обезбеди потпуна безбедност радника секача,
- да се оштећење стабала при раду сведе на најмању могућност,
- да штете на подмлатку и другом стаблима буду минималне,
- да положај оборених стабала омогући лакше кретање радника на сечишту,
- да се скрати транспортна дистанца сабирања и привлачења стабала.

Због рационализације посла, смер обарања стабала одређује се за сваки одсек посебно. Код сече стабала посебна пажња мора се посветити висини пања, висини и дубини подсека, правцу кретања моторне тестере у односу на осу стабла, односно отклањање грешака услед којих долазидо заперка на пању или прскања дела стабла до пања.

Производња дрвних сортимената - треба да обезбеди максимално квалитативно и квантитативно искоришћавање дрвне масе, уз поштовање свих услова стандарда, како би се обезбедили највећи финансијски ефекти при продаји израђених дрвних сортимената. Привлачење шумских сортимената - од пања до сабирних места (рампи), или до камионских путева, претставља I фазу транспорта. За привлачење су најпогоднији шумски трактори (разних типова), различите јачине, модификован ипољопривредни трактори, привлачење се може вршити анималном вучом. Које ће од наведених транспортних сретстава бити примењено зависи од расположивости транспортних сретстава, врсте дрвних сортимената и трошкова привлачења.

Пре почетка свих радова на сечи и изради неопходно је одабрати адекватан начин рада, тј. да ли се одредити за: класичан начин сеча - израда шумских сортимената у шуми код пања и привлачење тако израђених шумских сортимената, савремени начин - бригадни систем, који карактеристише подела рада унутар бригаде, већи степен специјализације радника за одређене операције процеса рада, већа употреба механизације и приручних средстава, као и већа продуктивност рада и мањи трошкови производње.

Код спровођења оплодног, накнадног и завршног сека оплодне сече не може се спроводити стаблимична метода, него се мора спроводити класичан начин израде дрвних сортимената, или делова дебла, где дужина сортимента не треба да буде дужа од 8 м, а запремина комада не већа од 2 м³.

С’обзиром да је један од главних задатака у овом уређајном периоду обнова зрелих и презрелих састојина, потребно је посебну пажњу обратити на све предложене радње којим се штете на подмлатку сведе на најмању могућу меру. Свако уништавање

подмлатка поскупеће процес производње и умањити финансијску добит планираних радова.

8.3. УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ИЗВОЂАЧКОГ ПРОЈЕКТА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Основа газдовања шумама не даје за сваку састојину детаљну разраду свих планова на нивоу одсека, већ даје обим радова које је неопходно извршити, тако да се као неминовност намеће израда извођачког пројекта газдовања шумама, који има за задатак да детаљно разради све радове који се у једном одсеку морају обавити. Извођачким пројектом се детаљно издвајају све разноликости у одсеку и прописују узгојни захвати за сваки његов део.

Закон о шумама чланом 31. обавезује кориснике шума да израђују извођачки пројекат газдовања шумама најкасније до 31. октобра текуће године за наредну.

Извођач радова није слободан да мења узгојне циљеве за поједине узгојне групе, али начин извођења радова може, делом, да прилагођава комплексу биоеколошких и економских фактора и специфичностима ситуације. У извођачком пројекту се врши детаљна разрада технологије извођења радова, време, место и рок извођења радова, одређује распоред будућих састојина и група стабала по врсти дрвећа. Редослед извођења радова се одређује према узгојним приоритетима састојина.

Извођач радова одређује приоритете извођења радова у времену и простору, јер се само правилним и правовременим извођењем свих планираних радова се могу остварити постављени циљеви.

Основна јединица за коју се израђује годишњи извођачки пројекат је одељење, у оквиру кога се обавезно води рачуна о евентуалној подели на састојине (одсек). У оквиру основне јединице плана, издвајају се узгојне јединице које чине делови одељења у којима се планирају исте узгојне мере.

Под гравитационим пољем, подразумева се површина одељења која има заједнички правац привлачења шумских сортимената, условљен конфигурацијом терена или стањем састојина и планираним узгојним мерама.

Под транспортном границом, подразумева се линија условљена рељефом терена и стањем састојина са које се разилазе правци транспорта шумских сортимената са површине на којој се изводе радови на гајењу шума.

Извођачким пројектом се по одељењима (одсецима) за сваку узгојну јединицу зависно од узгојних потреба те једнице (састојине) нарочито утврђује: место, врста, обим, начин, рок, редослед и динамика извођења радова на гајењу и коришћењу шума, потреба у садницама, семену и другом материјалу, радној снази, механизацији и другим средствима рада, саобраћајној мрежи, финансијским средствима и др.

Извођачки пројекат израђује се на основу одредби плана развоја шумског подручја и основе газдовања шумама, података и запажања непосредно прикупљених на терену у времену највише 12 месеци пре његовог доношења, анализе услова станишта, стања састојина и привредних прилика и критичке оцене успеха досадашњег газдовања шумама.

Извођачки пројекат се састоји из текстуалног дела, табеларног дела и скица.

Текстуални део извођачког пројекта садржи опис станишта и састојине, образложење општег и етапног узгојног циља, образложење евентуалних битних разлика стања састојине и планираних радова приказаних у ОГШ и у овом плану, приказ редоследа извођења радова на гајењу шума и начина извођења тих радова и приказ технологије и организације рада на сечи, изради и привлачењу шумских сортимената.

Табеларни део извођачког пројекта нарочито садржи податке: о површини узгојних јединица, врсти и обиму радова на гајењу и коришћењу шума, количини, врсти и старости садног материјала, другим средствима рада и материјалу за извођење припремних и главних радова на гајењу и коришћењу шума.

Извођачком пројекту се прилаже скица одељења у размери 1:5.000 или 1:10.000, са обавезном вертикалном представом терена, у којој се картографски означавају особености станишта и састојина постојеће и пројектоване саобраћајнице (приступне и унутрашње), гравитациона радна поља, транспортне границе, правци привлачења шумских сортимената и њихова повезаност са постојећим саобраћајницама, као и границе узгојних јединица са ознакама назначеним у легенди скице.

Идентификовање особености састојина на терену у зависности од састава, склопљености, подмлађености, узраста, здравственог стања, квалитета дрвне масе и др. крокирају се на скици и обележавају као посебне узгојне јединице у оквиру извођачког плана.

Радови на гајењу шума и коришћењу шума исказује се по одељењима и врстама рада.

При утврђивању врсте и обима радова на гајењу и коришћењу шума у узгојној јединици, односно у гравитационом радном пољу врши се обавезно одабирање и обележавање стабала за сечу у складу са одредбама опште и посебне основе.

Дозначена дрвна маса разврстава се на сортименте по врстама дрвета. По завршетку планираних радова неопходно је извршити контролу свих радова, а код радова на садњи контролу пријема садница вршити више година и по протреби планирати додатна попуњавања. Сви радови се по завршетку евидентирају у извођачком пројекту и основи.

Из свега наведеног извођачки пројекат се намеће као неопходан продужетак ове, као и сваке друге, основе газдовања шумама.

Садржај и начин израде извођачког пројекта је детаљније разрађен у "Правилнику о садржини и начину израде основа газдовања шумама, годишњег извођачког плана и годишњег плана газдовања приватним шумама".

8.4. УПУТСТВО ЗА ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Сви радови који се обављају у газдинској јединици и планирани су, морају да се евидентирају. На то обавезује закон о шумама у члан 34, који јасно каже да је корисник шума дужан да у општој и посебној основи, као и у годишњем извођачком плану и програму, евидентира извршене радове на заштити, гајењу и сечи шума.

Радови извршени у току године евидентирају се најкасније до 28. фебруара наредне године. Евидентирају се проверени подаци о извршеним шумско-узгојним радовима, сечама по врсти дрвећа, израђеним шумским саобраћајницама и осталим објектима и искоришћеним другим шумским производима.

Евидентирање извршених радова на сечи и гајењу шума врши се на обрасцима "План гајења шума - Евиденција извршених радова на гајењу шума", "План сеча обнављања (једнодобне шуме) - Евиденције извршених сеча" и "План проредних сеча - Евиденција извршених сеча". Извршени радови шематски се приказују на привредним картама са знаком површине, количине и године извршења радова.

Евидентирање радова извршених у току године врши се по састојинама, одељењима и газдинским класама. Из дозначних књига се уноси количина посеченог дрвета и обрачунава се по истим запреминским таблицама по којима се обрачунава укупна дрвна запремина у ПОГШ. Остварени принос разврстава се према врсти приноса на главни принос (редовни, ванредни и

случајни) и претходни принос (редовни и случајни) и према сортиметној структури на техничко, јамско, целулозно и огревно дрво.

Главни принос обухвата посечену дрвну запремину стабла по плану сеча обнављања шума, дрвну запремину случајних приноса - стабала посечених у састојинама два најстарија добна разреда код одабране опходње, дрвну запремину стабала посечену у свим природним облицима разnodобних шума, као и случајне приносе из ових шума, дрвну запремину стабала посечених чистом сечом у изданаџким шумама у циљу обнове.

Предходни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом проредних сеча и случајне приносе у састојинама које су планиране за проредне сече.

Редован принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом сеча.

Случајни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која није предвиђена за сечу планом сеча обнављања и планом проредних сеча, а потреба за њиховом сечом је случајног карактера и резултат је елементарних непогода или других непредвидивих околности.

Ванредни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала са површина које ће се користити за друге сврхе осим за производњу дрвне запремине.

8.5. ШУМСКА ХРОНИКА

Шумска хроника саставни је део Основе газдовања шумама. Све важније промене и догађаји који су имали утицаја (или могу имати) на газдовање шумама, уносе се у рубрику шумска хроника.

Шумска хроника пре свега садржи:

- податке који су битно утицали на извршење шумских радова,
- промене у поседовним приликама,
- веће шумске штете од елементарних непогода,
- штете од инсеката и гљивичних обољења,
- појаве од раних и касних мразева,
- почетак вегетационог периода,
- период цветања,
- плодоношење састојине и сл.

Поред наведених података у шумску хронику се могу уносити и други подаци као што су:

- одржавање семинара,
- посете и екскурзије разних делегација и сл.

8.6. ВРЕМЕ СЕЧЕ ШУМА

Време сече шума у газдинској јединици "Каменичка река 1" је потребно усагласити са Правилником о шумском реду ("Службени гласник Р.С. бр. 106 / 2008"), члан 5.

Члан 5

Време сече, израде, извоза, изношења и привлачења дрвета одређује се Основом газдовања шумама, односно програмом газдовања приватним шумама, а утврђује се на следећи начин:

1) у једнодобним састојинама, у којима се обављају оплодне сече (оплодни, накнадни и завршни сек), забрањена је сеча дрвећа за време трајања вегетације;

- 2) у разнодобним састојинама, где се обавља сеца обнављања (оплодни, завршни сек на подмладним језгрима), забрањена је сеча дрвећа за време трајања вегетације;
- 3) у састојинама у којима је планиран претходни принос сеча се обавља у току целе године;
- 4) у једнодобним састојинама, где су предвидени узгојни радови неге шума (сеча осветљавања и чишћења), сеча се обавља по правилу за време трајања вегетације;
- 5) у пребирним састојинама, време сече зависи од врсте дрвета, надморске висине и климатских услова сваке газдинске јединице;
- 6) у изданаčким шумама, за које се смерницама газдовања и даље одређује газдовање као изданаčким шумама, сеча обнављања се обавља искључиво за време мировања вегетације;
- 7) ресурекцијска сеча обавља се само за време мировања вегетације;
- 8) у културама и плантажама, сеча се може обављати током целе године.

8.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИНДЕНТИФИКАЦИЈУ И УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА ВИСОКЕ ЗАШТИТНЕ ВРЕДНОСТИ

Шуме високе заштитне вредности прво су дефинисане од стране Савета за управљање шумама у циљу сертификације шума, али се практична употреба овог концепта све више користи за заштиту, планирање и управљање природним ресурсима.

Шуме садрже економске, еколошке и социјалне вредности које могу бити значајне на глобалном, регионалном или локалном нивоу, али када се нека од тих вредности сматра изузетно важном, шума се може дефинисати као шума високе заштитне вредности.

Шума високе заштитне вредности (**High Conservation Value Forests – HCVF** или **HCV** шуме) третира се као категорија шуме са посебном наменом и условима газдовања, као и посебним вредностима које поседују на одређеним локалитетима. Активност газдовања у HCV шумама морају одржавати или побољшавати карактеристике које их дефинишу.

Forest Stewardship Council (FSC) је дефинисао следећих шест категорија високе вредности:

HCV – 1	Подручја која на глобалном, регионалном или државном нивоу садрже важне концентрације биодиверзитета
HCV – 2	Велике шумске површине нивоа пејсажа значајне на глобалном, регионалном или државном нивоу
HCV – 3	Подручја која садрже екосистеме којису ретки, у опасности или угрожени
HCV – 4	Подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама
HCV – 5	Подручја неопходна за задовољавање основних потреба локалних заједница
HCV – 6	Подручја значајна за традиционални културни идентитет локалних заједница

HCV шума може да буде мали део великог шумског подручја (нпр: извор воде за село, тресетиште, мања површина неког другог ретког екосистема и сл.) или може да буде велико шумско подручје (нпр: шуме које садрже неколико угрожених врста које се распростиру на

великој површини). Било који тип шуме може да буде потенцијално HCV шума. Избор шуме за HCV шуму заснива се на присуству једне или више изабраних вредности.

Шумско газдинство које газдује одређеним подручјем, треба да идентификује сваку високу заштитну вредност која се налази унутар њиховог подручја и да газдује њима у циљу очувања или унапређења тих вредности уз консултовање заинтересованих страна и контролу успешности овог начина газдовања.

У почетку, не треба издвојити сваку шуму која садржи високо заштитну вредност. Нека специфична заштитна вредност шуме може да се изостави уколико је она значајно присутна у околним подручјима. Ипак, и у овим случајевима се препоручује да се све специфичне вредности неког подручја обележе и унесу у планове газдовања са упутствима о њиховој заштити.

Процена којом се утврђује постојање атрибута карактеристичних за HCV шуме у зависности од нивоа и од интензитета активности газдовања заснива се на следећим вредностима, односно приоритетним функцијама шума:

Шумски екосистеми у заштићеним природним добрима.

За шуме са посебном наменом, као шуме са приоритетном функцијом, могу да буду одређене:

- шуме односно делови шума издвојени за производњу шумског семена;
- шуме које су погодне за излетишта и рекреацију;
- шуме које су погодне за научна истраживања и наставу;
- шуме које су од значаја за културно – историјске споменике;
- шуме које су од посебног интереса за народну одбрану.
- За HCV шуме, као шуме са приоритетном функцијом, могу да буду одређене:
- шуме које штите земљиште од ерозије;
- шуме које непосредно користе изворишта водоснабдевања, врела, термоминерална и минерална изворишта;
- шуме које штите објекте (водне акумулације, железничке пруге, путеве) и насеља;
- шуме које чине пољозащитне појасеве.

За одређивање HCV шума користи се основна намена шума (приоритетне функције) из Основе газдовања шумама у складу са интегралним газдовањем шума.

Све категорије шума треба да буду дате прегледно по одељењима и одсецима и уцртане у састојинске карте газдинских јединица.

Важно је још једном поменути, да се начин газдовања у шумама одређеним као HCV шуме не мења у односу на тренутни начин газдовања. Разлика је једино у томе да се прате атрибути карактеристични за те шуме и да активности газдовања у HCV шумама морају одржавати или побољшавати карактеристике које их дефинишу.

8.8. УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ ТАРИФА

У прилогу ове Основе газдовања шумама, приложене су тарифе за израчунавање дрвне запремине приликом дознаке и обележавања стабала за сечу и то за следеће врсте дрвећа:

Број тарифе	Тарифа	Узгојни облик	Врсте дрвећа
01	тарифе за букву (Србија)	високе шуме	буква, јавор, млеч, д.трешњ, б.јасен, д.орах

Број тарифе	Тарифа	Узгојни облик	Врсте дрвећа
05	тарифе за букву (Србија)	изданаčke шуме	буква, јавор, млеч, д.трешњ, б.јасен, д.орах
14	тарифе за граб (Србија)	изданаčke и високе шуме	граб, грабић, ц.јасен, клен,отл
17	тарифе за цер (Србија)	изданаčke и високе шуме	цер и сладун
21	тарифе за китњак (Србија)	високе шуме	китњак, п.брест, м.леска, кестен, брекиња
23	тарифе за китњак (Србија)	изданаčke шуме	китњак, п.брест, м.леска, кестен, брекиња
26	тарифе за липу (Ф.гора)	изданаčke шуме	липе
28	тарифе за багрем (Срем)	ВПС	багрем
33	тарифе за белу тополу (Војводина)	изданаčke шуме	јасика, омл
83	тарифе за јелу (Гоч)	Вешт. подигнуте шуме	Јеле, дуглазија
85	тарифе за вешт. подиг. шуме смрче (Копаоник)	Вешт. подигнуте шуме	смрча
90	тарифе за ц.бор (Србија)	Вешт. подигнуте шуме	ц.бор

Поменуте тарифе су двоулазне и то са улазима: тарифни низ (хоризонтални ред) и дебљински степен (вертикални ред). Подаци који се приликом дознаке (премера) прикупљају, узимају се за свако стабло, са прским пречником (д1.30) до на 1 цм, на основу чега се израчунава дрвна запремина сваког стабла и затим су запремине стабала разврстане у дебљинске степене од по 5 цм ширине, како је и приказано у табеларном делу основе.

Код главних сеча шума дознака стабала се врши мерењем пречника (д1.30) до на 1 цм за свако стабло, а тарифе се примењују тако да се из табеларног дела описа станишта и састојина чита висински степен за сваку врсту дрвећа посебно, а затим у тарифама за одређену врсту дрвета на основу висинског степена, односно тарифног низа и пречника стабала (д1.30) чита се запремина за свако стабло. Код проредних сеча шума (високе, изданаčke и вештачке састојине), дознака стабала се врши мерењем пречника (д1.30) који се групишу у дебљинске степене ширине до по 5 цм. На основу висинског степена узетог из табеларног дела за одговарајућу врсту дрвећа улази се у тарифе где се за исту врсту дрвећа на основу тарифног низа и интерполоване вредности средњег пречника степена читава запремина.

У случају процене запремине користи се формула по методи средњег састојинског стабла:

$V = H \times V_s$, где је:

V = запремина одсека,

H = бр. стабала у одсеку

V_s = запремина средњег састојинског стабла (узима се последњи тарифни низ).

Број стабала се процењује постављањем неколико примерних површина 10x10 м или 20x20 м.

8.9. СМЕРНИЦЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ

Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“ на подручју Специјалног резервата природе успостављен је **једноступени режим заштите другог степена**.

Овај режим заштите дозвољава управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења природног добра без последица по примарне вредности његових природних станишта, популација и екосистема, као и контролисане традиционалне делатности које током свог одвијања нису угрозиле примарне вредности простора. Режим заштите II степена омогућује спровођење мера активне заштите усмерене на постизање стабилне састојинске структуре, обезбеђивања услова природне обнове заједнице и очувања њених темељних вредности, пре свега виталне тисове популације.

Забрањено је: брање и уништавање биљака; узнемиравање, хватање и убијање животиња; уношење алохтоних биљних и животињских врста; одношење стеље, лисника и земљишта; ложење ватре; коришћење камена, глине и другог материјала; формирање шумских и пољопривредних монокултура.

Дозвољене активности уз услове за заштиту природе, које издаје Завод за заштиту природе Србије: уклањање конкурентне вегетације у делу шуме где густо жбуње не дозвољава или успорава развој подмлатка тисе (мере усредсређене на постизање стабилне структуре); мере газдовања шумама и шумским земљиштем утврђеним у плановима и основама газдовања шумама којима се обезбеђује жељена састојинска структура, постиже очување разноврсности и изворности дрвећа, жбуња и осталих биљних и животињских врста; постављање информативних табли за презентацију заштићеног подручја; на примену хемијских средстава само уколико није могуће применити биолошких средстава за сузбијање патогених гљива и штетних инсеката уз сагласност Министарства надлежног за заштиту биља.

Чување Специјалног резервата природе „Мала јасенова глава“ обавља један чувар из шумске управе Бољевац, са положеним стручним испитом за чувара заштићеног подручја. Обавеза чувара специјалног резервата природе је спровођење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе “Мала јасенова глава” (“Сл. гласник РС”, бр. 44/2015).

За сваку пријављену активност управљач, у складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби СРП “Мала јасенова глава” издаје сагласности са одређеним додатним упутствима о понашању посетилаца. Корисници и посетиоци специјалног резервата природе су дужни да се придржавају упутстава или налога чувара.

Чувар је дужан да прати и стање флоре и фауне, пружа помоћ истраживачима и осталим посетиоцима специјалног резервата природе. Када уочи промењено стање у резервату (сушење шума, пренамножење штетних инсеката, појаву фитопатолошких обољења, угинуће дивљачи, и сл.) чувар о томе обавештава надређеног.

За свој рад у специјалном резервату природе чувар одговара ревирном инжењеру. Ревирни инжењер контролише рад чувара СРП “Мала јасенова глава” и по потреби прослеђује службене белешке и остале информације шефу шумске управе и самосталном референту за заштиту животне средине Ш.Г. „Тимочке шуме“ Бољевац.

9.0. ЕКОНОМСКО - ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА

9.1. ОБРАЧУН ВРЕДНОСТИ ШУМА

Вредност шума газдинске јединице „Честобродица“ претставља вредност дубеће запремине и вредност младих састојина. У исказаним вредностима није вреднована општекорисна функција шума, као и вредност коришћења осталих шумских ресурса.

Вредност шума утврђена је методом садашње сечиве вредности. Код ове методе утврђује се вредност дрвне запремине на пању уз претпоставку да се иста користи под истим условима као етат, уз додатак вредности младих састојина.

Ради утврђивања процене вредности шуме по овој методи урађено је следеће:

- израчуната нето дрвна запремина;
- утврђена је сортиментна структура;
- утврђене су тржишне цене м³ нето дрвне запремине по врстама дрвећа и сортиментима;
- израчуната вредност младих састојина.

9.1.1. Сортиментна структура укупне дрвне запремине

Табела бр.46 Сортиментна структура укупне дрвне запремине

Врста дрвећа	Бруто	Шумски остатак	Нето	Ф м ³	Л м ³	К м ³	І м ³	ІІ м ³	ІІІ м ³	Танка обловина м ³	Укупно техничко м ³	Просторно м ³
Буква	398433.0	79686.6	318746.4	3187.5	6374.9	6374.9	31874.6	31874.6	63749.3	15937.3	159373.2	159373.2
Граб	12072.1	2414.4	9657.6									9657.6
Горски јавор	8813.2	1762.6	7050.5				705.1	1057.6	1410.1	352.5	3525.3	3525.3
Цер	4692.8	938.6	3754.2									3754.2
Клен	4465.2	893.0	3572.2									3572.2
Китњак	2840.9	568.2	2272.8				227.3	340.9	454.6	113.6	1136.4	1136.4
Бели јасен	1846.0	369.2	1476.8				147.7	221.5	295.4	73.8	738.4	738.4
ОТЛ	1085.5	217.1	868.4									868.4
Млеч	639.5	127.9	511.6				51.2	76.7	102.3	25.6	255.8	255.8
Јасика	557.9	111.6	446.3									446.3
Трешња	453.7	90.7	363.0				36.3	54.4	72.6	18.1	181.5	181.5
Багрем	347.3	69.5	277.8							83.4	83.4	194.5

Врста дрвећа	Бруто	Шумски остатак	Нето	Ф	Л	К	І	ІІ	ІІІ	Танка обловина	Укупно техничко	Просторно
				м³	м³	м³	м³	м³	м³	м³	м³	м³
Пољски брест	285.3	57.1	228.2				22.8	34.2	45.6	11.4	114.1	114.1
Ср. Липа	226.6	45.3	181.3				18.1	27.2	36.3	9.1	90.6	90.6
ОМЛ	218.9	43.8	175.1									175.1
Мечја леска	206.7	41.3	165.4				16.5	24.8	33.1	8.3	82.7	82.7
Брекиња	136.3	27.3	109.0				10.9	16.4	21.8	5.5	54.5	54.5
Црни јасен	96.9	19.4	77.5									77.5
Кр. Липа	32.7	6.5	26.1				2.6	3.9	5.2	1.3	13.1	13.1
Лужњак	4.8	1.0	3.8				0.4	0.6	0.8	0.2	1.9	1.9
Црна јова	3.9	0.8	3.1									3.1
Лишћари:	437459.0	87491.8	349967.2	3187.5	6374.9	6374.9	33113.5	33732.9	66227.0	16640.1	165650.8	184316.4
Смрча	5507.4	1101.5	4405.9				440.6	660.9	881.2	220.3	2202.9	2202.9
Црни бор	3974.3	794.9	3179.4				317.9	476.9	635.9	159.0	1589.7	1589.7
Дуглазија	1452.3	290.5	1161.9				116.2	174.3	232.4	58.1	580.9	580.9
Јела	60.3	12.1	48.2				4.8	7.2	9.6	2.4	24.1	24.1
Тиса	4.8	1.0	3.8									3.8
Четинари:	10999.1	2199.8	8799.2				879.5	1319.3	1759.1	439.8	4397.7	4401.5
Укупно ГЈ:	448458.0	89691.6	358766.4	3187.5	6374.9	6374.9	33993.0	35052.2	67986.1	17079.9	170048.5	188717.9

9.1.2. Вредност дрвета на пању

Табела бр. 47 Вредност шума (без младих састојина, којима није утврђивана запремина)

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³	Цена сортиме. дин/м ³	Укупни приход
1.	Букови трупци	Ф	3189.5	15164.4	48367436.1
2.	Букови трупци	Л	6379.1	11943.6	76189141.7
3.	Букови трупци	К	6379.1	9952.8	63489675.6
4.	Букови трупци	І	31895.4	8032.8	256209240.6
5.	Букови трупци	ІІ	31895.4	6567.6	209476124.0
6.	Букови трупци	ІІІ	63790.8	5440.8	347072810.5
7.	Китњакови трупци	І	227.7	17602.8	4007383.0
8.	Китњакови трупци	ІІ	341.5	12673.2	4327695.0
9.	Китњакови трупци	ІІІ	455.3	7921.2	3606617.4
10.	Трупци пл.лишћара	І	963.0	14154	13630441.0
11.	Трупци пл.лишћара	ІІ	1444.5	11078.4	16002912.1
12.	Трупци пл.лишћара	ІІІ	1926.0	7921.2	15256386.8
13.	Трупци смрче	І	233.8	11396.4	2664946.9
14.	Трупци смрче	ІІ	350.8	9552	3350475.5
15.	Трупци смрче	ІІІ	467.7	7903.2	3696186.2
16.	Трупци црног бора	І	166.9	8191.2	1367268.0
17.	Трупци црног бора	ІІ	250.4	7041.6	1763066.6
18.	Трупци црног бора	ІІІ	333.8	5308.8	1772280.6
19.	Трупци дуглазије	І	61.2	11396.4	697439.2
20.	Трупци дуглазије	ІІ	91.8	9552	876847.8
21.	Трупци дуглазије	ІІІ	122.4	7903.2	967323.2
22.	Остало техничко – Буква		15947.7	4760.4	75917393.0
23.	Остало техничко –Китњак		113.8	4760.4	541866.8
24.	Остало техничко – Пл.Лишћари		481.5	4760.4	2292156.0
25.	Остало техничко –Црни Бор		83.5	3186	265902.2
26.	Остало техничко – Смрча		116.9	3186	372508.9
27.	Остало техничко – Дуглазија		30.6	3186	97488.7
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО		/	168450.4	/	1154279013.4
28.	Просторно лишћара		183202.1	3312.1	606783694.5
29.	Просторно четинара и меких лишћара		6014.0	2169.2	13045611.66
СВЕГА ПРОСТОРНО		/	189216.1	/	619829306.2
30.	Шумски остатак тврних лишћара		87335.7	3010.7	262941499.8
31.	Шумски остатак меких лишћара и четинара		3455.8	1390.4	4804985.091
СВЕГА ШУМСКИОСТАТАК		/	90791.5		267746484.9
УКУПНО:		/	448458.0	/	2041854804.5

9.1.3. Вредност младих састојина (без запремине)

Табела 49. Вредност младих састојина (без утврђене запремине)

Порекло састојине	Старост	Површина	Трошкови подизања		Фактор	Укупна вредност шума
	година	ха	дин/ха	динара	1,0П"	Трошкови подизања x 1,0П"
Младе високе састојине	11-20	73.83	52482.2	3874760.8	1.4859	5757507.1
Младе изд. састојине	11-20	11.86	52482.2	622438.9	1.6386	1019928.4
Укупно		85.69		4497199.7		6777435.5

Вредност младих састојина износи **6 777 435, 5** динара.

9.1.4. Укупна вредност шума

Укупна вредност шума којима је утврђена запремина износи **2 041 854 804,5** динара,

Укупна вредност младих састојина **6 777 435,5** динара,

Укупно: 2 048 632 240,0 динара.

9.2. СТРУКТУРА СЕЧИВЕ ДРВНЕ ЗАПРЕМИНЕ И ПЛАНИРАНИ РАДОВИ

Структура сечиве дрвне запремине и планирани радови ће послужити како би се на основу њих могли рачунати приходи, односно расходи газдовања у газдинској јединици.

А. Сечива дрвна запремина м³ - просечно за 1 година:

Табела бр.49

Ред.бр.	Врста дрвета	Прореде (м ³)	Сече обнове једнод. (м ³)	Свега (м ³)
1.	Буква	1586.0	7825.8	9411.8
2.	Јавор	17.0	133.6	150.6
3.	Граб	173.8	118.4	292.2
4.	Клен	41.4	55.7	97.1
5.	Млеч	0.0	22.3	22.3
6.	ОТЛ	10.9	9.6	20.5
7.	Китњак	19.1	9.5	28.5
8.	Црни Јасен	0.7	7.3	7.9
9.	Трешња	0.9	5.6	6.6
10.	Цер	7.0	5.5	12.5
11.	Јасика	2.2	3.8	5.9
12.	Липа		3.7	3.7

Ред.бр.	Врста дрвета	Прореде (м³)	Сече обнове једнод. (м³)	Свега (м³)
13.	Бели Јасен	6.8	3.5	10.4
14.	ОМЛ	5.6	0.6	6.2
15.	Багрем	3.5	0.2	3.7
16.	Црни Бор	6.4	317.3	323.7
17.	Смрча	84.3	176.9	261.2
18.	Дуглазија	5.2	69.7	74.9
19.	Јела	0.0	1.9	1.9
УКУПНО:		1970.7	8770.9	10741.7

Од бруто годишње сечиве дрвне запремине:

Шумски остатак (10 %) - 2214,5 м³
Нето запремина - 8527,2 м³

Б. Израда дрвних сортимената просечно годишње

Табела бр.50

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м³/год
			Укупно
1.	Букови трупци	Ф	75.3
2.	Букови трупци	Л	150.6
3.	Букови трупци	К	150.6
4.	Букови трупци	I	753.2
5.	Букови трупци	II	753.2
6.	Букови трупци	III	1506.5
7.	Китњакони трупци	I	2.3
8.	Китњакони трупци	II	3.4
9.	Китњакони трупци	III	4.6
10.	Трупци пл.лишћара	I	15.2
11.	Трупци пл.лишћара	II	22.8
12.	Трупци пл.лишћара	III	38.5
13.	Трупци смрче	I	11.1
14.	Трупци смрче	II	16.6
15.	Трупци смрче	III	22.1
16.	Трупци црног бора	I	13.6
17.	Трупци црног бора	II	20.4
18.	Трупци црног бора	III	27.2
19.	Трупци дуглазије	I	3.1
20.	Трупци дуглазије	II	4.7
21.	Трупци дуглазије	III	6.3
22.	Остало техничко – Буква		376.6
23.	Остало техничко –Китњак		1.1

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³ /год
			Укупно
24.	Остало техничко – Пл.Лишћари		9.1
25.	Остало техничко – Црни Бор		6.8
26.	Остало техничко – Смрча		5.5
27.	Остало техничко – Дуглазија		1.6
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО		/	4002.2
13.	Просторно тврдих лишћара		4191.0
14.	Просторно меких лишћара и четинара		334.0
СВЕГА ПРОСТОРНО		/	4525.0
15.	Шумски остатак тврдих лишћара		2013.5
16.	Шумски остатак меких лишћара и четин.		201.0
СВЕГА ШУМСКИ ОСТАТАК		/	2214.5
УКУПНО:		/	10741.7

Израда дрвних сортимената обавиће се делом у сопственој режији, делом продајом дрвета на пању, а делом уговором са другим предузећима.

В. Шумско-узгојни радови просечно годишње

Табела бр.51

Ред.бр.	Врста рада	Шифра	Радна површина ха/год
РАДОВИ ПРОСТЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ ШУМА			
1.	Комплетна припрема тегена за пошумља.	127	11.64
2.	Обнављање прир. путем оплод. сеч.	311	35.42
3.	Вештачко пошумљавање садњом	317	11.64
4.	Ресурекција	322	2.32
5.	Попуњ. веш. подиг. кул. садњом	414	0.03
6.	Сеча избојака и уклањ. корова ручно	513	12.17
7.	Окопавање и прашење у културама	518	11.64
8.	Прореде у вештачким састојинама	532	0.57
9.	Прореде у изданацким састојинама	533	1.74
10.	Узгојно-санитарне прореде	535	49.5
УКУПНО Г. Ј.		/	136.67

Г. Остали радови просечно годишње

Табела бр. 52

Ред.бр.	Вид рада	Јед. мере	Количина (км/год)
Проширена репродукција			
1.	Изградња новог пута (I и II фаза)	км	0.490

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина (км/год)
Проста репродукција			
2.	Изградња новог пута (II фаза)	км	0.260
3.	Реконструкција путева	км	1.433
4.	Одржавање путева	км	4.903

Д . Радовина заштити шума

Табела бр.53

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина
1.	Постављање противпож. табли	ком	3
2.	Постављање табли за испашу	ком	3
3.	Праћење појаве сушења шума	ком	1
4.	Трошкови превентиве заштите	ком	1
5.	Остали радови	ком	1

Ђ. Уређивања шума

Табела бр.54

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина
1.	Високе шуме	ха	1656.15
2.	Изданачке и вештачке шуме	ха	771.43
3.	Шикаре и шибљаци	ха	136.17
4.	Необрасло	ха	90.39

Е. Накнада за посечено дрво - (3 % у односу на продајну вредност дрвних сортимената).

9.3. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА**А .Трошкови производње дрвних сортимената просечно годишње****І Директни трошкови**

Табела бр.55

Ред бр.	Врста рада	Сечива запремина	Једин. цена	Свега
		м ³ /год	дин/м ³	дин
1.	Сеча и израда просторног дрвета	6739.5	955	6436222.5
2.	Изношење просторног дрвета	6739.5	1050	7076475.0
3.	Сеча и израда облог дрвета	4002.2	490	1961078.0

Ред бр.	Врста рада	Сечива запремина	Једин. цена	Свега
		м ³ /год	дин/м ³	дин
4.	Извлачење облог дрвета трактором	4002.2	780	3121716.0
Св.	УКУПНО:	/	/	18595491.5

II Режијски трошкови (42 % од директних)

Укупно = 7 810 106,4 динара

III Трошкови транспорта

Сви шумски сортименти ће се углавном продати Ф-ко камионски пут, тако да трошкови транспорта практично не постоје.

Општи трошкови производње дрвних сортимената: I+II+III= 26 405 597,9 динара**Б. Амортизација шума просечно годишње 5 281 119,6 динара****В. Шумско-узгојни радови просечно годишње**

Табела бр.56

Ред.бр.	Врста рада	Шифра	Радна површи на ха/год	Цена	Укупно
				дин/јед	дин
РАДОВИ ПРОСТЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ ШУМА					
1.	Комплетна припрема тегена за пошумља.	127	11.64	39000.0	453960.0
2.	Обнављање прир. путем оплод. сеч.	311	35.42	5271.9	186730.7
3.	Вештачко пошумљавање садњом	317	11.64	252504.5	2939152.4
4.	Ресурекција	322	2.32	3193.9	7409.8
5.	Попуњ. веш. подиг. кул. садњом	414	0.03	187183.8	5615.5
6.	Сеча избојака и уклањ. короа ручно	513	12.17	54563.1	664032.9
7.	Окопавање и прашење у културама	518	11.64	28768.2	334861.8
8.	Прореде у вештачким састојинама	532	0.57	5203.8	2966.2
9.	Прореде у изданачким састојинама	533	1.74	5263.8	9159.0
10.	Узгојно-санитарне прореде	535	49.5	6775.2	335372.4
УКУПНО Г. Ј.		/	136.67		4939260.8

Г. Остали трошкови просечно годишње

Табела бр. 57

Ред. бр	Вид рада	Јед. мере	Количина (км/год)	Цена	Укупно
				дин / јед	динара
Проширена репродукција					
1.	Изградња новог пута I и II фаза	км	0.490	2950000.0	1445500.0
Проста репродукција					
2	Изградња новог пута II фаза	км	0.260	1600000.0	416000.0
3.	Реконструкција путева	км	1.433	2400000.0	3439200.0
4.	Одржавање путева	км	4.903	100000.0	490300.0
УКУПНО:		/	/	/	5791000.0

Д. Трошкови заштите шума просечно годишње

Табела бр.58

Ред. бр.	Вид рада	Јед.мер	Количина	Цена	Укупно	Прос.год.
				дин/јед	дин	дин
1.	Постављање противпож. табли	ком	3	5953.6	17860.8	1786.1
2.	Постављање табли за испашу	ком	3	5953.6	17860.8	1786.1
4.	Праћење појаве суше. шума	ком	1	23625.0	23625	2362.5
5.	Трошкови превентиве зашти.	ком	1	34743.3	34743.3	3474.3
6.	Остали радови	ком	1	29531.8	29531.8	2953.2
УКУПНО:		/	/	/	123621.7	12362.2

Ђ. Трошкови уређивања шума просечно годишње

Табела бр.59

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина	Цена	Укупно	Прос.год.
				дин/јед	дин	дин/год
1.	Високе шуме	ха	1656.15	1846.08	3057385.4	305738.5
2.	Изданачке и веш. шуме	ха	771.43	1486.70	1146885.0	114688.5
3.	Шикаре и шибљаци	ха	136.17	678.22	92353.2	9235.3
4.	Необрасло	ха	90.39	557.19	50364.4	5036.4
УКУПНО:		/	/	/	4346988.0	434698.8

Е. Накнада за посечено дрво

Накнада за посечено дрво износи 3 % у односу на продајну вредност дрвних сортимената:

Табела бр.60

Вредност дрвних сортимената	Такса 3 %	Накнада за посечено дрво(дин/год)
48348945.1	0.03	1450468.4

СВЕУКУПНИ ТРОШКОВИ (од А до Е) 44 314 507,7 динара**9.4. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНОГ ПРИХОДА**

Приходи од дрвних производа шума просечно годишње

Табела бр.61

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³	Цена сортимената дин / м ³	Укупни приход
			Укупно		
1.	Букови трупци	Ф	75.3	15164.4	1142247.8
2.	Букови трупци	Л	150.6	11943.6	1799286.5
3.	Букови трупци	К	150.6	9952.8	1499375.3
4.	Букови трупци	І	753.2	8032.8	6050650.0
5.	Букови трупци	ІІ	753.2	6567.6	4946998.5
6.	Букови трупци	ІІІ	1506.5	5440.8	8196488.6
7.	Китњакови трупци	І	2.3	17602.8	40165.4
8.	Китњакови трупци	ІІ	3.4	12673.2	43375.8
9.	Китњакови трупци	ІІІ	4.6	7921.2	36148.6
10.	Трупци пл.лишћара	І	15.2	14154	214845.3
11.	Трупци пл.лишћара	ІІ	22.8	11078.4	252240.5
12.	Трупци пл.лишћара	ІІІ	38.5	7921.2	305307.1
13.	Трупци смрче	І	11.1	11396.4	125937.8
14.	Трупци смрче	ІІ	16.6	9552	158333.9
15.	Трупци смрче	ІІІ	22.1	7903.2	174671.2
16.	Трупци црног бора	І	13.6	8191.2	111358.5
17.	Трупци црног бора	ІІ	20.4	7041.6	143594.7
18.	Трупци црног бора	ІІІ	27.2	5308.8	144345.2
19.	Трупци дуглазије	І	3.1	11396.4	35865.6
20.	Трупци дуглазије	ІІ	4.7	9552	45091.7
21.	Трупци дуглазије	ІІІ	6.3	7903.2	49744.4
22.	Остало техничко – Буква		376.6	4760.4	1792868.9
23.	Остало техничко – Китњак		1.1	4760.4	5431.0
24.	Остало техничко – Пл.Лишћари		9.1	4760.4	43260.4
25.	Остало техничко – Црни Бор		6.8	3186	21656.7
26.	Остало техничко – Смрча		5.5	3186	17603.7
27.	Остало техничко – Дуглазија		1.6	3186	5013.3
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО		/	4002.2	/	27401906.3
13.	Просторно тврдох лишћара		4191.0	3312.1	13881011.1
14.	Просторно меких лишћара и четинара		334.0	2169.2	724512.8
СВЕГА ПРОСТОРОНО		/	4525.0	/	14605523.9

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³	Цена сортимената дин / м ³	Укупни приход
			Укупно		
15.	Шумскиостатак тврдих лишћара		2013.5	3010.7	6062044.5
16.	Шумски остатак меких лишћара и четин.		201.0	1390.4	279470.4
СВЕГА ШУМСКИОСТАТАК		/	2214.5		6341514.9
УКУПНО:		/	10741.7	/	48348945.1

СВЕУКУПНИ ПРИХОДИ 48 348 945,1 динара

9.5. РАСПОДЕЛА ПРИХОДА НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ

Табела бр.62

Приходи- Трошкови	Проста репродукција	Проширена репродукција	Свега
	динара	динара	динара
Укупан приход	48348945.1		48348945.1
Укупни трошкови	42869007.7	1445500.0	44314507.7
Биланс:	5479937.4	-1445500.0	4034437.4

Извршењем свих планираних радова у овој газдинској јединици, финансијски салдо би био позитиван, односно разлика између просечног годишњег прихода и просечног годишњег трошка би била **4 034 437,4 динара** годишње.

С’ обзиром да је Шумско газдинство „Тимочке шуме” - Бољевац у обавези да конкурише за средства из буџета Републике, за радове на гајењу, унапређивању, коришћењу, заштити и репродукцији шума, и да иста користи у складу са наменом, финансијски биланс везан за ову газдинску јединицу би могао бити и повољнији. Имајући у виду да су приликом рачунања трошкова узете у обрачун варијанте које максимално оптерећују производњу, треба рачунати да се добрим, прорачунатим газдовањем, дати трошкови могу знатно смањити.

10.0. НАЧИН ИЗРАДЕ ОСНОВЕ

10.1. ПРИКУПЉАЊЕ ТЕРЕНСКИХ ПОДАТАКА

Прикупљање карактеристичних података о свакој уређајној јединици, одсеку врши се у припремној фази радова на уређивању шума. Пре почетка радова на прикупљању основних таксационих података прикупљају се карактеристични подаци за сваку уређајну јединицу - издавање одсека. На основу прикупљених података у претходној фази, врши се састојинска инвентура.

Рад на прикупљању свих потребних таксационих података састоји се из два дела:

- премер пречника и
- премер висина и дебљинског прираста.

Прикупљање теренских података извршила је екипа Службе за израду основа и планова газдовања из Зајечара и то:

- Миленковић Властимир, дипл. инж. шум,
- Милојевић Предраг, дипл. инж. шум,
- Хаџи-Павловић Филип, дипл. инж. шум,
- Божић Марко, шум. тех,
- Вукић Зоран, шум. тех,
- Марко Милосављевић, дипл. инж. шум,
- Никола Ђурић, дипл. инж. шум,
- Марјан Велојић, шум. тех,
- Жарко Шутовић, шум. тех.

10.2. ОБРАДА ПОДАТАКА

Комплетна компјутерска обрада података извршена је у Служби за израду основа и планова газдовања Ш.Г. “Тимочке шуме” у Зајечару.

Обраду података извршио је Миленковић Властимир, дипл.инж. шумарства.

10.3. ИЗРАДА КАРАТА

У прилогу ове Основе газдовања шумама дате су следеће карте:

1. Основна карта (са прегледом путне мреже)	P = 1: 10 000,
2. Карта газдинских класа	P = 1: 10 000,
3. Састојинска карта	P = 1: 10 000,
4. Карта намене површина	P = 1: 10 000,
5. Привредна карта	P = 1: 20 000,
6. Прегледна карта	P = 1: 25 000,
7. Карта премера	P = 1: 10 000,
8. Карта шума високих заштитних вредности	P = 1: 10 000.

Израду карата извршио је Бошковић Иван, дипл. инж. шум.

10.4. ИЗРАДА ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА ОСНОВЕ

Ова Основа газдовања шумама је рађена у складу са "Законом о шумама (30/10, 93/12 и 89/15)" и "Правилником ..." (Сл. гл. РС. бр. 122 од 12. 12. 2003. године).

Планове газдовања и текстуални део Основе газдовања шумама за газдинску јединицу "Честобродица" израдио је Миленковић Властимир, дипл. инж. шумарства, уз помоћ Филипа Хаџи-Павловића, дипл. инж. шумарства.

11.0. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Важност ове Основе за газдовање шумама је од 01.01.2018. до 31.12.2027. године. Ревизија ће се извршити по истеку важности ове Основе за газдовање шумама.

Прикупљање теренских података потребно је обавити током 2026. године, како би се обезбедио континуитет уређивања ове газдинске јединице.

Усаглашавање ове Основе газдовања шумама са законским прописима, вршено је за све време израде основе, а нарочито се водило рачуна о усаглашавању са одредбама Закона о шумама и Правилником о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама.

Узете су у обзир и одредбе које се односе на газдовање шумама у следећим законима:

- Закон о шумама (Сл. гл. РС. бр 30/10, 93/12 и 89/15),
- Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. год (Сл. гл. РС. бр. 88/10),
- Закон о систему заштите животне средине (Сл. гл. РС. бр 135/04),
- Закон о заштити природе (“Сл. гл. Р. С. бр. 36 / 2009, 88/2010 и 55/2012”),
- Закон о планирању и изградњи (Сл. гл. РС. бр. 47/03),
- Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (Сл. гл. РС. бр. 135/04),
- Закон о заштити од пожара (Сл. гл. РС. бр. 111/09),
- Закон о дивљачи и ловству (Сл. гл. РС. бр. 18/10),
- Закон о водама (Сл. гл. РС. бр. 30/10),
- Закон о државном премеру и катастру (Сл. гл. РС. бр. 36/09, 18/10),
- Закон о енергетици (Сл. гл. РС. бр. 84/2004),
- Закон о путевима (Сл. гл. РС. бр. 101 /05, 123/07),
- Закон о железници (Сл. гл. РС. бр. 18/05),
- Закон о одбрани (Сл. гл. РС. бр. 116/07 и 88/09),
- Закон о пољопривредном земљишту (Сл. гл. РС. бр. 23/06),
- Правилник о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (Сл. гл. РС. бр. 122 од 12.12.2003 год.),
- Правилник о шумском реду (“Службени гласник Р. С. бр. 38/2011”).

Служба за израду основа – Зајечар

Основа газдовања шумама Г.Ј. „Честобродица”

Основу израдио :

Миленковић Властимир, дипл.инж.шум.

**Руководилац
планирања газдовања шумама**

Станковић Даниела, дипл.инж.шум.

**Ш.Г. "Тимочке шуме" Бољевац
ДИРЕКТОР**

Шикања Ранко, дипл.инж.шум

М.П.
